BRUSSEL, DUIZEND JAAR ROEMRIJKE GESCHIEDENIS

VERTELD IN BEELDVERHAAL

BRUSSEL

DUIZEND JAAR ROEMRIJKE GESCHIEDENIS

tekst
JEAN-LUC VERNAL

tekeningen
FRANZ

CASTERMAN

VERTELD IN BEELDVERHAAL

BRUSSEL

DUIZEND JAAR ROEMRIJKE GESCHIEDENIS

Tekst Jean-Luc Vernal
Tekeningen Franz

Nederlandse bewerking
van Frederique Sinke-De Rop

SAMIZDAT ISBN 90 303 9978 3
© Casterman 1979.
Vertaling en reproductie voor alle landen voorbehouden.

GEBOORTE VAN EEN STAD

HET IS NIET GEMAKKELIJK DE BROER VAN DE KONING VAN FRANKRIJK TE ZIJN, VOORAL ALS JE 26 JAAR EN VOL LEVENSLUST BENT EN MISSCHIEN HEIMELIJK HOOPT OOIT DE KONING VAN DE TROON TE VERDRIJVEN. WAREN DAT WELLICHT DE GEDACHTEN VAN KAREL VAN FRANKRIJK, TOEN HIJ PAS UIT FRANKRIJK WAS VERJAAGD EN TEN GEVOLGE VAN EEN HOFINTRIGE DOOR ZIJN BROER LOTHARIS WAS VERBANNEN?

WRAAK NEMEN? AANVALLEN, OORLOG VOEREN, ZOVEEL MOGELIJK BUIT BEMACHTIGEN. IN OKTOBER 978 VEROVERT HIJ DE STAD LAON EN TWEE MAANDEN LATER HET RIJKERE EN MEER WELVARENDE KAMERIJK.

WEINIG EERVOLLE VLUCHT OF STRATEGISCHE AFTOCHT? EN WAARHEEN VOERT DE REIS VAN KAREL VAN FRANKRIJK?

KAREL IS NAMELIJK ALLANG NIET MEER DE ONFORTUINLIJKE JONGSTE ZOON VAN LODEWIJK DE VROME. HIJ IS GRAAF VAN UKKEL GEWORDEN EN HEEFT DE VOORNAME TITEL VAN GRAAF VAN NEDER-LOTHARINGEN VERWORVEN, DANKZIJ OTTO II, KEIZER VAN GERMANIË, WIENS TROUWE VAZAL HIJ IS GEWORDEN.

EN VOOR WIE HIJ HET WESTEN VAN HET RIJK MOET VERDEDIGEN TEGEN INVASIES VANUIT HET GRAAFSCHAP VLAANDEREN.

1. VERMOEDELIJKE LIGGING VAN DE EERSTE "VERSTERKING" (CASTRUM)
2. TEGENWOORDIGE LIGGING VAN DE BEURS
3. TEGENWOORDIGE LIGGING VAN DE GROTE MARKT
4. TEGENWOORDIGE LIGGING VAN HET NOORD STATION
5. TEGENWOORDIGE LIGGING VAN DE KLEINE ZAVEL
6. TEGENWOORDIGE LIGGING VAN HET ZUID STATION

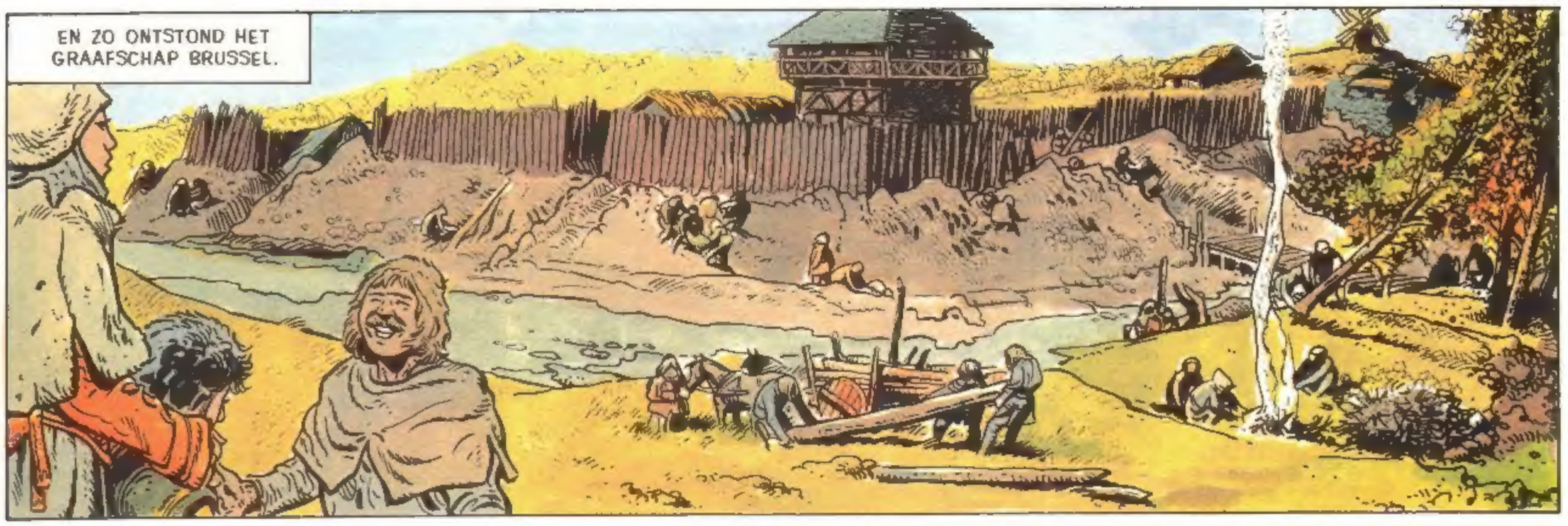
EN ZO ONTSTOND HET GRAAFSCHAP BRUSSEL.

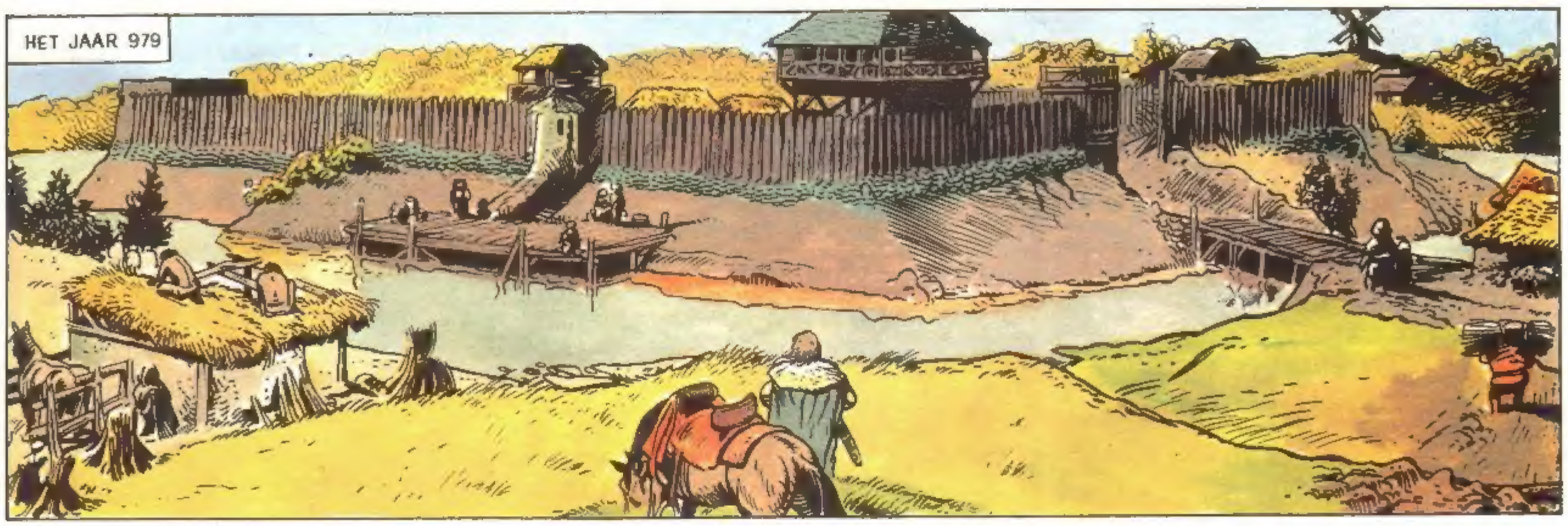
HET JAAR 979

IN 980 TREKT DE AANWEZIGHEID VAN EEN VERSTERKTE PLAATS OP HET ZENNE-EILAND GESTAAG EEN GROTE HOEVEELHEID BOEREN AAN, DIE ONDER DE BESCHERMING VAN SOLDATEN WILLEN LEVEN.

981. DAN KOMEN DE KOOPLIEDEN, DIE EROP UIT ZIJN GOEDE ZAKEN TE DOEN, TEMEER DAAR KAREL EROM BEKEND STAAT, HET GELD, DAT HIJ OP ZIJN ROOFTOCHTEN BUITMAAKT, GUL TE BESTEDEN AAN GOEDEREN EN LUXUEUZE ARTIKELEN, DIE HIJ FEL BEGEERDE.

DAN VOLGEN ENKELE GEBEURTENISSEN ELKAAR SNEL OP. ALLEREERST STERFT KAREL'S BESCHERMHEER, OTTO II, OP 7 DECEMBER 983.

EN IN 986 HERLEEFT BIJ KAREL DE HOOP OM KONING VAN FRANKRIJK TE WORDEN.
LOTHARIUS, DE FRANSE KONING, IS GESTORVEN.

DUS JE KOMT UIT PARIJS! SPREEK OP!
DE LEENHEREN VAN HET ILE-DE-FRANCE ONDER AANVOERING VAN DE BISSCHOP VAN REIMS, MONSEIGNEUR ALBERON, VERWERPEN UW TROONSOPVOLGING VAN FRANKRIJK, DAAR U VAZAL BENT VAN HET GERMAANSE RIJK.

DAT IS EEN VALS VOORWENDSEL! IK ZAL HET HEN UITLEGGEN!
HET IS AL TE LAAT, HEER!
HOEZO, TE LAAT?

ZE HEBBEN HUGO CAPET, ZOON VAN DE GRAAF VAN PARIJS, ALS KONING AANGEWEZEN!
IK GRIJP NAAR DE WAPENEN! IK LAAT ME NIET ZOMAAR EEN KONINKRIJK AFPAKKEN!

DE TWEE LEGERS ONTMOETEN ELKAAR TE LAON, IN 991. KAREL WORDT VERSLAGEN EN MET HEM ZIJN MISSCHIEN DE EERSTE BRUSSELSE SOLDATEN GESNEUVELD.

EN HIJ WORDT IN EEN DONKERE KERKER TE ORLÉANS GEWORPEN, WAAR HIJ IN 993, NA TWEE JAAR GEVANGENSCHAP, STERFT! HIJ WAS PAS VEERTIG JAAR OUD.

EN HOE GING HET TOEN VERDER MET HET GRAAFSCHAP BRUSSEL, DAT KAREL HAD GESTICHT EN DAT HIJ TOT BLOEI HAD GEBRACHT?

HAD KAREL UIT EERBIED VOOR ZIJN SOEVEREIN ZIJN ZOON OTTO GENOEMD? DEZE ZOON STERFT ONGEVEER TIEN JAAR LATER, TUSSEN 1005 EN 1012. ZIJN ZUSTER, GERBERGE, WAS GEHUWD MET LAMBRECHT I, BIJGENAAMD DE BAARDIGE, HEER VAN LEUVEN EN AFSTAMMELING VAN DE GRAVEN VAN HENEGOUWEN.

BRUOCSELLA KRIJGT MEER EN MEER HET KARAKTER VAN HANDELSCENTRUM. HET STADJE VORMT DAN OOK EEN KNOOPPUNT VAN WATER- EN LANDWEGEN. MEN ZEGT ZELFS DAT DE SCHEPEN VAN ONZE KOOPLIEDEN DE ZENNE, DE RUPEL EN DE OOSTERSCHELDE AFVOEREN EN DAT ZIJ VIA DE RIJNMOND KEULEN KONDEN BEREIKEN. DAT IS EIGENLIJK HET BELANGRIJKSTE...

...EN NIET DAT DE TWEEDE HEER VAN HET GEBIED, GRAAF LAMBRECHT, IN 1015 SNEUVELT BIJ DE SLAG VAN FLORENNES, ZOMAAR, GEWOON OMDAT HIJ HET BEZIT VAN HET GRAAFSCHAP LOTHARINGEN MOEST BEVECHTEN, TERWIJL HIJ DE TITEL BIJ DE DOOD VAN OTTO, BROER VAN ZIJN VROUW EN ZOON VAN KAREL VAN FRANKRIJK, HAD MOETEN ERVEN.

TERZIJDE

IN 979, OP HET MOMENT DAT KAREL HET STADJE BRUSSEL LAAT VERSTERKEN, LIGGEN DE VERSCHRIKKINGEN VAN DE INVALLEN DER NOORMANNEN IEDER IN DE STREEK NOG VERS IN HET GEHEUGEN. DE VIKINGEN VOEREN MET HUN LANGE SCHEPEN ALLE GROTE RIVIEREN IN EUROPA OP EN IN 886 HADDEN ZE ZELFS PARIJS BELEGERD. PAS IN 911 KON KAREL DE III°, BIJGENAAMD DE EENVOUDIGE, MET DE AANVOERDER VAN DE VIKINGEN, ROLLO, EEN VERDRAG SLUITEN, WAARBIJ HIJ HEN HET GRAAFSCHAP NORMANDIË SCHONK IN RUIL VOOR HET STOPZETTEN VAN DE VIJANDELIJKHEDEN EN OP VOORWAARDE DAT HET EEN VAZALSTAAT VAN FRANKRIJK ZOU WORDEN.

IN ONS LAND KWAMEN DE NOORMANNEN TUSSEN 800 EN 900 DE SCHELDE EN DIENS ZIJRIVIEREN OPVAREN. ZE VERSCHANSTEN ZICH IN KAMPEN ZOALS BIJV. LEUVEN, VANWAAR ZIJ DOOD EN VERDERF ZAAIDEN. DATZELFDE LEUVEN, WAAR LAMBERT DE BAARDIGE DIE GERBERGE HUWDE, VANDAAN KWAM.

INVALLEN DER NOORMANNEN.

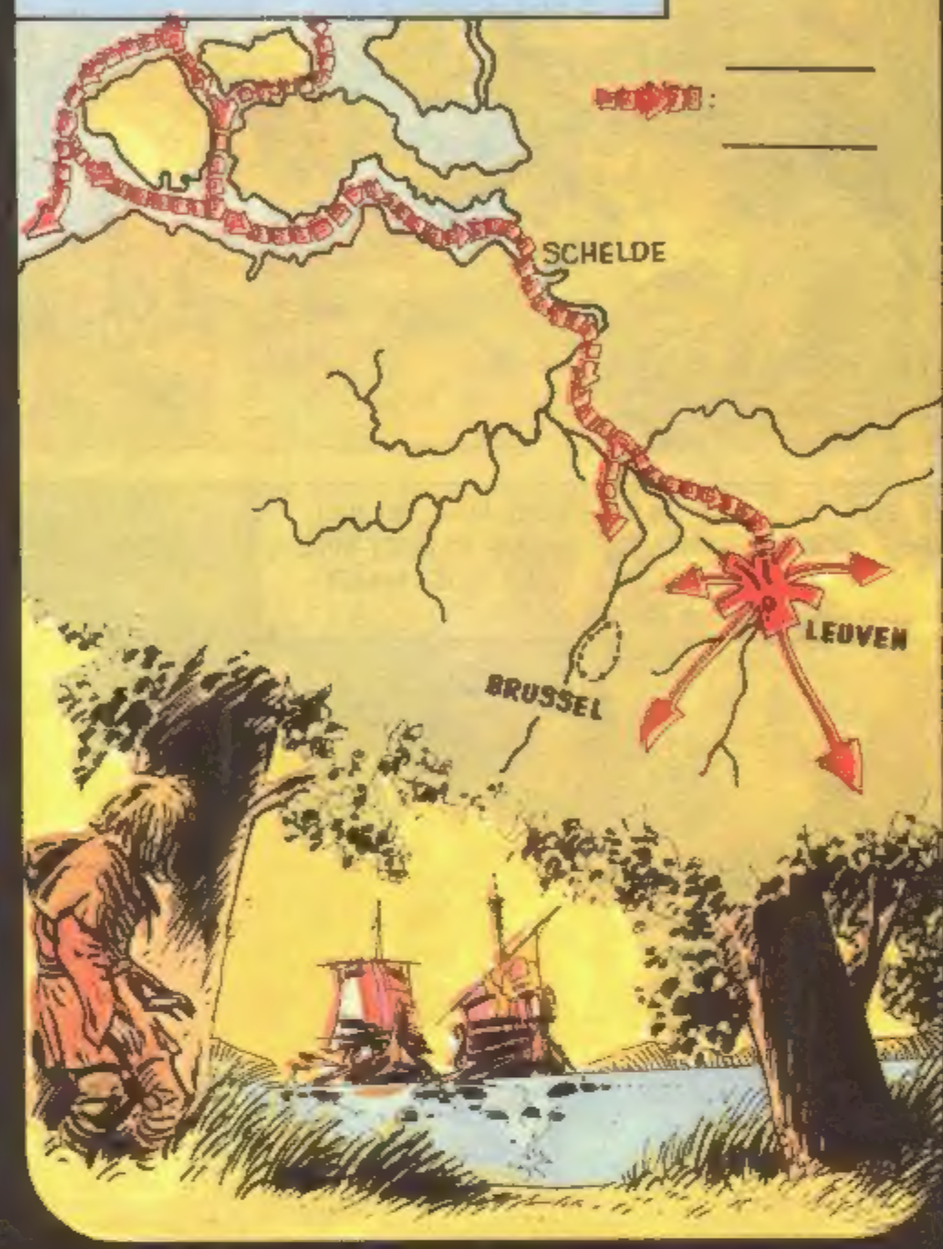

NAAR ALLE WAARSCHIJNLIJKHEID HEBBEN DE HORDEN VIKINGEN ZO VOET GEZET OP BRABANTS GRONDGEBIED EN WIE WEET ZIJN ZE TOT AAN BRUSSEL GEKOMEN, OOK AL WAS DAT NOG MAAR EEN GEHUCHT MET TWEE OF DRIE BOERDERIJEN EN ENKELE TIENTALLEN INWONERS.

LENTE 1096... EEN ONAFZIENBARE RIJ EDELEN, SOLDATEN EN BURGERS UIT HET WESTEN TREKT VIA DUITSLAND, HONGARIJE EN DE BALKAN NAAR CONSTANTINOPEL, WAAR NOG GROTERE AANTALLEN KRUISVAARDERS UIT ANDERE STREKEN ZICH BIJ HEN AANSLUITEN.

ZE LEVEN!
ZE LEVEN NOG!
WAT?
?
OVER WIE GAAT HET?

!
?
!?
WE HEBBEN ZE GEZIEN! ZE KOMEN ERAAN!

ZE KOMEN!
ZE NADEREN DE STAD
NA EEN UITPUTTENDE TOCHT!
VI... VIA
LEUVEN

EH! WIE KOMEN ERAAN?
NOU, DE KRUIS-VAARDERS!
DIE VAN ONS?
JA ZEKER!

DE MANNEN ZIJN THUIS-GEKOMEN
VAN DE KRUISVAART!

HET NIEUWS GAAT ALS EEN LOPEND VUURTJE DOOR DE STAD EN WELDRA TREKT EEN GROEPJE VROUWEN IN DE RICHTING VAN DE SINT-GOEDELE POORT, DE UITVALSWEG NAAR LEUVEN.

HALT, TOT HIER EN NIET VERDER!
HET IS SPERTIJD.

NEE, NIETS, MAAR DAN OOK WERKELIJK NIETS HAD ZE KUNNEN TEGENHOUDEN.

DAAR! DAAR ZIJN ZE! DAAR KOMEN ZE!

HEREMETIJD! IK HERKEN ZE NIET! IK HERKEN NIEMAND!

HERKENNEN ZE ECHT NIEMAND VAN DAT GROEPJE HAVELOZE, UITGEMERGELDE MANNEN MET GEZICHTEN VOL LITTEKENS? GEEN BROER? GEEN ECHTGENOOT? GEEN VERLOOFDE? WERKELIJK NIEMAND? OF ZIJN ZE AAN DE GROND GENAGELD VAN VERBIJSTERING BIJ HET ZIEN VAN DE ELLENDIGE TOESTAND WAARIN DE MANNEN VERKEREN?

WE ZULLEN WEL NOOIT TE WETEN KOMEN, OF OP DIE AVOND DE VROUWEN HUN MANNEN VOOR DE GRAP OP HUN SCHOUDERS BRUSSEL BINNENDROEGEN, OF DAT ZE ECHT TE MOE WAREN OM TE LOPEN. MISSCHIEN HOOPTEN DE VROUWEN ZO EEN BEETJE TE DELEN IN DE HEILIGHEID DIE WAS BELOOFD AAN IEDER DIE VER VAN ZIJN HUIS GING STRIJDEN OM CHRISTUS GRAF TE VERDEDIGEN.

IN IEDER GEVAL LUIDT SINDSDIEN ELK JAAR OP 19 JANUARI DE KLOK VAN DE ST. MICHIELSKATHEDRAAL UIT ALLE MACHT OM DE 'VROUWKENSAVOND', DEZE LANGE, VERMOEIENDE VOETTOCHT, TE HERDENKEN.

TERZIJDE

DE BRUSSELSE VROUWEN STONDEN AL BEKEND OM HUN MOED EN VOORTVARENDHEID, BOVENDIEN WAREN ZE STRIJDLUSTIG. IN 1047 GAF LAMBERT BALDERIK II OPDRACHT DE RELIKWIEËN VAN DE HEILIGE GOEDELE OVER TE BRENGEN VAN DE ST. GORIKSKAPEL NAAR DE HEILIGE MICHIELSKERK. DE VROUWEN UIT DE VALLEI WAREN HET MET DIT BESLUIT NIET EENS, DUS AARZELDEN ZE GEEN MOMENT DE GEWAPENDE ESCORTE AAN TE VALLEN. ZE WERDEN ECHTER MET GEMAK TERUGGESLAGEN.

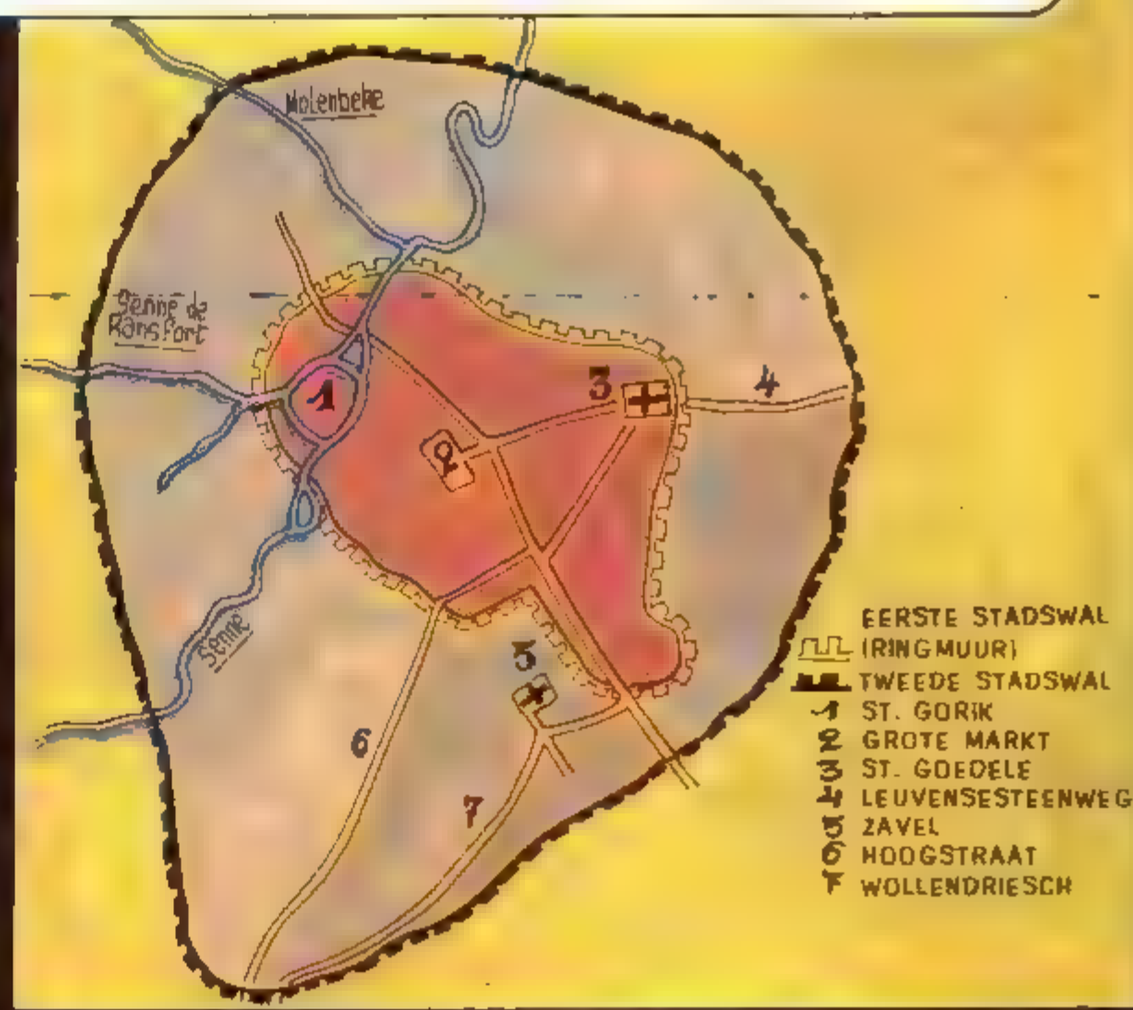

HET IS ONMOGELIJK TE SCHATTEN WANNEER ONGEVEER DE EERSTE RINGMUUR ROND BRUSSEL WERD GEBOUWD. WAARSCHIJNLIJK IS MEN ERMEE BEGONNEN TIJDENS DE REGERINGSPERIODE VAN LAMBERT BALDERIK EN HEEFT MEN HEM ROND 1100 ONDER GODFRIED DE I° VOLTOOID. DE MUUR WAS EEN À TWEE M. VIJFTIG DIK, TELDE VIJFTIG TORENS EN ZEVEN POORTEN, WAS TIEN METER HOOG EN HAD EEN OMTREK VAN 4000 METER. TER VERGELIJKING : DE STADSWAL VAN LEUVEN KWAM SLECHTS AAN 2470 METER EN DIE VAN ANTWERPEN AAN 1700 M.

DE NAAM VAN ÉÉN HELD IS NOG BEKEND IN ONZE TIJD NL. GUTMANNUS DE BRUXELLA CASTELLO BRABANTINE. HIJ ONDERSCHEIDDE ZICH DOOR ZIJN ROEMRIJKE DADEN IN PALESTINA VERRICHT IN DIENST VAN BOUDEWIJN VAN JERUSALEM DIE HIJ HIELP BIJ HET VEROVEREN VAN GEBIEDEN IN HET OOSTEN, WELKE BOUDEWIJN NIET MEER IN ZIJN MACHT HAD. NAAR VERLUIDT HEEFT HIJ DE LAATSTE OOK GERED VAN EEN SMADELIJKE GEVANGENNEMING. TEGENWOORDIG WEET NIEMAND MEER PRECIES WIE GUTMANNUS WAS. WAS HET ÉÉN VAN DE TALLOZE RIDDERS EN EDELEN DIE AAN HET HOF VAN GODFRIED I VERTOEFDEN? ZEKER IS IN IEDER GEVAL, DAT DE BEFAAMDE HELDENDADEN ALSMEDE DE PERSOON VAN GUTMANNUS MEER LEGENDARISCH DAN HISTORISCH ZIJN.

IN BRUSSEL WEMELT HET VAN DE LEGENDES EN IS DE FOLKLORE ZEER KLEURRIJK. ZO WORDT DOORGAANS VERHAALD, DAT, TOEN DE KRUISVAARDERS GOED EN WEL ENIGE WEKEN WEER THUIS WAREN, HET PRAATJE RONDGING, DAT DE ZOGENAAMDE DAPPERE HELDEN, DIE NAAR JERUSALEM WAREN VERTROKKEN, IN FEITE NOOIT VERDER WAREN GEKOMEN DAN DE GRENZEN VAN HET GRAAFSCHAP. ZE WAREN GESTOPT BIJ EEN HERBERG DIE DE HEILIGE NAAM DROEG EN WAAR HET BIER LEKKER EN DE MEISJES MOOI WAREN, EN DAAR ZOUDEN ZE VIJF JAAR DE BLOEMETJES HEBBEN BUITENGEZET. DE NAAM VAN DEZE HERBERG? TE JERUSALEM! EEN TYPISCH STAALTJE VAN BRUSSELSE HUMOR!

EEN MANNEKE VOL VERACHTING

ZIJN ALLE LEGENDES DIE DE RONDE DOEN OVER GODFRIED I ONTSTAAN BIJ ZIJN DOOD, IN 1140? DIE VERHALEN ZIJN BIJEENGEBRACHT IN EEN HELDENDICHT GENAAMD 'GESTA GODEFRIDI'. TOCH HAD GODFRIED NOOIT ZIJN GRAAFSCHAP BRABANT VERLATEN, OOK NIET VOOR DE KRUISTOCHTEN. WAT VOOR BIJZONDERS HAD HIJ DAN GEDAAN, DAT MEN HEM ZOVEEL HELDENDADEN TOEDICHTTE?

MEN ZIET HEM AAN DE ZIJDE VAN DE ZEER SCHONE DOCHTER VAN DE KEIZER, SOPHIA, DIE HIJ VERLEID ZOU HEBBEN EN MET WIE HIJ LANG EN GELUKKIG LEEFDE.

OOK WORDEN ER ZIJN GEHEEL VERZONNEN VELDSLAGEN IN ARMENIË IN BESCHREVEN.

EN ZELFS LAAT DE LEGENDE HEM ZIEN IN DE BINNENLANDEN VAN TARTARENLAND, WAAR MEN DUIZEND MIJL ■ HET ROND ZIJN ZWAARD DUCHTTE.

HISTORISCH IS ECHTER HET FEIT, DAT GODFRIED DE IIe TWEE JAAR NA ZIJN VADER STERFT, ZIJN WEDUWE LUTGART EN EEN ZOONTJE GODFRIED DE IIIe ACHTERLATEND.

DE ENERGIEKE LUTGART NAM GEDURENDE EEN LANGE PERIODE HET REGENTSCHAP WAAR, HETGEEN HAAR VOLGENS HISTORICI LANG NIET SLECHT AFGING.

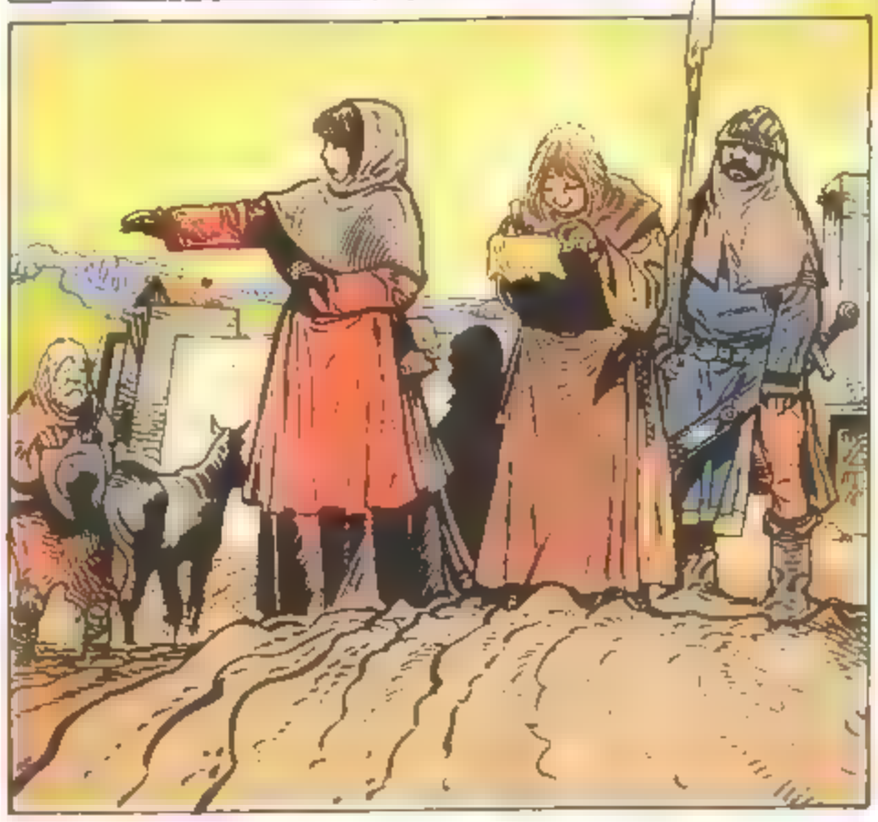

OP DE GEZONDHEID VAN LUTGART EN OP ALLE MOEILIJKHEDEN DIE WIJ HAAR GAAN VEROORZAKEN.

ARME LUTGART! MEESTAL DENKT MEN DAT EEN VROUW ZWAK IS EN DAARVAN WIL MEN MISBRUIK MAKEN. DAT DACHT TENMINSTE WALTER BERTHOUT, MACHTIG HEER VAN GRIMBERGEN, WIENS HEBZUCHT GEEN GRENZEN KENDE EN DIE ZIJN MACHT BESLIST WILDE UITBREIDEN TEN KOSTE VAN LUDGARDA EN HAAR ZOONTJE.

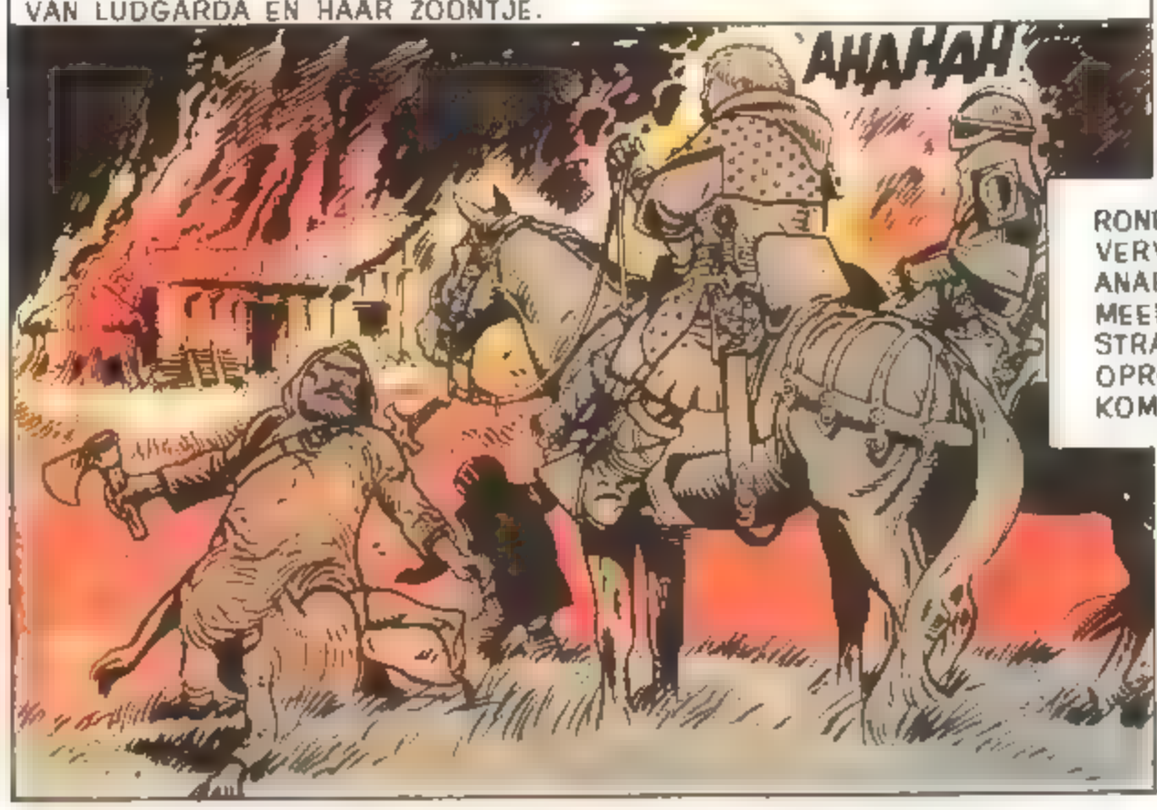

ROND BRUSSEL ■ DE SFEER VERVULD VAN GEWELD EN ANARCHIE. MEN IS NERGENS MEER VEILIG, ZELFS NIET OP STRAAT, WAAR SOMMIGE OPROERKRAAIERS DE RUST KOMEN VERSTOREN.

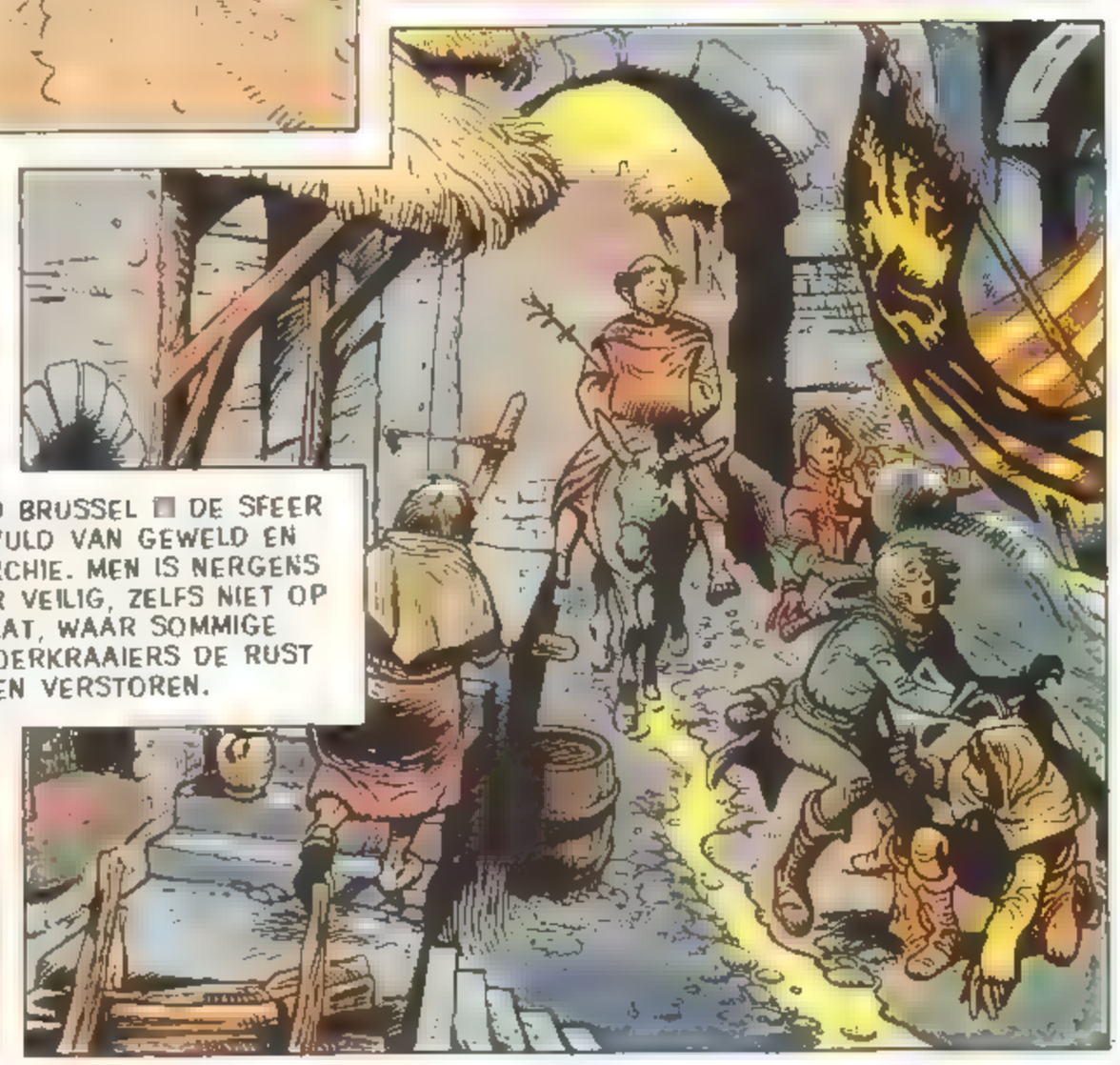

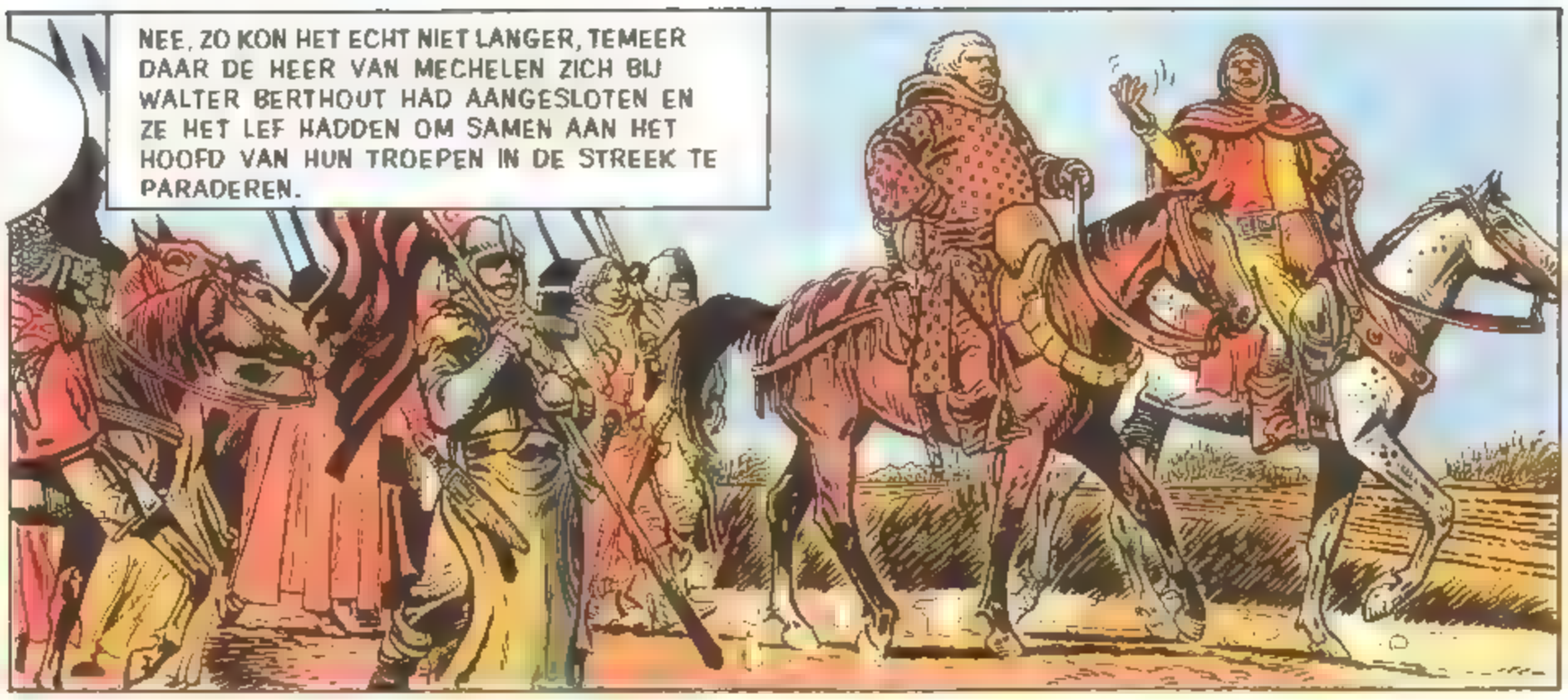

OP DE VLAKTE VAN RANSBEECK KWAM HET TOT EEN TREFFEN TUSSEN BEIDE LEGERS. DE BRUSSELAREN STONDEN EROP DE KLEINE HERTOG MEE TE NEMEN OM HEN MOED TE SCHENKEN. ZE LEGDEN HEM NEER ■ EEN, TUSSEN LAGE TAKKEN VAN EEN DIKKE EIK OPGEHANGEN BEDJE, DAT GEMAAKT WAS VAN DE BRABANTSE VLAG.

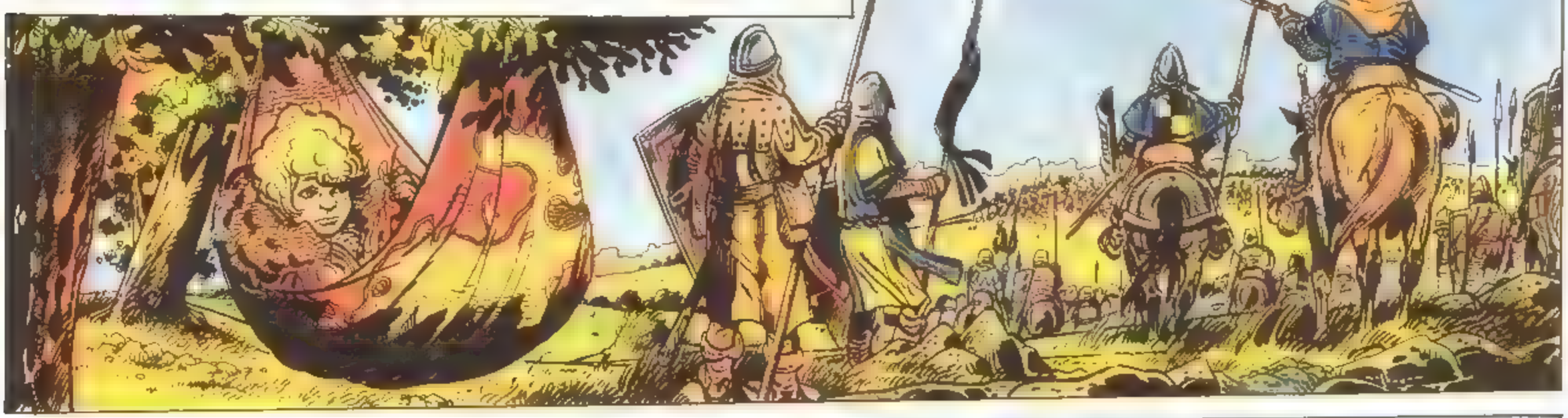

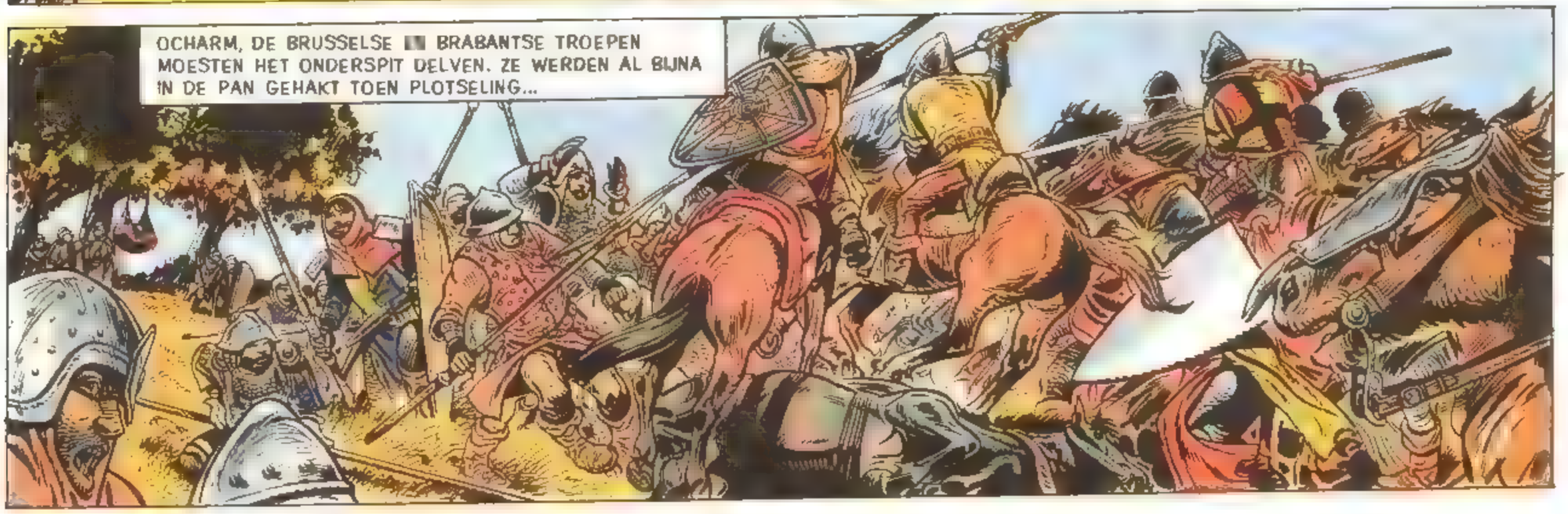

WAS HET TOEVAL, MOOD OF WARE VERACHTING VOOR DE VIJAND MAAR GODFRIED GING STAAN ■ BEGON OVERDADIG TE WATEREN.

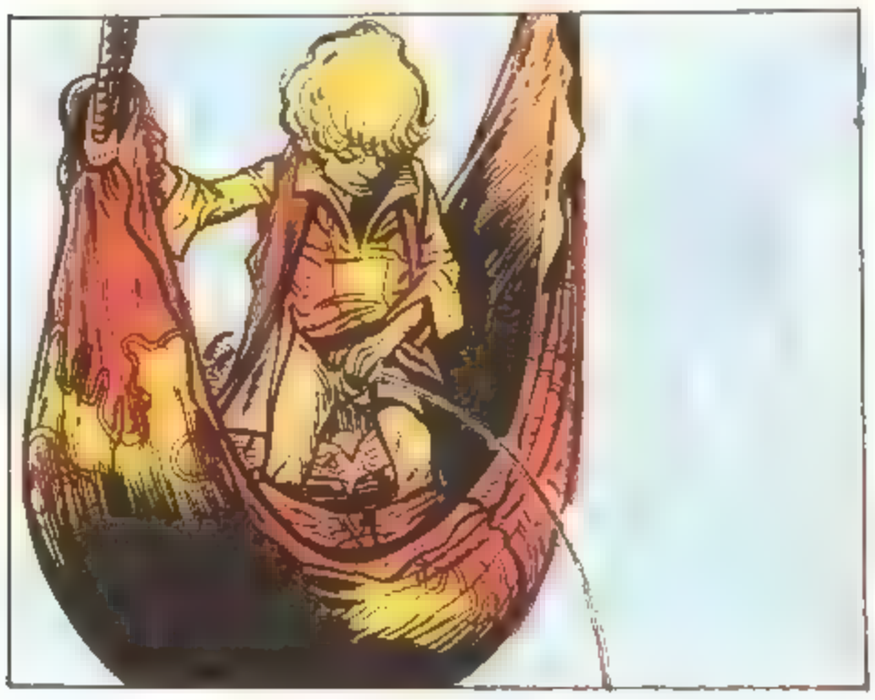

HET WAS VERACHTING! DAAR WAREN DE BRUSSELAREN HET OVER EENS, ■ HET GEBAAR VAN DIT MANNEKE DAT HUN HERTOG WAS, WAS VOLDOENDE OM HUN HERNIEUWDE MOED IN TE BLAZEN ■ ZE BEHAALDEN DE OVERWINNING.

OM DIE OVERWINNING OP DE VLAKTE VAN RANSBEECK ■ HET GEBAAR VAN HUN KLEINE HERTOG TE VIEREN, WERD DIT STANDBEELD DOOR DE SOLDATEN AAN DE STAD BRUSSEL GESCHONKEN EN OP DE HOEK VAN DE EIKSTRAAT GEZET.

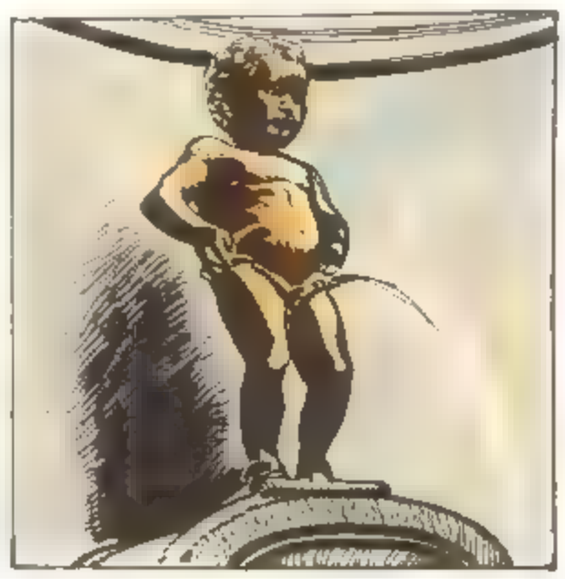

TERZIJDE

NAAR MEN WEET TELDE BRUSSEL VANAF 1164 30.000 INWONERS. DE ECONOMISCHE ONTWIKKELING VAN DE STAD WAS BUITENGEWOON VOORSPOEDIG GEGAAN. MAAR HOE ZAG HET BRUSSEL VAN DIE DAGEN ERUIT? HET WAS AL EEN STAD MET EEN MARKT OP DE PLAATS WAAR NU DE GROTE MARKT IS. RONDOM DE MARKT STONDEN EEN TWAALFTAL DONJONS VAN DE HUIZEN VAN DE INVLOEDRIJKE FAMILIES: SERHUYGHSKINT, MEYNAERTS, VALKENBORCH, KOEKELBERGH... HET WAREN IDEALE SCHUILPLAATSEN IN GEVAL VAN VOLKSOPSTOOTJES EN ZE VERSTERKTEN BOVENDIEN DE VEILIGHEID VAN DE STAD.

EN HOE ZAGEN DE OMRINGENDE STRATEN ERUIT? HET STRAATBEELD WAS LEVENDIG ■ SCHILDERACHTIG ■ WERD BEHEERST DOOR DE EZELS VAN DE MOLENAARS VAN SCHAERBEEK, DIE ZAKKEN MET KOREN DROEGEN, DOOR HONDEN, LOSLOPENDE VARKENS, WANDELAARS, BOEREN, HANDWERKSLIEDEN ■ KOOPLIEDEN DIE ZICH ■ DE SMALLE STRATEN VAN NIET MEER DAN VIER METER BREED, VERDRONGEN.

DE STRATEN WAREN ZO SMAL, DAT SOMS HET KLEINSTE VLAMMETJE EEN HELE WIJK IN VUUR EN VLAM ZETTE. ZO WERD IN 1276 EEN DERDE VAN HET AANTAL HUIZEN IN BRUSSEL BIJ EEN VERSCHRIKKELIJKE BRAND VERWOEST.

TERZIJDE

NA DE DERDE KRUISTOCHT, IN 1194, KRIJGT DEZE BLOEIENDE STAD MET MEER DAN 25.000 INWONERS BEZOEK VAN RICHARD LEEUWENHART. WAAROM KOMT RICHARD, DIE NA EEN LANGE GEVANGENSCHAP TEGEN BORGTOCHT IS VRIJGELATEN, JUIST NAAR BRUSSEL? DAT KOMT OMDAT BRABANT EEN HECHT VERBOND HEEFT GESLOTEN MET ENGELAND. DRIJFT BRUSSEL GEEN HANDEL MET DE ENGELSE HAVENSTEDEN?

DOOR DIT VERBOND KOMT HET OOK DAT BRABANTSE EN BRUSSELSE TROEPEN ONDER AANVOERING VAN HERTOG HENDRIK I, BIJGENAAMD DE VECHTLUSTIGE, DEELNEMEN AAN DE SLAG BIJ BOUVINES, SAMEN MET DE STRIJDMACHTEN VAN DUITSLAND, VLAANDEREN EN ENGELAND, DIE VEREEND VECHTEN TEGEN KONING PHILIPPE AUGUSTE VAN FRANKRIJK, OP 27 JULI 1214. EEN TEKST UIT DIE TIJD VERMELDT DAT DE BRABANTSE SOLDATEN, ONDANKS HUN ZWARE NEDERLAAG, ZICH BIJ 'T GEVECHT 'T DAPPERST TOONDEN.

DE NIEUWE PRINSEN : DE KOOPLIEDEN

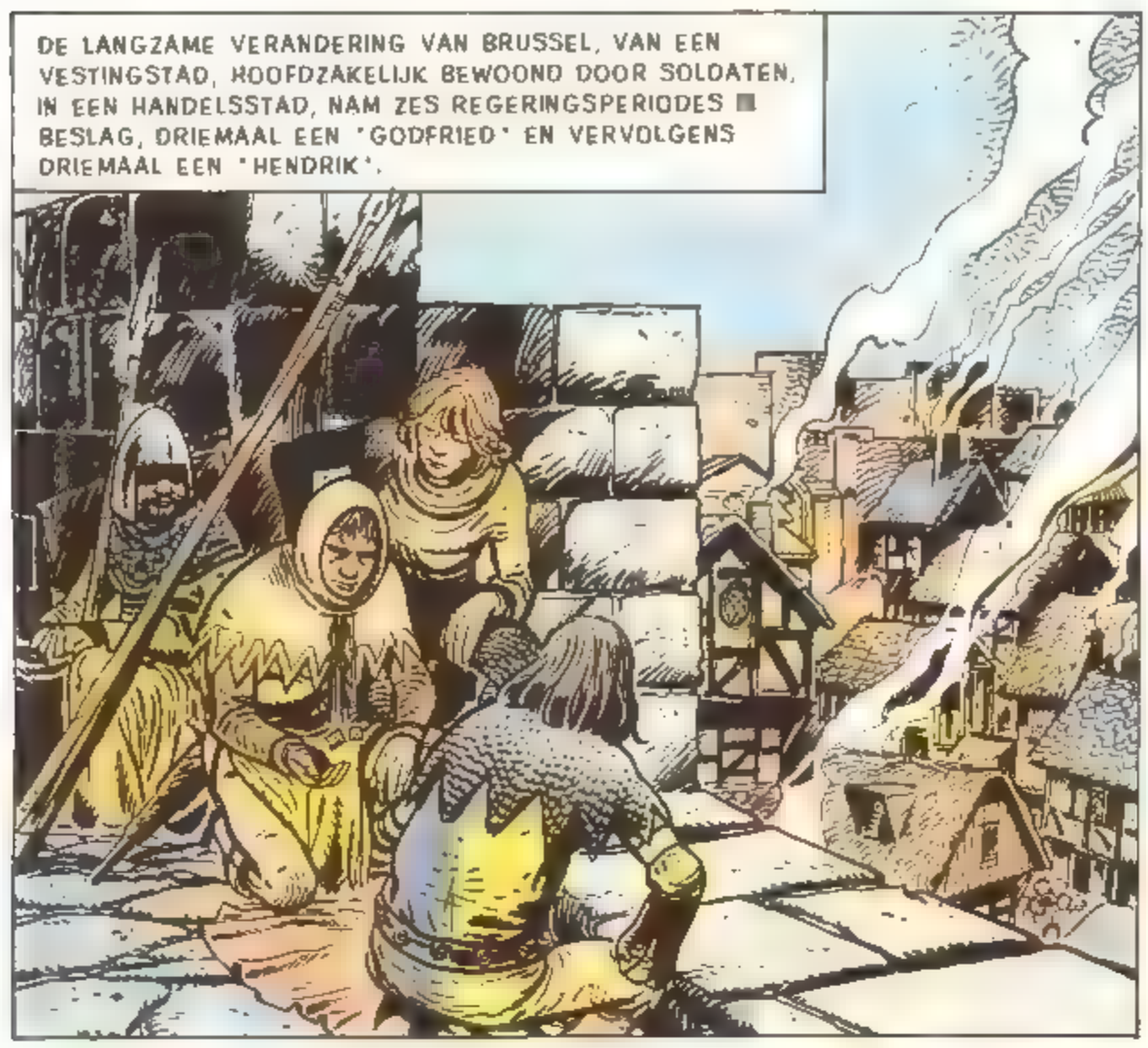

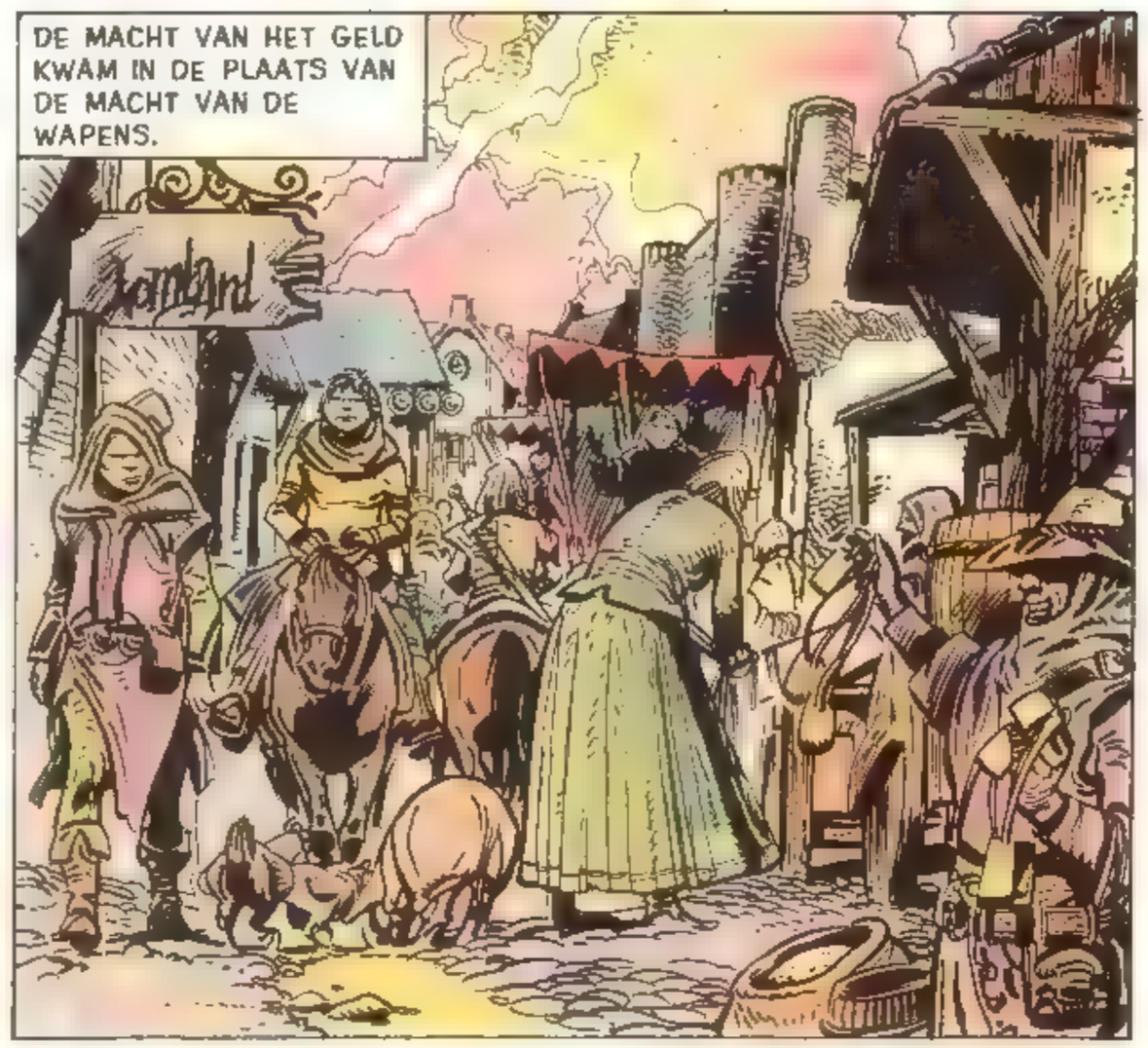

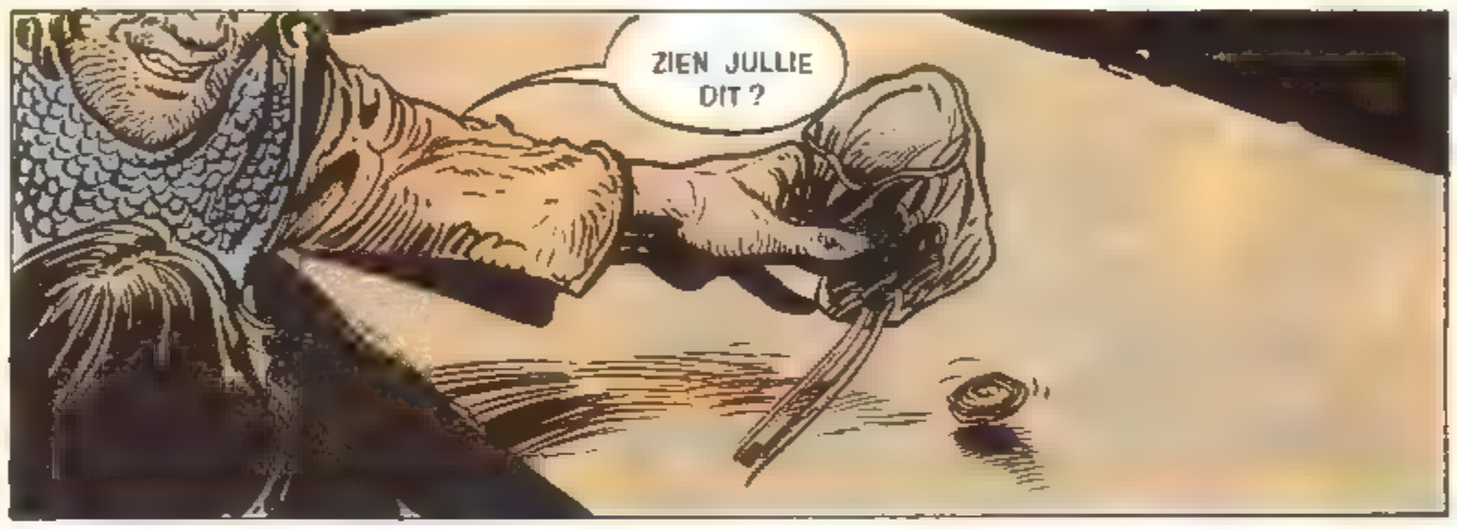

EN DAT IS NOG NIET ALLES.

VOLGT MIJ!
HÉ, MIJN GOUD! WAAR GA JE MET MIJN GOUD HEEN?

MIJN GOUDSTUKKEN? WAT DOE JE?

EN TOCH... KIJK MAAR EENS!

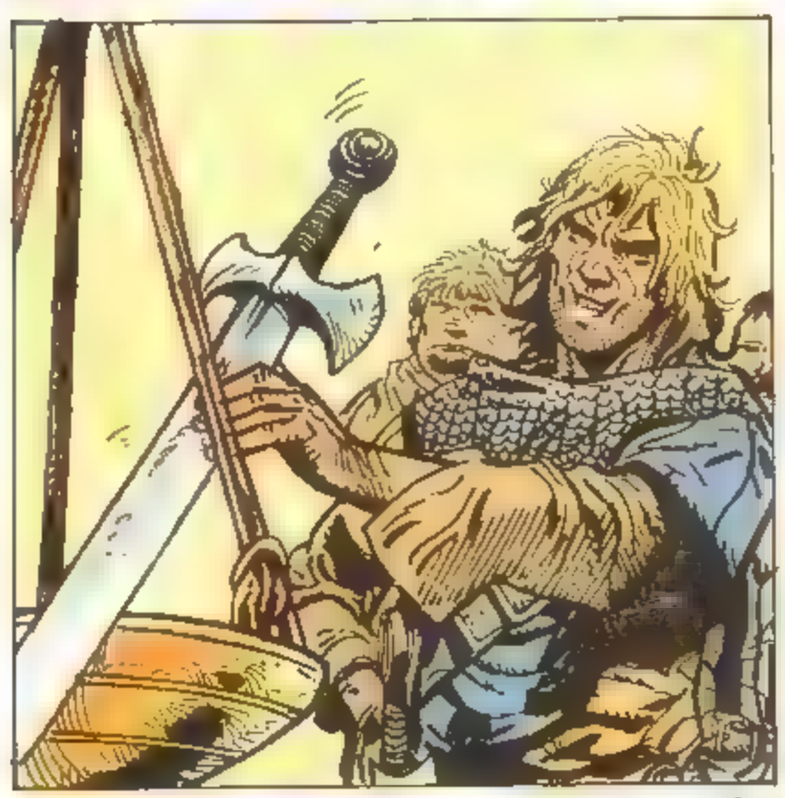

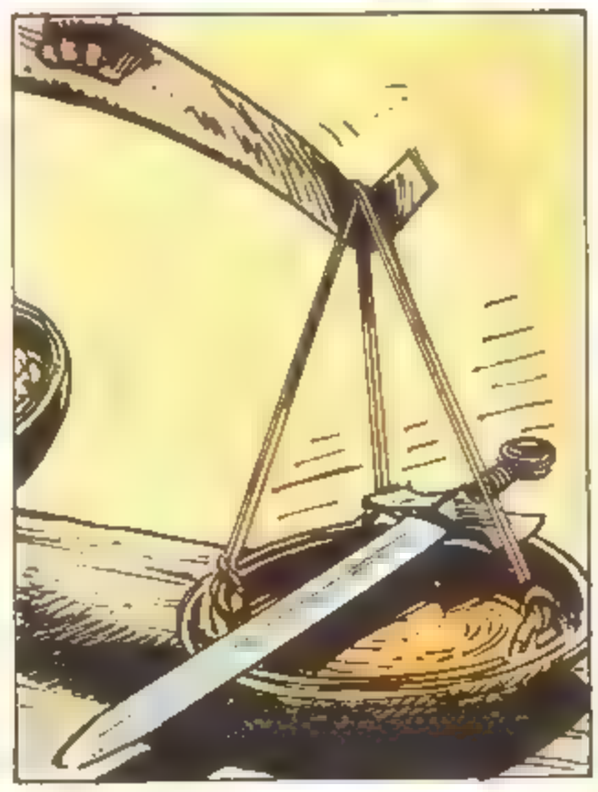

WAT WEEGT HET ZWAARST?

HET ZWAARD!
HET ZWAARD!

!?
DAT IS NIET WAAR! IK ZAL HET BEWIJZEN.

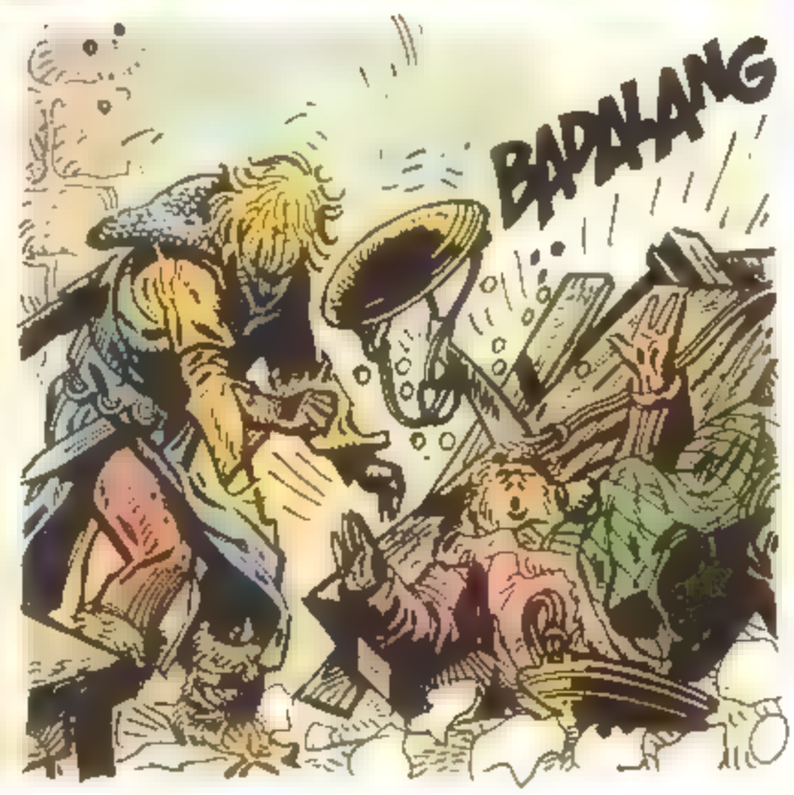
BADDLANG

NIEUWE TIJDEN? ER IS INDERDAAD VEEL VERANDERD. DE STEDEN IN BRABANT, WAARONDER BRUSSEL, GENIETEN STEEDS MEER ZELFBESTUUR EN KUNNEN SOMMIGE BELASTINGEN ZELF INNEN. ZE HEBBEN NU HET RECHT MILITIES OP DE BEEN TE BRENGEN. HET FEODALE RECHT BEGINT LANGZAMERHAND AF TE BROKKELEN.

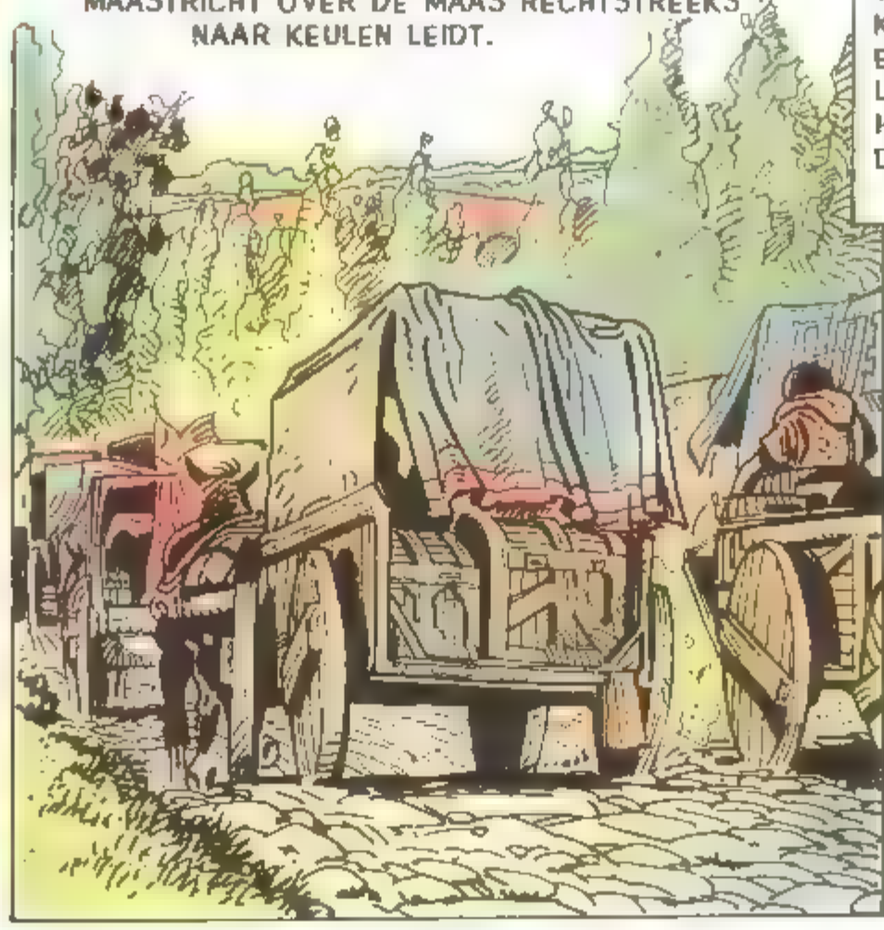

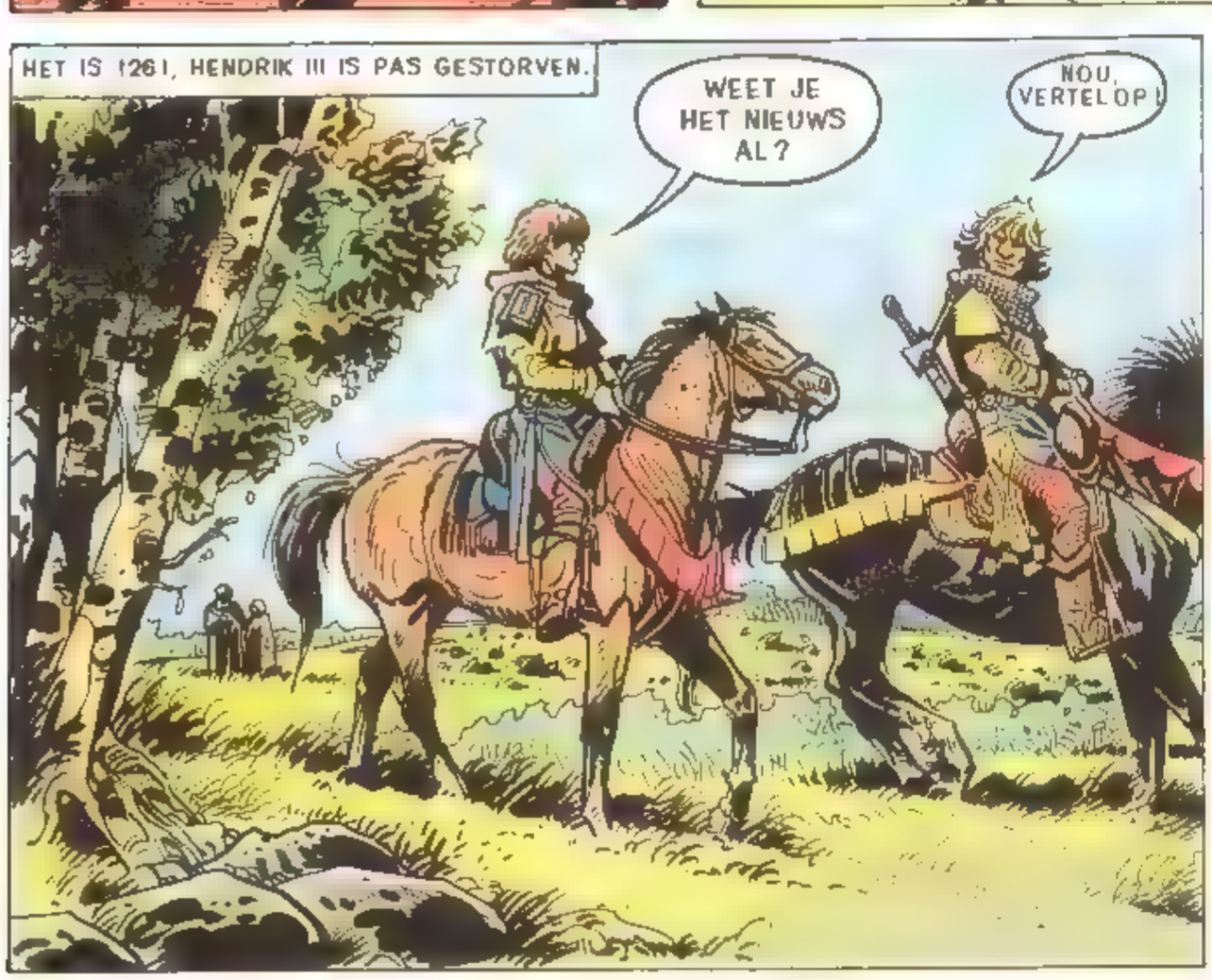

RUSTIG NOU, ZE HEBBEN DE VOORWAARDE OPGENOMEN, DAT ZE ONDER GEEN BEDING DE HERTOG MOGEN AANVALLEN.

DAN NOG IS HET ONGELOOFLIJK : DE BURGERIJ MOET ZICH NIET MET OORLOGSZAKEN BEMOEIEN.

ONGELOOFLIJK? TOCH NIET. DE STEDEN EN DE KOOPLIEDEN DIE ER WOONDEN, VOELDEN ZICH BEDREIGD EN NA JAREN KOMEN ZE IN ACTIE.

MOETEN WE ONS NOG LANG ZO LATEN AFZETTEN?

WE MOETEN IETS DOEN! TROEPEN OP DE BEEN BRENGEN.

HET GAAT NU AL JAREN ZO! ER MOET IETS GEBEUREN.

WE KUNNEN GEEN OORLOG VOEREN ZONDER MET DE JONGE HERTOG JAN TE OVERLEGGEN.

JA, AL SINDS JAREN KOMEN DE BRUSSELSE HANDELAARS DIE NAAR DUITSLAND VAREN DOOR WOERINGEN, LEENSTAAT VAN DE AARTSBISSCHOP VAN KEULEN.

HMMM! KOSTBARE LADING!

DAT WORDT TWINTIG GOUDSTUKKEN TOLGELD.

TOLGELD? DAT NOEM IK GEEN TOLGELD, DAT IS ROVERIJ!

TWINTIG GOUDSTUKKEN? JE KRIJGT HELEMAAL NIETS!

MOK!?

AL ZIJN KOOPWAAR IN BESLAG NEMEN!

HA, HA! GOEDENDAG! MONSEIGNEUR SIEGFRIED VAN WESTERBURG ZAL TEVREDEN ZIJN.

IK WEET HET! HET IS EEN VERVELENDE, UITERST ONVERKWIKKELIJKE TOESTAND. BOVENDIEN IS HET DUIDELIJK DAT DE AARTSBISSCHOP VAN KEULEN EEN SCHURK IS. IEDERE SCHIPPER, IEDERE REIZIGER, ELKE HANDELAAR, JA ZELFS IEDERE DAG DIE GOD GEEFT WORDT BEBOET DOOR DE SOLDATEN IN WOERINGEN TEN BATE VAN DE HEERSER DIE MET ZIJN AFPERSPRAKTIJKEN ONZE BURGERLIJKE VRIJHEDEN BEDREIGT.

MAAR STERKER NOG, VRIENDEN, DEZE GERMAANSE VORST IS HET SYMBOOL VAN DE FEODALITEIT, VAN DE WILLEKEUR. WOERINGEN IS HET SYMBOOL VAN EEN LEVEN DAT NIET BESCHERMD DOOR CHARTERS EN VRIJDOMMEN. WE KUNNEN DEZE SYMBOLEN NOOIT NEERHALEN, ALS WE GEEN MAN VINDEN DIE DE UITDAGING AANNEEMT EN ZICH WIL OPWERPEN ALS DE VERDEDIGER VAN ONZE PAS VERWORVEN VRIJHEDEN EN VAN DE VOORUITGANG. DAT KAN ALLEEN ONZE HERTOG JAN.

ONZIN! WAAROM ZOU DE ENE VORST TEGEN DE ANDER IN HET STRIJDPERK TREDEN OM KOOPLIEDEN EN BURGERS TE VERDEDIGEN?

VORSTEN? WETEN WE NOG WAT VORSTEN ZIJN? EN WAT MAAKT ZE TOT ECHTE LEIDERS, HUN AFKOMST, OF DATGENE WAT ZE TOT STAND BRENGEN?

TERZIJDE

WAT WAS DE OORZAAK VAN HET VERDWIJNEN VAN DE FEODALITEIT? EERST WAS ER DE STEPPENSLAG, VAN 1213, WAARBIJ HENDRIK I BIJGENAAMD DE VECHTLUSTIGE WERD VERSLAGEN EN DE BRABANTSE EDELEN EN SOLDATEN IN DE PAN WERDEN GEHAKT DOOR DE LUIKSE TROEPEN VAN BISSCHOP HUGO VAN PIERREPONT. OP EEN DAG WAREN ER TWEEDUIZEND MANNEN GESNEUVELD, EN HADDEN ZE HALSOVERKOP MOETEN VLUCHTEN. DE GRAAF VAN VLAANDEREN, BONDGENOOT VAN DE LUIKSE TROEPEN, WAS MET ZIJN TROEPEN DOORGESTOTEN TOT AAN DE POORTEN VAN BRUSSEL. OP DIE DAG HADDEN DE BRUSSELAREN ZO'N GROTE ANGST GEVOELD, DAT DE HERTOG BIJ HEN STERK IN AANZIEN DAALDE.

TIJDENS DE LAATSTE JAREN VAN DE REGERING VAN HENDRIK I, D.W.Z. TOT 1235, HET JAAR WAAROP HIJ IN DE ST. PIETERSKERK TE LEUVEN WERD BEGRAVEN, DEED HIJ VEEL AAN DE BESTUURLIJKE ORGANISATIE VAN HET HERTOGDOM BRABANT. IN HET NOORDEN VIELEN DOOR DE VEROVERING VAN GEERTRUIDENBERG DE BENEDENMAAS EN DE NEDERRIJN ONDER ZIJN BEHEER, TERWIJL IN HET OOSTEN HET HERTOGDOM ZICH UITSTREKTE TOT LANDEN, TIENEN EN GELDENAKEN.

HENDRIK II, DE GROOTMOEDIGE, REGEERDE VAN 1235 TOT 1248. ZIJN TESTAMENT VERDOORZAAKTE ALOM VREUGDE IN DE STEDEN ■ OP HET PLATTELAND. HET WAS NAMELIJK DE EERSTE OFFICIËLE AKTE, WAARIN DIEPGAANDE MAATSCHAPPELIJKE HERVORMINGEN WERDEN AANGEKONDIGD. DE HERTOG STELDE INDERDAAD DE LIJFEIGENEN VAN ALLE HERTOGELIJKE GEBIEDEN ■ VRIJHEID. HIJ VERSCHAFTE DE SCHEPENEN ■ DE STEDEN MEER MACHT EN BREIDDE OOK HUN RECHTSMACHT UIT. VERDER ERKENDE HIJ HET ERFRECHT VAN EIGENDOMMEN.

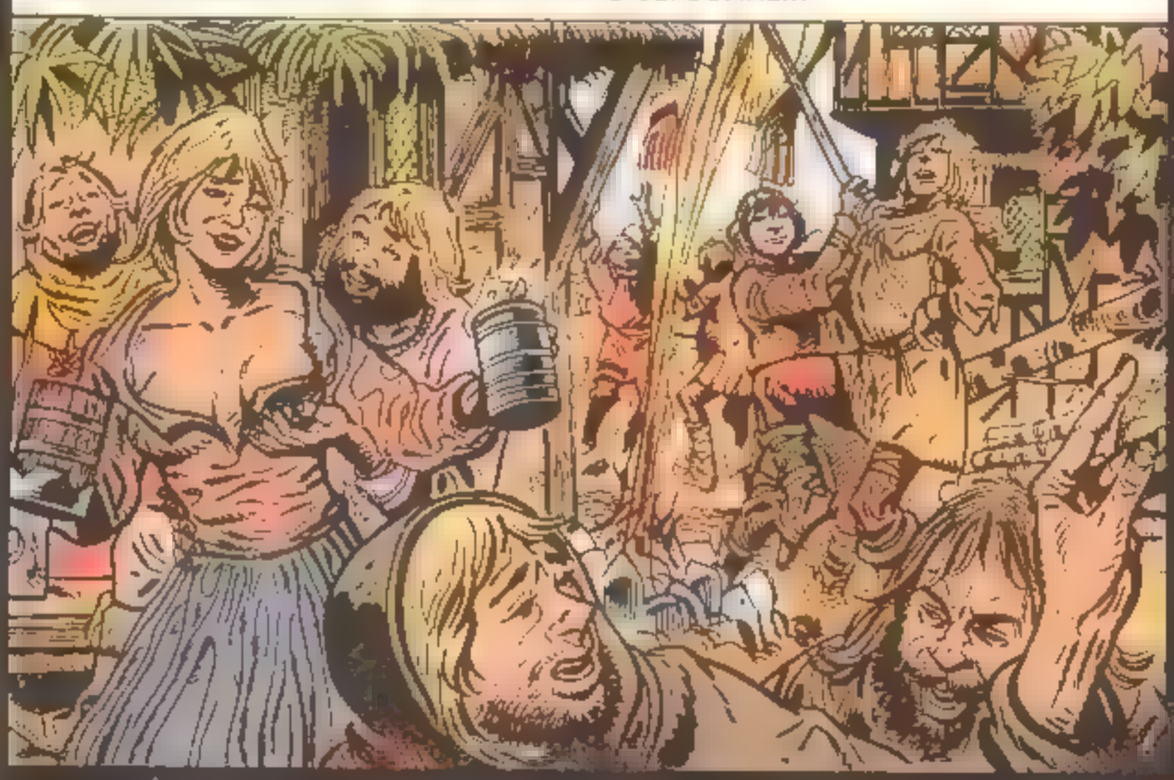

HENDRIK III, DE GOEDE, VOLGDE ZIJN VADER OP EN BESTUURDE HET LAND VAN 1248 TOT 1261. HIJ MAAKTE OOK EEN TESTAMENT, WAARIN DE PRIVILEGES, DIE DOOR HENDRIK II AAN DE INWONERS VAN HET HERTOGDOM WAREN VERLEEND, NOG VERDER WERDEN UITGEBREID. TOEN HIJ OP 30-JARIGE LEEFTIJD STIERF, LIET HIJ DE DEUREN VAN HET KASTEEL WAGENWIJD OPENEN OM HET VOLK, DAT HEM EEN LAATSTE GROET WILDE BRENGEN, TOE TE LATEN. NOOIT TEVOOR WAS EEN STERVENDE ZO GEPREZEN, SCHRIJFT DE DICHTER ADENET, DIE AAN HET HOF VAN KOUDENBERG VERBLEEF.

HERTOGIN ALEIDA, DOCHTER VAN HUGO VAN BOURGONDIË, BLEEF ALLEEN ACHTER MET TWEE KINDEREN, JAN EN MARIA. ZE NAM HET REGENTSCHAP VAN HET HERTOGDOM WAAR TOT HAAR ZOON IN 1270 VIJFTIEN JAAR WERD. JAN WERD OPGEVOED AAN EEN LUISTERRIJK HOF, WAAR DE LETTERKUNDE HOOG STOND AANGESCHREVEN. VELE HELDENDICHTEN EN RIDDERROMANS WERDEN ER DOOR DICHTERS EN MINSTRELEN VOORGEDRAGEN, EN OOK DE HOOFSE LIEFDE WERD ER BEZONGEN. DAARNAAST KREEG DE JONGE HERTOG OOK EEN GEDEGEN OPLEIDING ■ DE KRIJGSKUNDE OM ZO EEN VOLLEERD RIDDER ■ WORDEN.

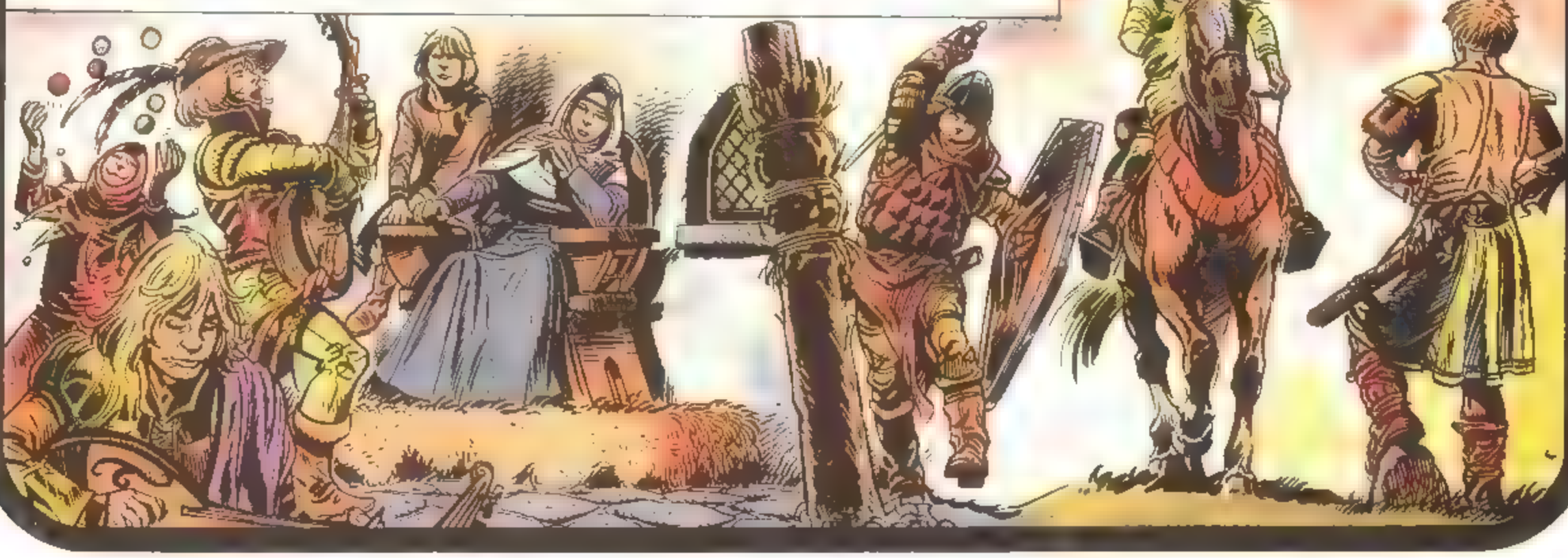

JAN I, DE OVERWINNAAR

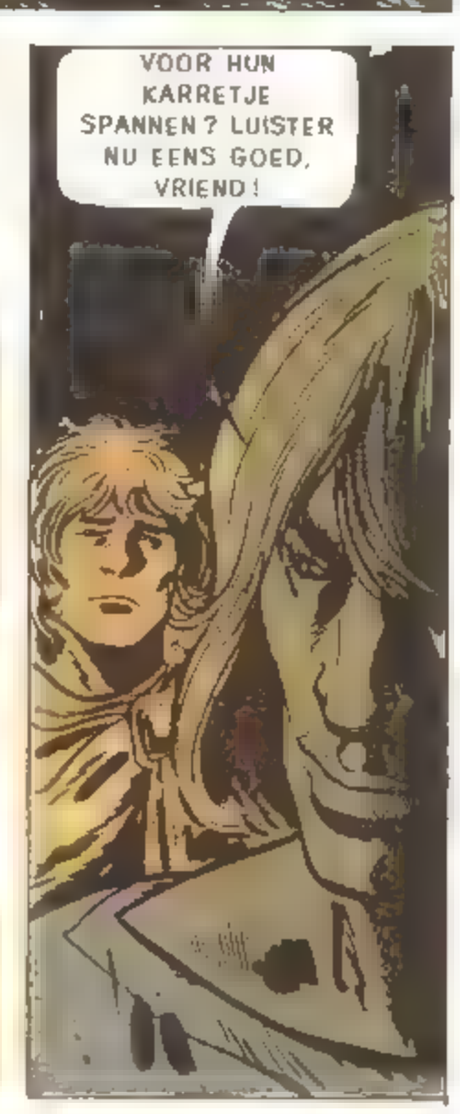

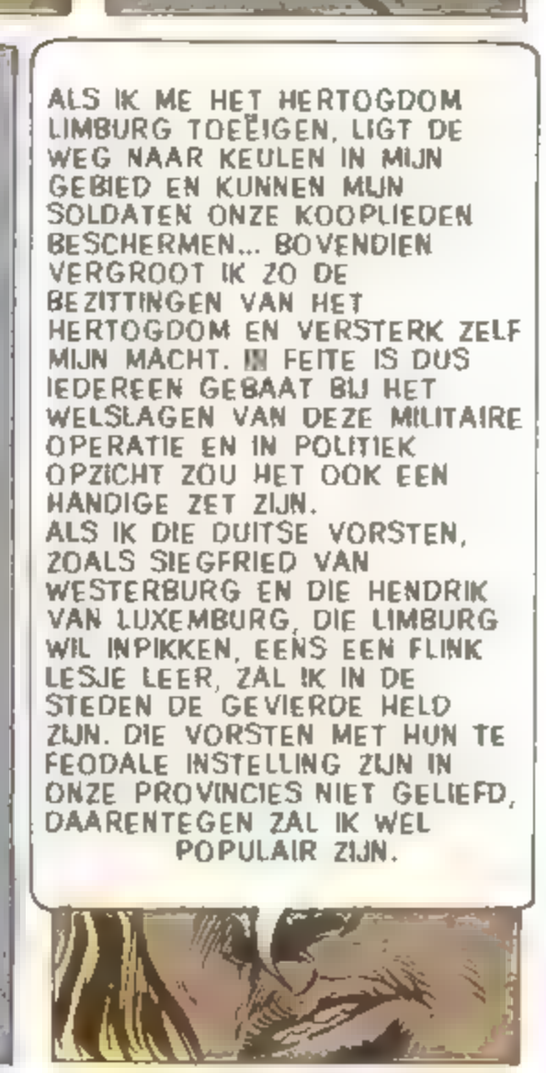

ALS JE TENMINSTE WINT!
DAAR ZORG IK WEL VOOR!

DE TIJD IS NOG NIET RIJP. WE HEBBEN DE TIJD OM ONS GOED VOOR TE BEREIDEN, ZAL JE ZIEN.

HEER, ZE ZEGGEN DAT GRAAF HENDRIK VAN LUXEMBURG RONDLOOPT MET DE RODE LEEUW VAN DE PROVINCIE LIMBURG OP ZIJN TUNIEK.
DE SNOEVER!

DE VOLGENDE JAREN...
WE WORDEN NOG STEEDS BEROOFD VAN ONZE GOEDEREN IN WOERINGEN, HEER!
DEZE KEER GAAT DE HEBZUCHT VAN DE BISSCHOP ALLE PERKEN TE BUITEN, WE WORDEN BEBOET, BESTRAFT, BEROOFD.
WAT GAAT U ERAAN DOEN, HEER?
WELDRA ZULLEN WE INGRIJPEN, JULLIE HOREN HET WEL VAN ME!

RAES, JIJ VERTREKT IN HET GROOTSTE GEHEIM EN TRACHT DE MILITIES VAN ANTWERPEN, LUIK, KLEEF EN GULIK VOOR ONZE ZAAK TE WINNEN, BINNENKORT SLAAN WE TOE!

WOUTER!

JIJ GAAT DE MILITIES VAN ONZE STADEN BRUSSEL, LEUVEN, TIENEN, GELDENAKEN EN NIJVEL WAARSCHUWEN, DAT ZE ZICH MOETEN VERZAMELEN VOOR HET OP HANDEN ZIJND VERTREK.

HERTOG JAN KREEG ONVERWACHTS VERSTERKING VAN DE KANT VAN DE BURGERS VAN BRUSSEL DIE OP EIGEN KOSTEN EEN OORLOGSUITRUSTING AANSCHAFTEN OM AAN ZIJN ZIJDE TE STRIJDEN.

EIND MEI 1288, TELT HET LEGER DAT OP WEG GAAT, TOCH SLECHTS 15.000 MAN.

JAN DE 1e WORDT VERGEZELD DOOR WOUTER DE BISDOM, RAES DE GREZ, JAN VAN HEELU, DICHTER, RIJMELAAR, EN VECHTERSBAAS.

ZIJ ALLEN ZOUDEN IN DE KOMENDE DAGEN EEN BELANGRIJKE ROL GAAN SPELEN.

OM HUN MOED TE TONEN, MAAR OOK ALS UITDAGING, LIETEN DE BRABANTSE SOLDATEN, TOEN ZE OP VIJANDIG GEBIED WAREN, HUN PAARDEN TOT AAN HUN MIDDEL DE RIJN INLOPEN.

'S NACHTS KOMT HET LEGER VAN DE TEGENPARTIJ, 50.000 MAN STERK, ONDER AANVOERING VAN SIEGFRIED VAN WESTERBURG EN HENDRIK VAN LUXEMBURG BIJ WOERINGEN AAN.

ZE HEBBEN WOERINGEN OMSINGELD.

WE MOETEN AANVALLEN, WOERINGEN MAG NIET VALLEN, ANDERS ZIJN WE VERLOREN.

BIJ DE DAGERAAD VALLEN WE AAN!

OP 4 JUNI 1288 WORDT DE VESTINGSTAD WOERINGEN BELEGERD.

WE MOETEN DIE VESTING OMSINGELEN, VOORDAT HET GROOTSTE GEDEELTE VAN HET VIJANDELIJKE LEGER ONS OVERVALT.

OM ZES UUR 'S MORGENS VALLEN DE DUITSE EN LUXEMBURGSE LEGERS AAN OM WOERINGEN TE BEVRIJDEN.
ZE HEBBEN ONS OVERROMPELD, HEER!
GEEN PANIEK, ER IS NOG NIETS BESLIST! ZE HEBBEN EEN GROTE FOUT GEMAAKT, ZE ZIJN NAMELIJK TEVEEL VERSPREID. LAAT DE ESKADRONS RUITERS DICHTE RIJEN VORMEN, DAN ZULLEN WE ZE VERDRIJVEN.

MET VLIEGEND VAANDEL NEEMT RIDDER RAES DE GREZ DE LEIDING VAN DE AANVAL, WAARBIJ DE VIJAND ONDER DE VOET WORDT GELOPEN EN GROTE VERLIEZEN LIJDT!

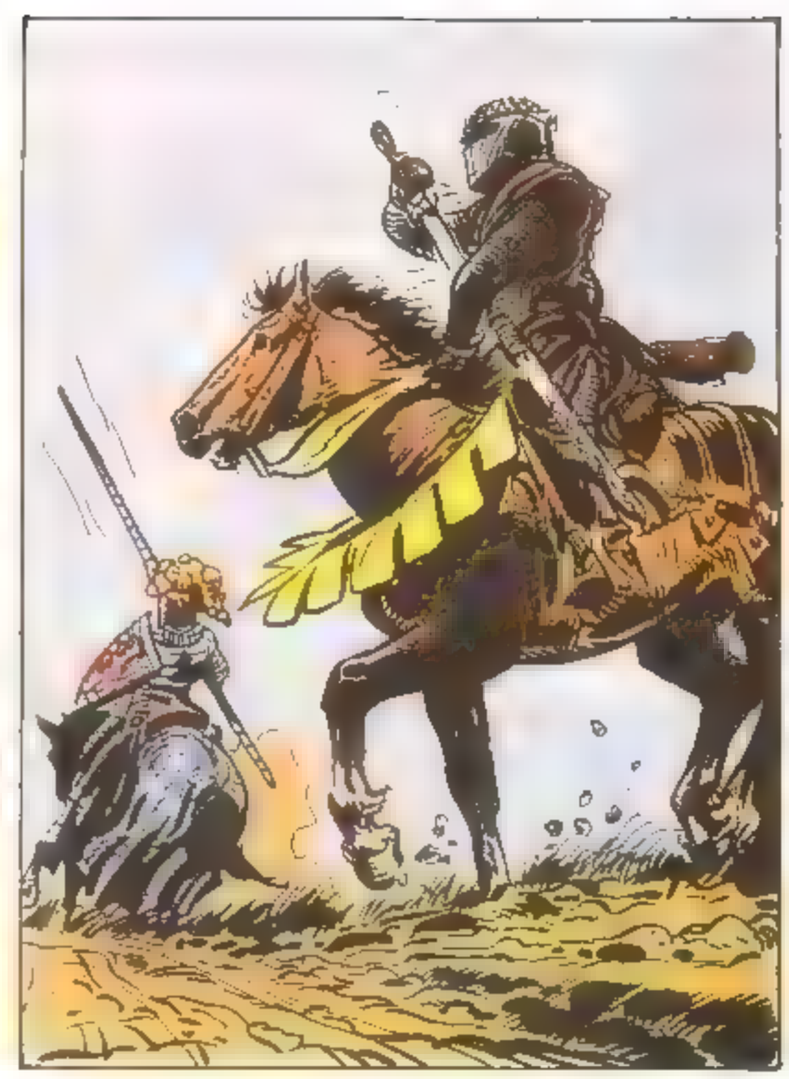

?!

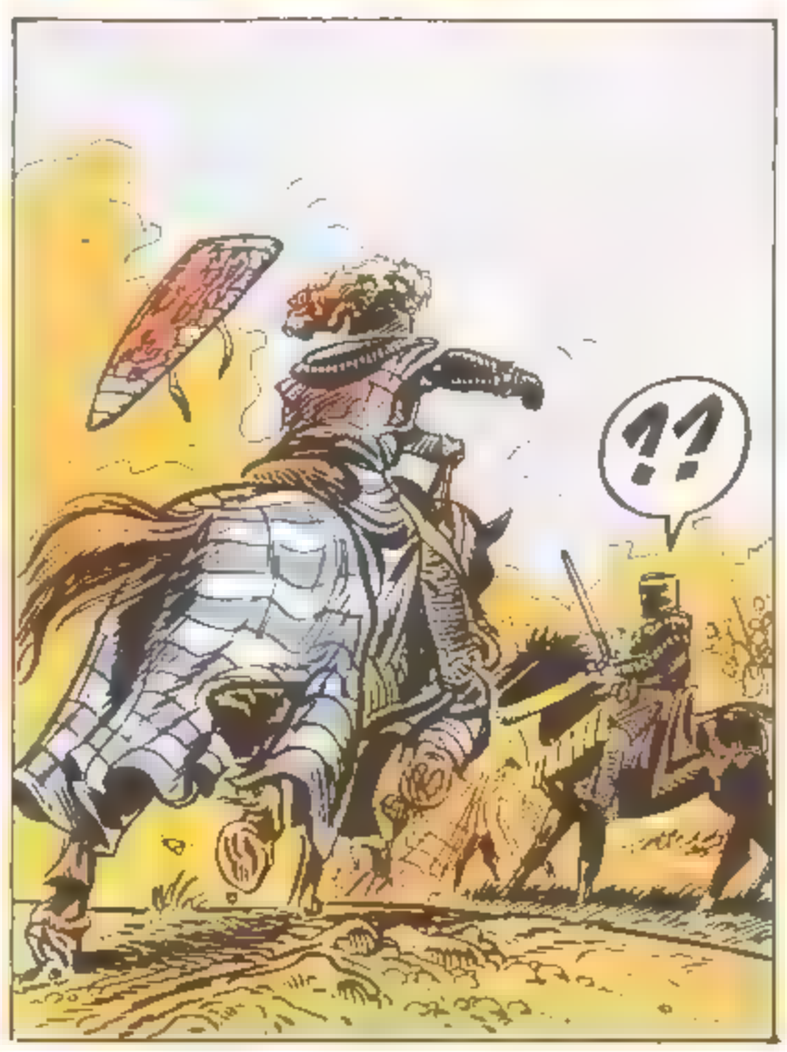
?!

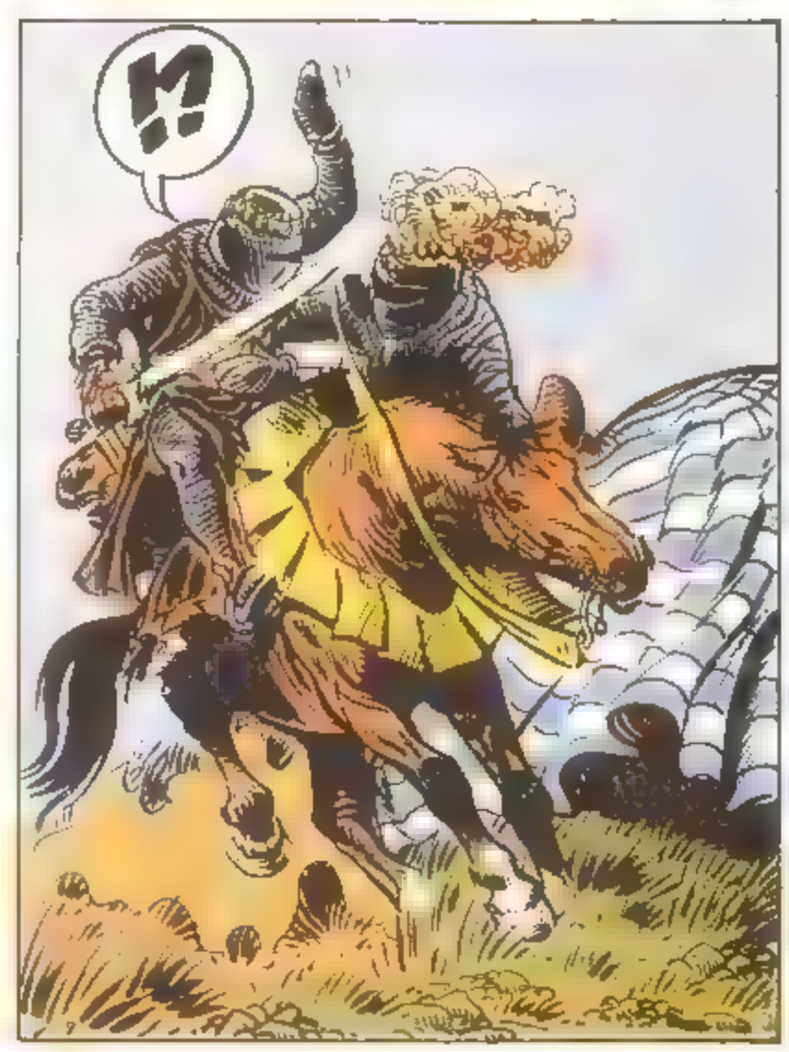
!?

!?

KLING

WEL VERDUIVELD! JE HEBT DE DAPPERSTE RIDDER GEDOOD!

WAT IS DIT ?
DAT ZIJN KETENS ! VOOR ONS... ÉÉN VOOR ELK VAN ONS !

KETENS VAN DIE DUITSE VORSTEN OM ONS VAST TE BINDEN !

ZE ZULLEN DIENEN OM DE VERWAANDE KWASTEN DIE ZE HEBBEN MEEGEBRACHT EENS VAST TE BINDEN ! DEGENEN DIE DACHTEN ONS TE KUNNEN OVERWINNEN EN UIT TE ROEIEN !

VANAF DIE DAG KREEG DE HERTOG VAN BRABANT, JAN I, DE BIJNAAM 'DE OVERWINNAAR' EN IN DE GESCHIEDENIS KENNEN WIJ HEM OOK ONDER DIE NAAM ! ZIJN TIJDGENOTEN HADDEN VEEL ACHTING VOOR HEM EN HIJ HAD DE VRIENDSCHAP VAN ZIJN ONDERDANEN IN ZIJN GELIEFDE STEDEN GEWONNEN !

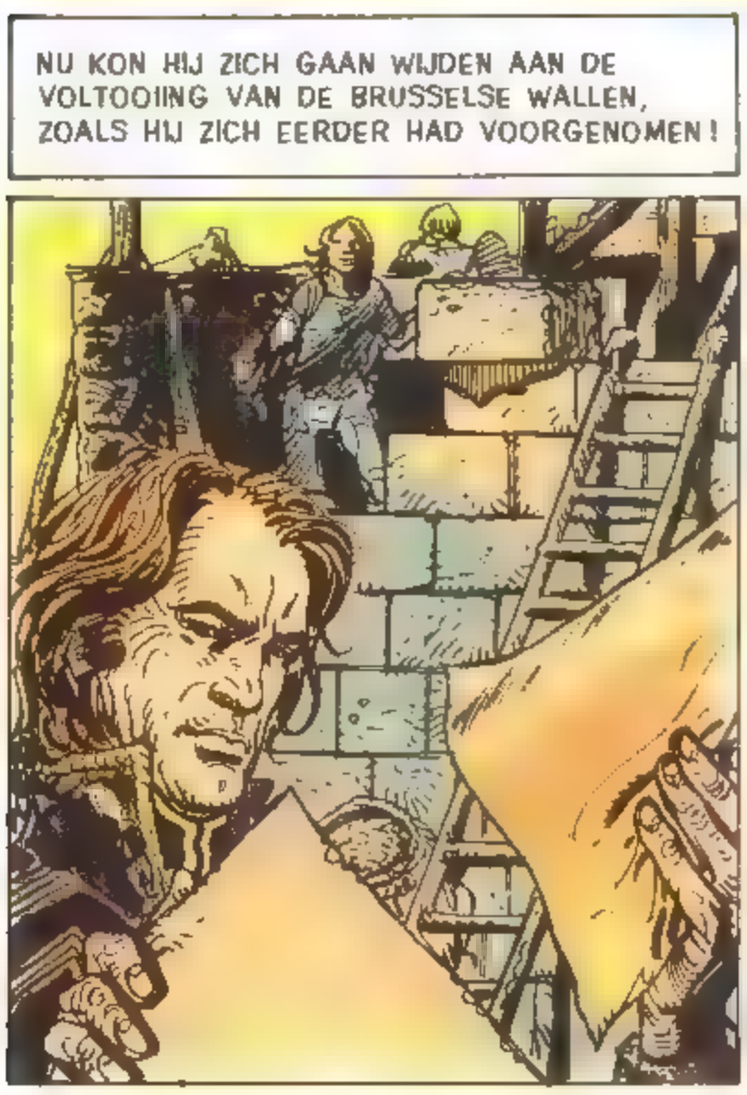
NU KON HIJ ZICH GAAN WIJDEN AAN DE VOLTOOIING VAN DE BRUSSELSE WALLEN, ZOALS HIJ ZICH EERDER HAD VOORGENOMEN !

HIJ WAS EEN VEELZIJDIG VORST, TELDE DICHTERS ONDER ZIJN VRIENDEN EN SCHREEF ZELF OOK GEDICHTEN. DE BANKETTEN AAN HET HERTOGELIJK HOF WERDEN SOMS WARE LETTERKUNDIGE AVONDEN. SOMS WAS OOK ZIJN ZUSTER, MARIA VAN BRABANT, DIE WAS GEHUWD MET DE KONING VAN FRANKRIJK, FILIPS DE IIIe, BIJGENAAMD DE STOUTE, VAN DE PARTIJ... ONDANKS DE STERKE FRANSE INVLOED DIE AAN HET HOF VAN COUDENBERG HEERSTE, WAS MEN ER OVER HET ALGEMEEN TWEETALIG.

JAN I STIERF IN 1294 AAN HET EIND VAN EEN TOERNOOI TE BAARLE-HERTOG. HIJ WAS 40 JAAR EN MET HEM WERD EEN TIJDPERK AFGESLOTEN EN KWAM ER TEVENS EEN EINDE AAN EEN EPOS.

IN TOURS (FR.) GESLAGEN. WAARDE VAN 1 POND TOURNOOIS = 20 SCELLINGEN (NOOT VERT.).

DE HONDERD VAN 'T SERCLAES

IEDERE STAD, IEDERE STREEK EN IEDER LAND KENT ZIJN EIGEN HELDEN. BRUSSEL VORMT IN DIT OPZICHT GEEN UITZONDERING OP DE REGEL. WELKE INWONER VAN DEZE STAD KENT HET VERHAAL VAN EVERAARD 'T SERCLAES? EEN BEELDHOUWER, DILLENS, VEREEUWIGDE 'T SERCLAES IN EEN STANDBEELD DAT TEGENWOORDIG DE MUUR VAN EEN HUIS IN DE NABIJHEID VAN HET STADHUIS, SIERT. DE VOLKSTRADITIE WIL, DAT WIE OVER DE HAND VAN DEZE MAN STRIJKT, EEN DAG VAN GELUK EN VOORSPOED ZAL HEBBEN. ER ZIJN INTUSSEN AL ZOVEEL MENSEN LANGS HET BEELD GEKOMEN, EN ZOVELEN HEBBEN OVER DE HAND GESTREKEN, DAT DEZE ERVAN GLIMT, ALS EEN DOOR DE TIJD ZWART GEWORDEN STER OP HET LICHAAM VAN 'T SERCLAES.

HET IS 17 AUGUSTUS 1356, 'S MORGENS, VOOR HET HUIS VAN DE AMMAN, DE VERTEGENWOORDIGER VAN DE HERTOG.

ZE KOMEN MET WAPENS LANGS DE WEG VAN NINOVE.

EN TERWIJL DE KLOKKEN LUIDEN OM DE TROEPEN IN DE STAD TE VERZAMELEN...

BALONNG BALONNG

DE AMMAN ROEPT HET STADSBESTUUR IN SPOEDZITTING BIJEEN IN HET HUIS 'DE STER'.

WEL?

DE TROEPEN VAN DE GRAAF VAN VLAANDEREN STOTEN DOOR NAAR BRUSSEL.

DE HERTOGIN IS VERWITTIGD.

GOED!

EEN OUD GEBRUIK IN ERE HERSTELLEND, VERLATEN DE BRUSSELAREN ONVERSCHROKKEN OF MISSCHIEN ONVOORZICHTIG HUN STADSWALLEN, MET HET VASTE VOORNEMEN DE VLAMINGEN VAN LODEWIJK VAN MALE IN DE VLAKTE TE VERPLETTEREN.

?

WAAR ZIJN ZE? LUST ZE WEL RAUW!

OP DE VLAKTE VAN SCHEUT, NABIJ HET DORPJE ANDERLECHT, KOMT HET TOT EEN TREFFEN TUSSEN DE TWEE LEGERS. DAAR ONTBRANDT EEN HEVIGE STRIJD MAAR DE BRUSSELAARS WORDEN AL GAUW OVERWONNEN DOOR DE NUMERIEKE MEERDERHEID EN DE BETERE STRATEGIE VAN DE VLAMINGEN.

ZE VLUCHTEN HALSOVERKOP! DE VERWARRING IS ALGEMEEN!

OVERWINNAARS EN VERSLAGENEN KOMEN TEGELIJKERTIJD BIJ DE STADSPOORTEN AAN.

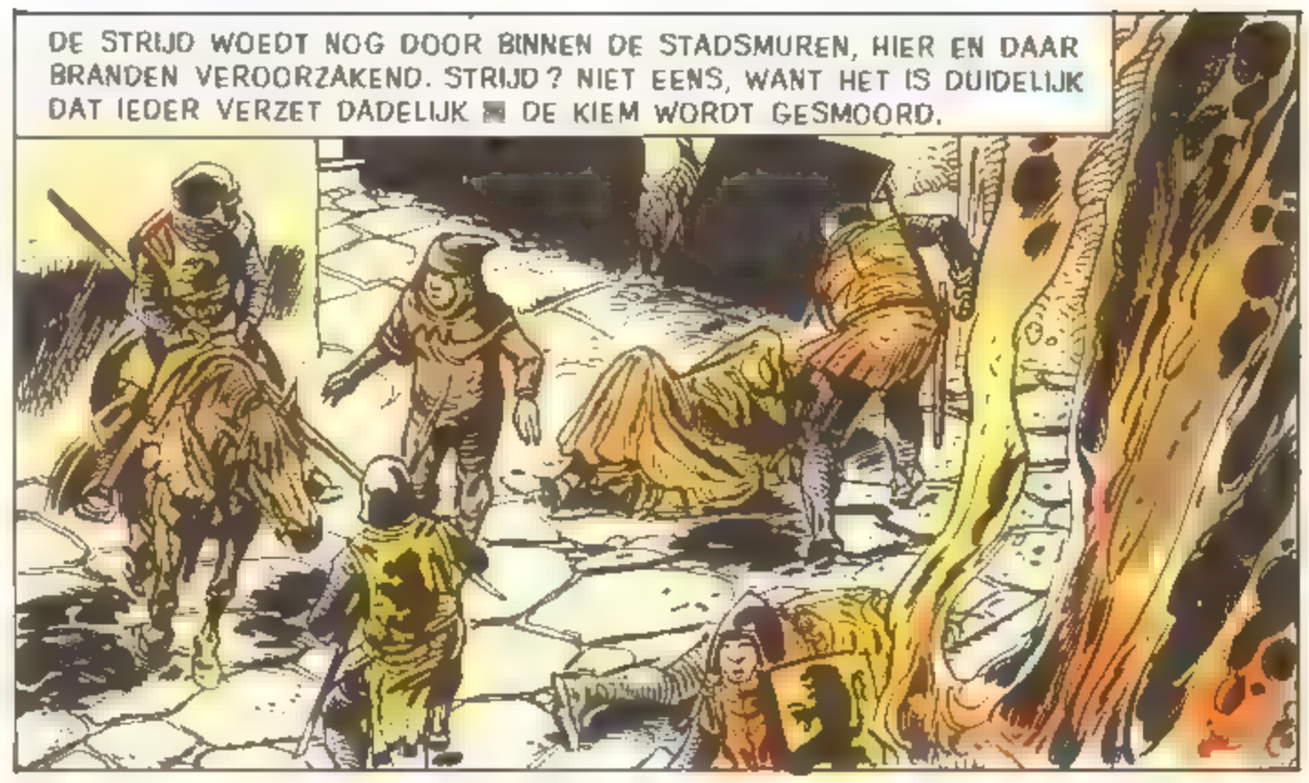
DE STRIJD WOEDT NOG DOOR BINNEN DE STADSMUREN, HIER EN DAAR BRANDEN VEROORZAKEND. STRIJD ? NIET EENS, WANT HET IS DUIDELIJK DAT IEDER VERZET DADELIJK IN DE KIEM WORDT GESMOORD.

DUS JIJ LUSTTE ZE WEL RAUW, ZEI JE ?
JA, DAT HEB IK GEZEGD.

GEEFT NIET, STRAKS KUNNEN WE NOOIT MEER IETS ZEGGEN. TOCH BLIJ JE GEKEND TE HEBBEN !

HERTOGIN JOHANNA VERNEEMT HET NIEUWS IN HAAR PALEIS IN COUDENBERG TERWIJL METEEN OVERAL BRANDEN UITBREKEN.
MADAME, HAAST U, WE MOETEN VLUCHTEN !

HET DUURDE NOG GEEN UUR OF DE STAD WAS INGENOMEN EN DE VLAAMSE VLAG GEHESEN OP HET HUIS VAN DE AMMAN ! HET HUIS 'DE STER' !

MAAR WAT WAS ER TOCH GEBEURD, DAT LODEWIJK VAN MALE, GRAAF VAN VLAANDEREN, BESLOOT BRUSSEL IN TE NEMEN ? HET GING OM EEN NARE ERFENISKWESTIE. JOHANNA, DE OUDSTE DOCHTER VAN JAN III, HAD HET HERTOGDOM BRABANT GEËRFD NA DIENS DOOD... ZE WAS GEHUWD MET WENCESLAS VAN LUXEMBURG EN DE ECHTGENOOT VAN MARGARETHA, TWEEDE DOCHTER VAN JAN III, LODEWIJK VAN MALE, BESCHULDIGDE WENCESLAS ERVAN, DAT HIJ HET ERFDEEL VAN ZIJN VROUW, DAT BIJ TESTAMENT WAS VASTGESTELD OP 120.000 GOUDSTUKKEN, NIET HAD UITBETAALD.

EN TERWIJL JOHANNA EN WENCESLAS VLUCHTTEN OM ZICH IN LIMBURG IN VEILIGHEID TE BRENGEN, VIELEN NA BRUSSEL OOK MECHELEN, EN LEUVEN. HEEL BRABANT NAM MET ONTSTELTENIS KENNIS VAN DE STAAT VAN OORLOG EN VAN DE NEDERLAGEN DIE WAREN GELEDEN.

HEER EVERAARD, BRUSSEL IS GISTEREN TIJDENS EEN GROTE SLAG TE ANDERLECHT IN HANDEN VAN DE VLAMINGEN GEVALLEN!
MIJN PAARD! VLUG, WE GAAN NAAR HUIS!

JOU KENNEN ZE NIET; JIJ GAAT DE STAD BINNEN EN ZEGT TEGEN AL ONZE VRIENDEN DAT ZE MORGEN BIJ BOER MUYS IN ALSEMBERG MOETEN KOMEN. IK ZORG WEL VOOR DE MENSEN DIE BUITEN DE STAD WONEN!
BEGREPEN, HEER! TOT MORGEN!

EN... EVERAARD 'T SERCLAES, WAT JE ONS WILT LATEN DOEN IS GEWOON WAANZIN!
OP HOEVEEL MAN KUNNEN WE REKENEN?
ONGEVEER HONDERD IN TOTAAL!

HÉ KIJK EENS WIE DAAR KOMT!
DE GRAAF VAN LOON! IK HEB HEM ONTBODEN!

GRAAF WENCESLAS IS VEILIG IN LIMBURG AANGEKOMEN! HIJ IS AL BEZIG PARTIZANEN BIJEEN TE BRENGEN EN EEN LEGER DAT VOOR DE HEROVERING VAN BRUSSEL MOET ZORGEN! WE HOPEN OP 1200 MAN.
DAT IS ALTIJD BETER DAN DE HONDERD VAN 'T SERCLAES!

IK BEDOEL, DAT WE GEEN ACTIES MOGEN ONDERNEMEN, DIE NIET OVEREENSTEMMEN MET DE PLANNEN VAN DE HERTOG.
IK BEN VAN PLAN BRUSSEL TE HEROVEREN. ALS WE HET EENS GEWORDEN ZIJN ZULLEN WE DE HERTOG INLICHTEN.
WAAROM ZO'N HAAST GEMAAKT? LATEN WE WACHTEN TOT DE HERTOG EEN GROTER LEGER BIJEEN HEEFT GEBRACHT.

IK KAN NOG TWEE MAANDEN WACHTEN, MEER NIET! IK HEB GEHOORD DAT LODEWIJK VAN MALE BINNENKORT DE KONING VAN FRANKRIJK IN PARIJS MOET OPZOEKEN. TIJDENS ZIJN AFWEZIGHEID SLA IK TOE!
DAT BERICHT ZAL IK DOORGEVEN AAN WENCESLAS! WACHT OP NIEUWS VAN MIJ VOOR JE IETS ONDERNEEMT.

DRIE WEKEN LATER!
WAKKER WORDEN... OPSTAAN! VANDAAG MOETEN WE HANDELEN! ER IS GEEN NIEUWS, MAAR VANNACHT GEBEURT HET!

ONZE TROEPEN VERZAMELEN ZICH ROND MIDDERNACHT IN DE HUIZEN BUITEN DE STAD DIE VLAK NAAST DE WALLEN LIGGEN.
DE LADDERS, DE WAPENS, ALLES IS GEREED!

IK BEN GESTUURD DOOR DE GRAAF VAN LOON. IK KOM ENKELE UREN EERDER DAN HET LEGER VAN WENCESLAS DAT VERSTERKT IS MET TROEPEN UIT HET BEVRIJDE LEUVEN. HET BEVEL LUIDT. AFWACHTEN!

DAT IS TE LANG! WE MOETEN AANVALLEN, ZELFS MET MAAR HONDERD MAN!

VRIENDEN, WEEST NU MUISSTIL EN OVER TWEE UUR ZULLEN WE ZEGEVIEREN.

ZE WILDEN VOORAL DE VLAAMSE VLAG, DIE NOG STEEDS OP HET HUIS 'DE STER' WAPPERDE, NEERHALEN.

DE HELFT VERSPREIDT ZICH DOOR DE STAD, DE REST GAAT MET MIJ MEE!

BRUSSEL! KOM UIT BED OM DE BEZETTER WEG TE JAGEN!

GEALARMEERD DOOR HET GESCHREEUW VAN 'T SERCLAES EN HET GEKLETTER VAN WAPENS, BEGINNEN DE BRUSSELAARS ONMIDDELLIJK JACHT TE MAKEN OP DE SOLDATEN VAN LODEWIJK VAN MALE IN DE STEEGJES VAN BRUSSEL.

NAAR DE POORTEN, SNEL, WE MOETEN VLUCHTEN!

DE POORTEN WORDEN BEWAAKT!

WE ZIJN ALLEMAAL VERLOREN.

OP DE WALLEN, SNEL!

DAT IS ER WEER EEN MINDER!

EN NU!

SPRINGEN IS DE ENIGE UITWEG!

EN VLUG, ZE ZITTEN ONS VLAK OP DE HIELEN!

VICTORIE ! VICTORIE !
DE STAD IS VRIJ !

EVERAARD 'T SERCLAES WERD NAAR BEHOREN BELOOND DOOR DE HERTOG EN DE HERTOGIN.

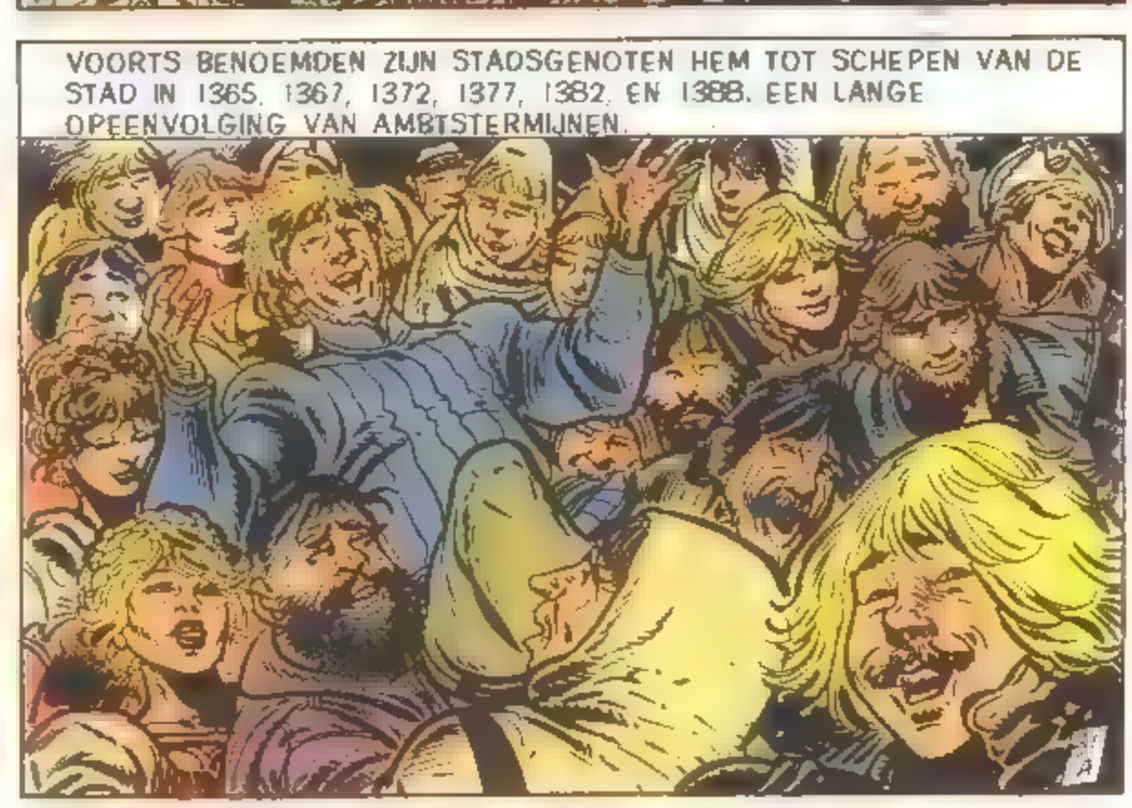
VOORTS BENOEMDEN ZIJN STADSGENOTEN HEM TOT SCHEPEN VAN DE STAD IN 1365, 1367, 1372, 1377, 1382, EN 1388. EEN LANGE OPEENVOLGING VAN AMBTSTERMIJNEN.

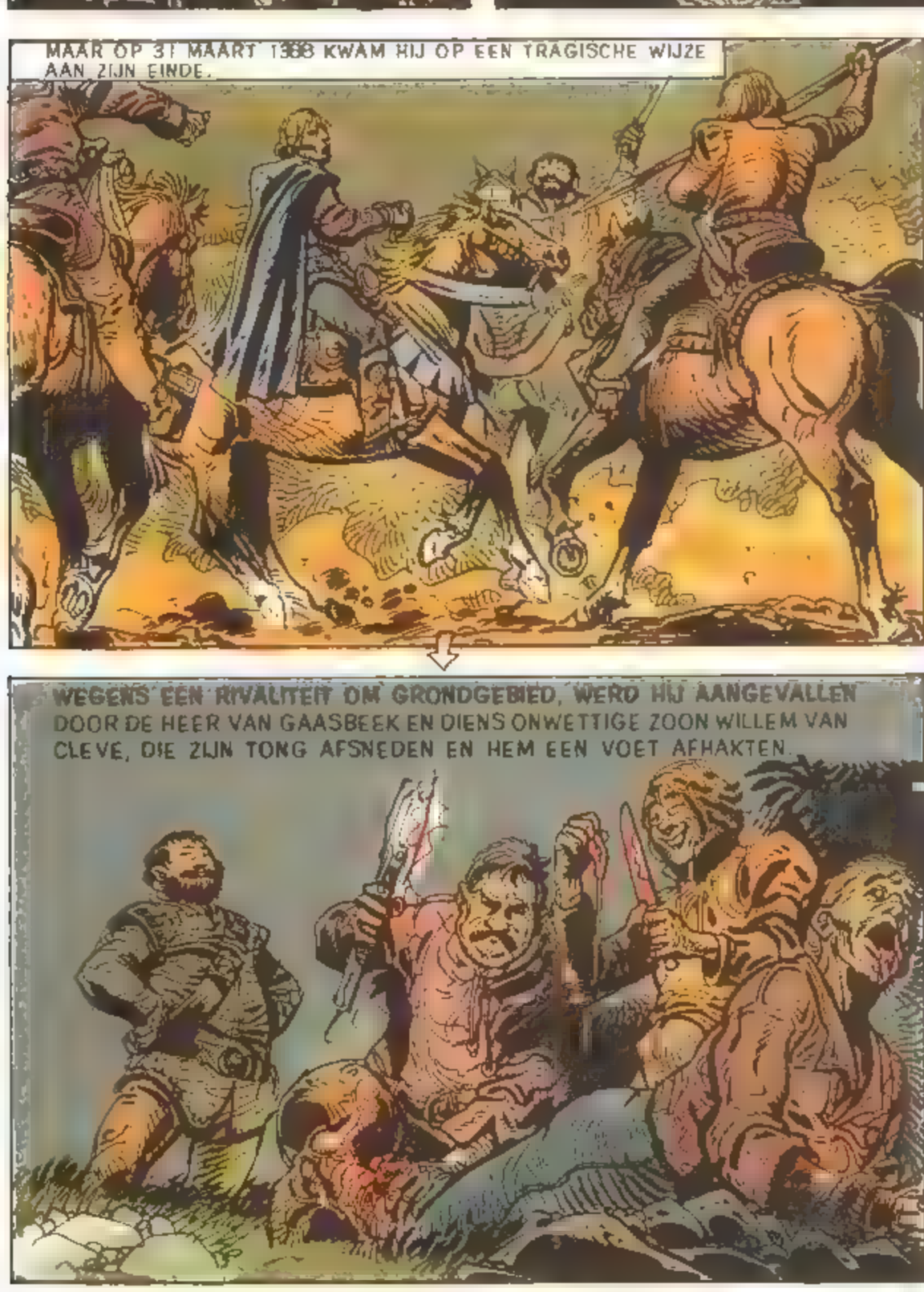
MAAR OP 31 MAART 1388 KWAM HIJ OP EEN TRAGISCHE WIJZE AAN ZIJN EINDE.
WEGENS EEN RIVALITEIT OM GRONDGEBIED, WERD HIJ AANGEVALLEN DOOR DE HEER VAN GAASBEEK EN DIENS ONWETTIGE ZOON WILLEM VAN CLEVE, DIE ZIJN TONG AFSNEDEN EN HEM EEN VOET AFHAKTEN.

DOOR EEN ZEKERE JAN VAN STALLE WERD HIJ NAAR HET STERHUIS VERVOERD WAAR HIJ ENKELE UREN LATER OVERLEED.

DE WOEDENDE BRUSSELAARS, VERGEZELD VAN DE STADSTROEPEN, VERWOESTTEN ALS REPRESAILLEMAATREGEL HET SLOT VAN GAASBEEK VOLKOMEN, OPDAT IN DE TOEKOMST NIEMAND MEER EEN VINGER ZOU DURVEN UITSTEKEN NAAR EEN BRUSSELSE HELD!

TERZIJDE

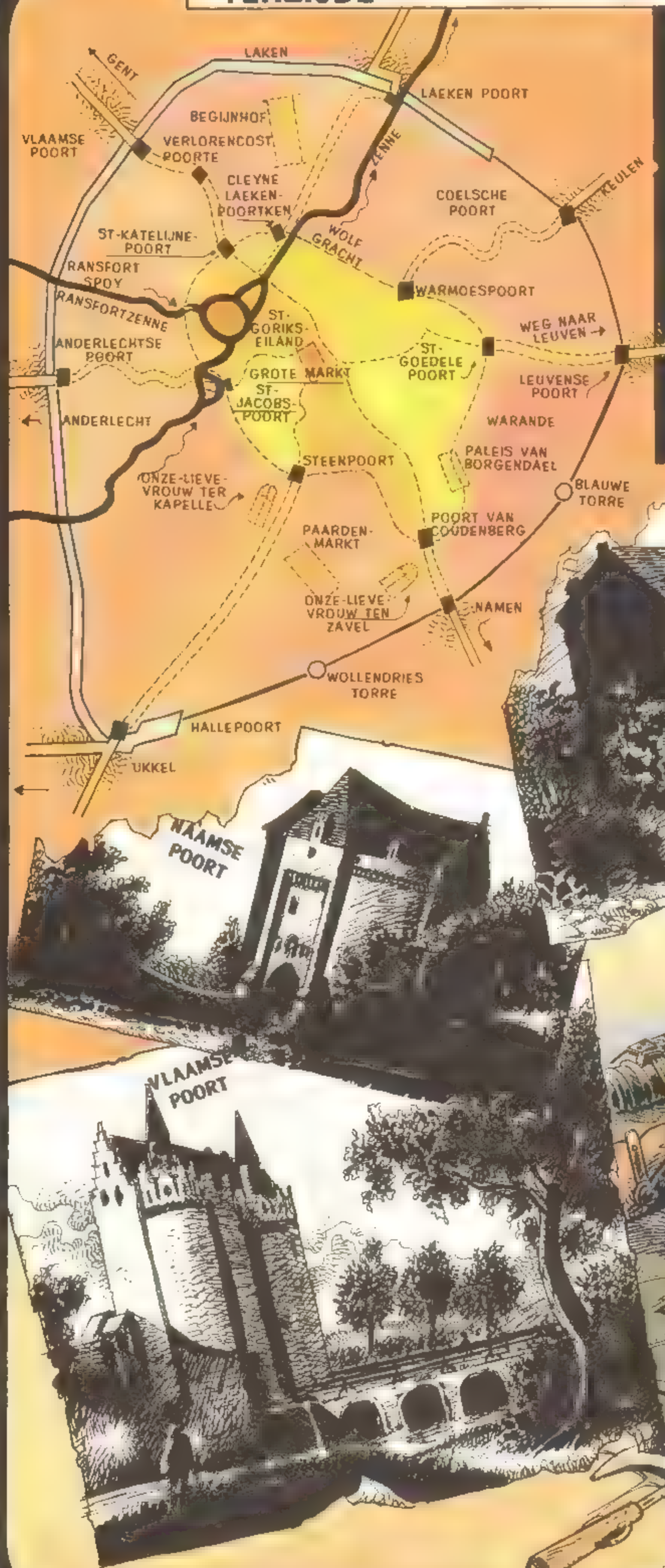

SOMMIGE HISTORICI NEMEN AAN DAT MET DE BOUW VAN DE TWEEDE STADSWAL VAN BRUSSEL IN 1356 IS BEGONNEN, ANDERE DENKEN IN 1357.
ALLEN ZIJN ZE HET EROVER EENS, DAT DE WERKZAAMHEDEN MEER DAN 20 JAAR IN BESLAG NAMEN, TOT IN 1379. MEN DEED DUS EEN GENERATIE OVER DE BOUW.
KOMT HET OMDAT DE VLAMINGEN VAN LODEWIJK VAN MALE ZO GEMAKKELIJK DE STAD HADDEN KUNNEN BINNENDRINGEN, DAT DE BRUSSELAARS ERTOE OVERGINGEN HUN STADSVERDEDIGING TE VERBETEREN?
IN ELK GEVAL HEBBEN ZE ZICH VELE OPOFFERINGEN GETROOST OM DE BOUW TE BEKOSTIGEN. ALLE SALARISSEN DIE DOOR DE STAD WERDEN UITBETAALD, WERDEN VERLAAGD: VERDER WERD ER EEN BELASTING IN HET LEVEN GEROEPEN, DIE WERD VASTGESTELD OP 1/20e VAN DE PRIJS VAN IEDER ARTIKEL DAT IN DE STAD WERD VERKOCHT EN VOOR EEN KEER PROTESTEERDE NIEMAND TEGEN DEZE MAATREGEL.
DEZE, WAT IN BRUSSEL 'GROTE MUUR' WORDT GENOEMD, WAS ■ KM. LANG EN BESCHERMDE EEN OPPERVLAKTE VAN 400 HA. ER ZATEN OOK ZEVEN VERSTERKTE POORTEN IN.

DE POORTEN VAN BRUSSEL, ZOALS ZE ER ■ 1780 UITZAGEN EN VRIJ NAAR EEN ORIGINEEL AQUAREL VAN LOUIS SPAAK.

AAN HET EIND VAN DE 14e EEUW, TOEN DE OMMURING KLAAR WAS, WERDEN DE WALLEN VOORZIEN VAN VUURMONDEN EN KANONNEN. ER ONTSTOND EEN GILDE, DAT DOOR DE STAD BETAALD WERD EN WAARVAN DE HEILIGE BARBARA DE SCHUTSHEILIGE WAS: HET GILDE DER ARTILLERIE. EEN KAPITEIN HAD DE LEIDING OVER 25 SCHERPSCHUTTERS.

THOMAS GUYS, ONS HEER

ONDER HET BEWIND VAN JOHANNA ■ WENCESLAS BRAKEN ER VOLKSOPSTANDEN UIT. HET BEGON BIJ DE WEVERS EN DE VOLLERS ■ DE ZOMER VAN 1360 EN VERVOLGENS SLOEG HET OVER OP DE SLAGERS. DE OPSTANDEN WERDEN MET BLOEDIG GEWELD ONDERDRUKT. DE AANSTICHTERS WERDEN GEARRESTEERD, MAAR OOK ONSCHULDIGEN WERDEN AANGEHOUDEN.

BIJ DEZE LAATSTE GROEP HOORDE OOK THOMAS GUYS, EEN ARME KLEERMAKERSKNECHT. HIJ HAD GEEN WAPENS GEDRAGEN, MAAR HAD HET HOOGST EIGENAARDIGE IDEE OPGEVAT, DAT JE NIET VAN DE HONGER HOEFDE OM TE KOMEN, OOK AL BEHOORDE JE NIET TOT DE ADEL OF DE BURGERIJ. EN BOVENDIEN HAD HIJ DE EUVELE MOED GEHAD DEZE STELLING LUIDOP OM ZICH HEEN TE VERKONDIGEN.

JE BROER IS GEARRESTEERD! HIJ IS VEROORDEELD TOT DE STROP SAMEN MET DE ANDEREN!

NAAR DE AMMAN! HET STERHUIS! HEM OM GENADE SMEKEN!

WIE IS DIE VROUW?

GENADE, HEER, GENADE! HIJ IS ONSCHULDIG!

DE ZUSTER VAN THOMAS GUYS!

EH, IK HEB EEN IDEE, HEER! EEN OUD GEBRUIK!

WAT DAN? VERTEL OP!

WELDRA IS HET GOEDE VRIJDAG. IN DE PROCESSIE MAG DAN EEN TER DOOD VEROORDEELDE CHRISTUS UITBEELDEN!

JA, MAAR OP VOORWAARDE, DAT HIJ DEZELFDE LIJDENSWEG GAAT, DIE JESUS OOK HEEFT MOETEN GAAN!

ALS HIJ HET ER LEVEND AFBRENGT, IS HIJ VRIJ MAN!

JA!

EN ZO WAS THOMAS VOOR EEN DAG LANG DEGENE DIE DE MENSEN IN ONZE STAD 'ONS HEER' PLEGEN TE NOEMEN!

GEEN KREET, GEEN KLACHT! HIJ IS EVEN WAARDIG ALS CHRISTUS, DIE THOMAS!

WAT HEB IK GEDAAN? MIJN GOD, HOUDT HIJ HET UIT?

IN DIE TIJD WERDEN BLOEDIGE SCHOUWSPELEN ZEER OP PRIJS GESTELD DOOR DE MENSEN UIT HET VOLK ZOWEL ALS DOOR DE RIJKE LIEDEN IN HUN DEFTIGE TOO!!

DE INVALLENDE DUISTERNIS VERDREEF DE LIEFHEBBERS VAN GRUWELIJKE TAFERELEN.

HM HM HMM

HIJ KREUNT! HIJ LEEFT NOG!

HET EIND IS NOG NIET IN ZICHT.

MAG IK MIJN BROER MEENEMEN?

DE SOLDATEN ZULLEN DE SPIJKERS VERWIJDEREN. ALS HIJ DE KOMENDE DAGEN OVERLEEFT, IS HIJ EEN VRIJ MAN!

AAAAAAAAAAGGG

TERZIJDE
IN HET MIDDEN VAN DE 14e EEUW BLOEIDE DE LIEFDE VOOR HET TONEEL EN DE SCHONE KUNSTEN IN BRUSSEL, ZOWEL BIJ DE EDELEN VAN HET BRABANTS HOF ALS BIJ DE RIJKE BURGERS. ER WERDEN VEEL TONEELSTUKKEN GESCHREVEN, WAARMEE HET TIJDPERK VAN HET VLAAMS SYMBOLISCH TONEEL VAN DE 15e EEUW WERD INGELUID. MENSEN ZOALS MICHEL VAN GELDERODE EN MAURICE MAETERLINCK WERDEN LATER DOOR DEZE STROMING BEÏNVLOED. IN 1356 WAS DE PREMIÈRE VAN EEN STUK GETITELD ' HET FEEST VAN KONING PRIAM ', WAARIN EEN AARDIGE EN OPMERKELIJKE LEGENDE WORDT UITGEBEELD, VOLGENS WELKE DE INWONERS VAN BRABANT AFSTAMMELINGEN ZIJN VAN PRIAM, LAATSTE KONING VAN TROJE.
IN 1402 BEGON MEESTER JAKOB VAN TIENEN MET DE BOUW VAN DE LINKER VLEUGEL VAN HET BRUSSELS STADHUIS. DE WERKZAAMHEDEN DUURDEN TOT IN 1405.
IN HETZELFDE JAAR BRAK ER EEN ENORME BRAND UIT IN DE KAPELWIJK. VIERENTWINTIGHONDERD HUIZEN BRANDDEN TOTAAL AF EVENALS VIJFTIENHONDERD WEEFGETOUWEN, EEN VAN DE BELANGRIJKSTE BRONNEN VAN INKOMSTEN VAN DE BRUSSELAARS. ZO NAMEN DE BRUSSELAARS TREURENDE AFSCHEID VAN DE WEVERS, EN EEN JAAR LATER, IN 1406, VAN HERTOGIN JOHANNA, DIE NU ZELF STIERF, NADAT ZE VANAF 1384 WEDUWE WAS GEWEEST.
ANTON VAN RETHEL, ZOON VAN FILIPS DE STOUTE EN VAN DE NICHT VAN HERTOGIN JOHANNA, MARGARETHA VAN MALE, WERD TOEN UITGEROEPEN TOT REGENT VAN BRABANT. HELAAS SNEUVELDE HIJ IN 1415 BIJ DE SLAG VAN AZINCOURT. HIJ WERD BEGRAVEN IN TERVUEREN.

BRUSSEL EN FILIPS DE GOEDE

BRUSSEL BEGON DE STAD TE VERFRAAIEN EN ONDERGING EEN LANGZAME METAMORFOSE OM HET HOF VAN BOURGONDIË EN HET LEGERTJE AMBTENAREN EN KLERKEN DAT STEEDS AANGROEIDE, TE ONTVANGEN.
GELEIDELIJK AAN KREEG BRUSSEL DE FUNCTIE VAN HOOFDSTAD VAN HET HERTOGDOM.

FILIPS DE GOEDE WAS EEN BOUWER, EEN ENERGIEKE MAN. IN 1430 LIET HIJ KASTEEL COUDENBERG, GEBOUWD ONDER JAN III, EN DAT HIJ NIET STATIG GENOEG VOND VOOR EEN GROOT WESTERS VORST, AFBREKEN.
ZO KWAMEN DE HERTOG EN DE HERTOGIN IN EEN GEHEEL NIEUW PALEIS TE WONEN.

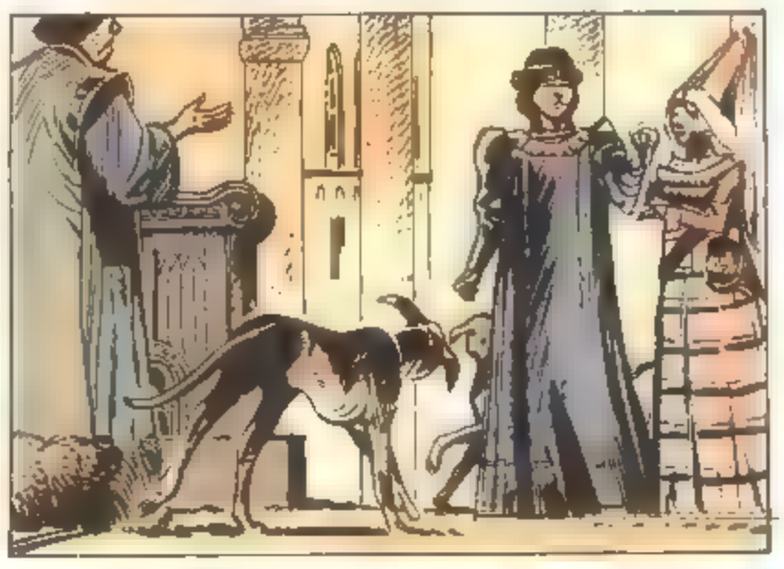

MAAR WAT WAS ER OP DIE ZONNIGE DAG IN 1444 AAN DE HAND? WAT DEDEN DIE JONGEN VAN 10 JAAR EN DAT ILLUSTERE GEZELSCHAP OP DE GROTE MARKT VAN BRUSSEL? WIE IS DIE JONGEN? WAT DOET HIJ?

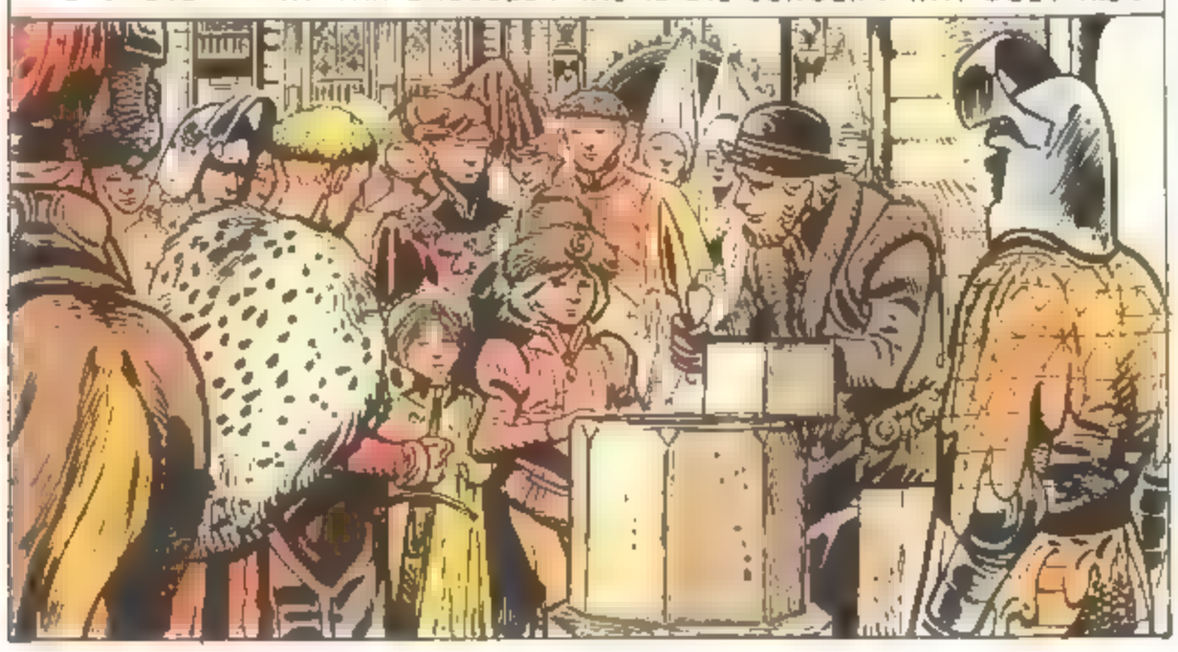

HET IS DE JONGE GRAAF VAN CHAROLAIS... ZEGT DAT U NIETS? WEL, LATER ZAL HIJ DE VERSCHRIKKELIJKE KAREL DE STOUTE WORDEN, GEDUCHT DOOR ALLE GROTE HEERSERS VAN HET WESTEN. WAT HIJ DAAR DOET? DE EERSTE STEEN LEGGEN VAN DE RECHTERVLEUGEL VAN HET BRUSSELS STADHUIS.

EN DAT MEISJE, ACHTER HEM, IS ZIJN JONGE VERLOOFDE, CATHARINA VAN VALOIS, SAMEN MET HAAR BROER, DE KROONPRINS VAN FRANKRIJK, DE TOEKOMSTIGE LODEWIJK XI.

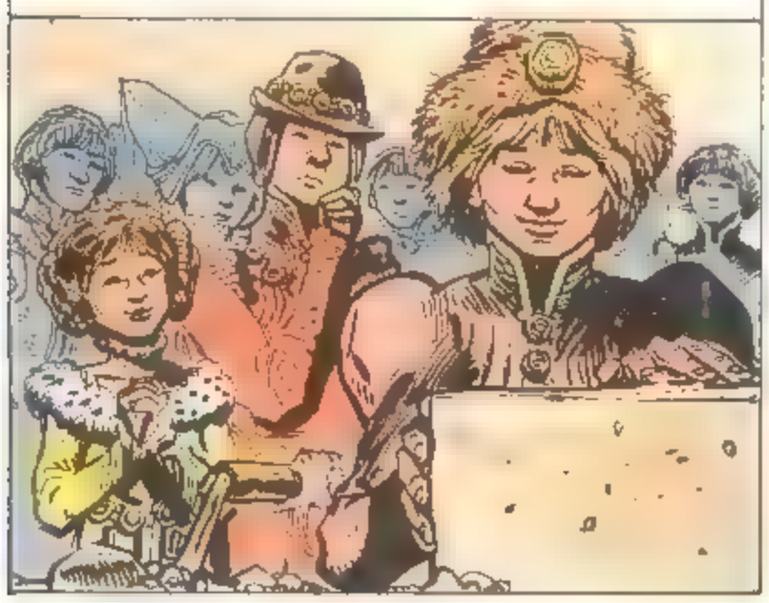

ALLEMAAL ZIJN ZE VOOR DEZE BELANGRIJKE GEBEURTENIS NAAR BRUSSEL GEKOMEN ■ VOOR DIE GELEGENHEID ZETTEN DE MENSEN ■ BRUSSEL EENS LEKKER DE BLOEMETJES BUITEN!

DE BOUW DUURDE TOT IN 1450. DE BESTE BEELDHOUWERS VAN DIE EEUW UIT BRABANT EN UIT ANDERE STREKEN HADDEN ERAAN MEEGEWERKT.

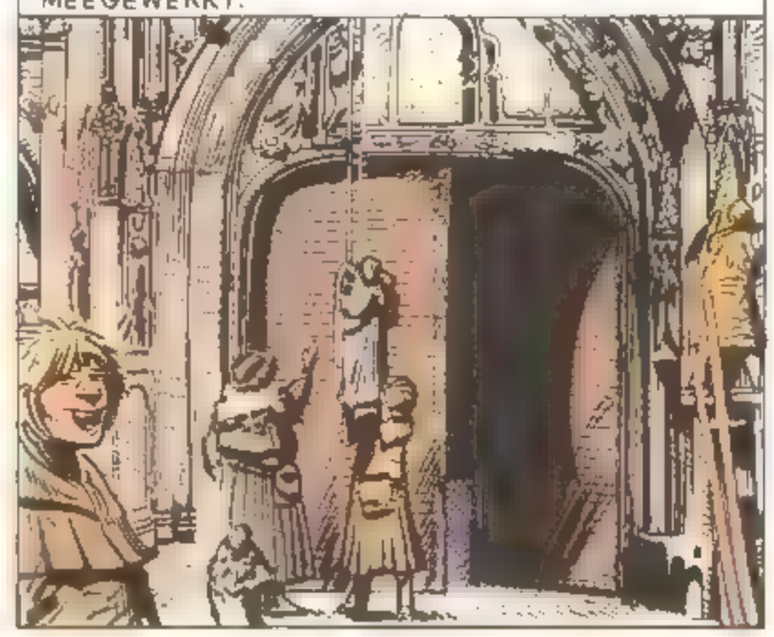

MAAR PAS IN 1455 WERD OP DE TORENSPITS VAN HET STADHUIS HET BEELD GEPLAATST VAN DE AARTSENGEL MICHAEL, DIE DE DRAAK VERSLAAT. HET BEELD IS MEER DAN 2,80 ■ HOOG EN IS HET WERK VAN DE KOPERSLAGER MARTIN VAN RODE. HET IS BEDEKT MET 2.500 STUKS BLADGOUD, ELK VAN 60 CM². ■ DE LOOP VAN DE EEUWEN IS HET BEELD ENKELE MALEN GEHEEL OPNIEUW :R-GULD, O.A. IN 1658, 1770, 1825, 1841 EN 1896.

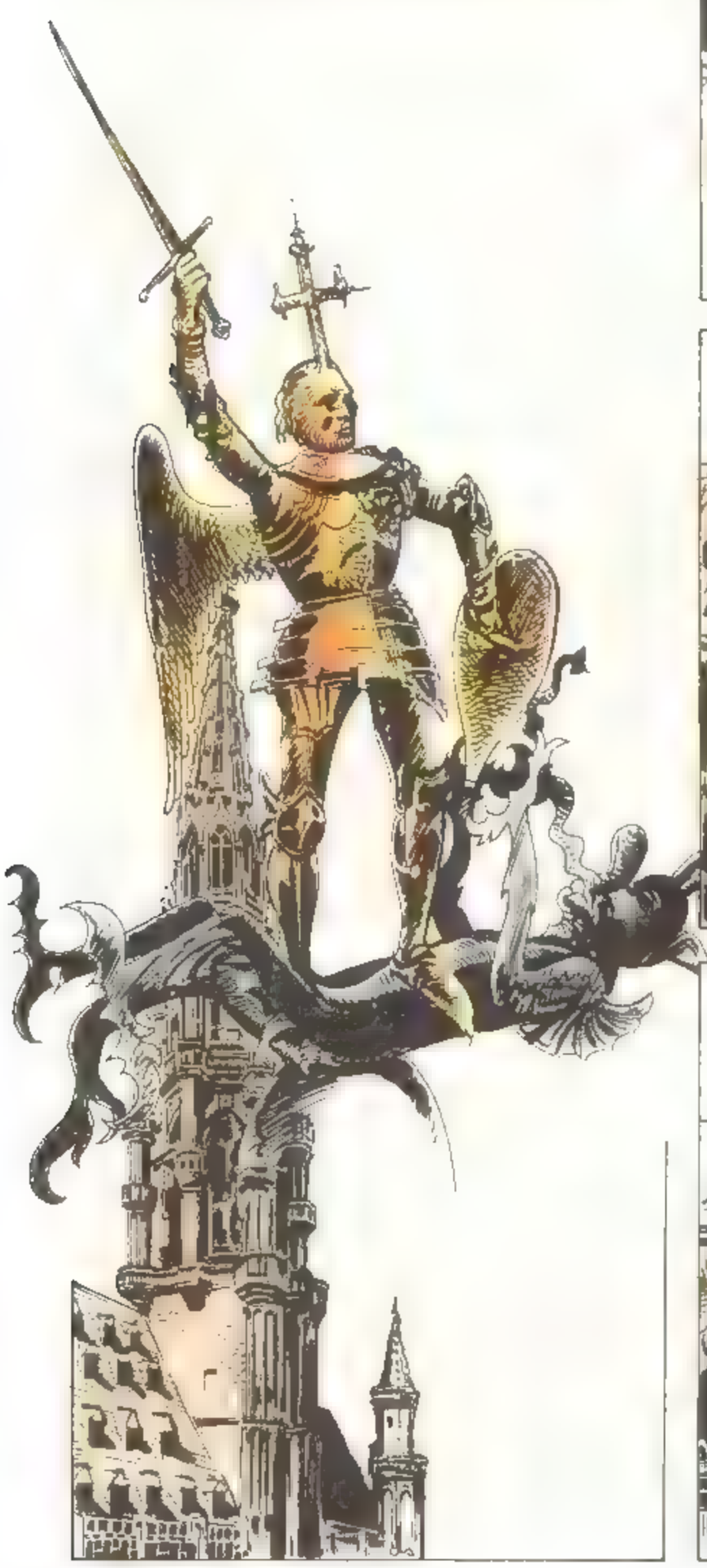

UIT ALLE GESCHRIFTEN VAN DIE TIJD BLIJKT, DAT DE IN BRUSSEL GEVESTIGDE HOFHOUDING VAN DE HERTOG VAN BOURGONDIË BAADDE IN EEN ONGEKENDE WEELDE...

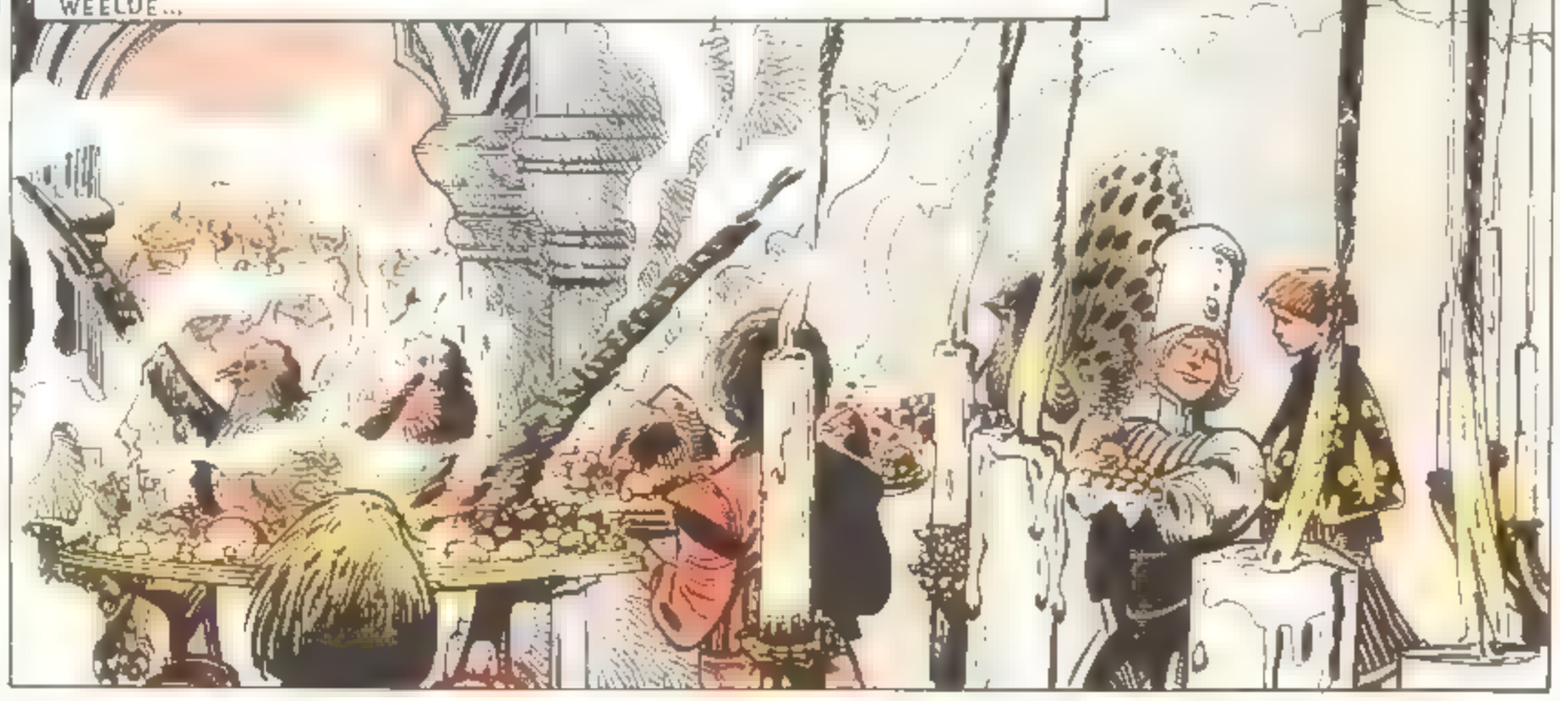

FILIPS DE GOEDE RICHTTE OOK DE RIDDERORDE VAN HET GULDEN VLIES OP, WAARIN EDELEN, DIE ZICH UITERST VERDIENSTELIJK OF TROUW HADDEN BETOOND, WERDEN TOEGELATEN. DAT GAF DE HERTOG METEEN DE GELEGENHEID ZE BETER ONDER DE DUIM TE HOUDEN!
HET KAPITTEL VAN DE ORDE WERD VOOR HET EERST IN 1435 TE BRUSSEL GEHOUDEN.

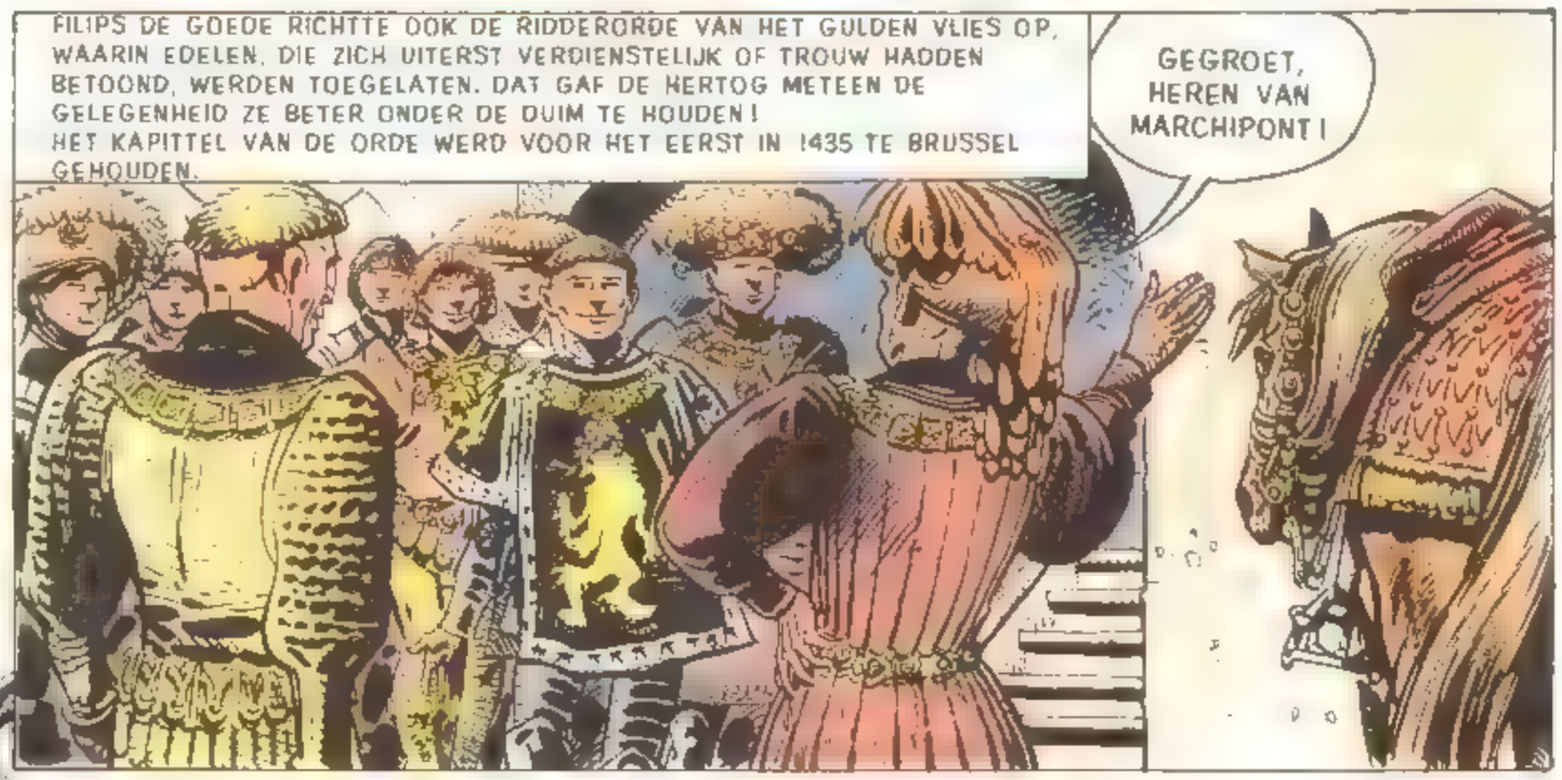

ONDER DE REGERING VAN FILIPS DE GOEDE VERTROK OOK DE OMMEGANG VAN 1457. JA, IN DIE JAREN HAD BRUSSEL ZICH MET ZIJN RIJKSTE KLEUREN GETOOID, EN HET LEEFDE MISSCHIEN VOOR HET EERST IN VOLLEDIGE HARMONIE MET ZIJN VORST. DAT KWAM MISSCHIEN OOK, OMDAT HET ZAKENLEVEN BLOEIDE ALS NOOIT TEVOOR, ZODAT DE MEESTE MENSEN WEL EEN GRAANTJE VAN DE RIJKDOM MEEPIKTEN.

MAAR HOE IS DIE VOORSPOED ONTSTAAN EN HOE KON DIE IN BRUSSEL GEVESTIGDE VORST ZO BUITENSPORIG MACHTIG WORDEN? HIJ WAS ER EENVOUDIGWEG IN GESLAAGD, DOOR EEN POLITIEK PATIENCE-SPELLETJE, HEEL HET VOORMALIG RIJK VAN LOTHARINGEN WEER BIJEEN TE BRENGEN, BOURGONDIË, HENEGOUWEN HOLLAND EN ZEELAND BEHOORDEN HEM TOE. VERVOLGENS LIJFT HIJ ZONDER ENIGE MOEITE BRABANT EN LIMBURG IN, KOOPT HET GRAAFSCHAP NAMEN EN HET HERTOGDOM LUXEMBURG OP EN LAAT IN DE BISDOMMEN VAN LUIK, UTRECHT EN KAMERIJK ZIJN MENSEN AANSTELLEN OP BELANGRIJKE POSTEN.

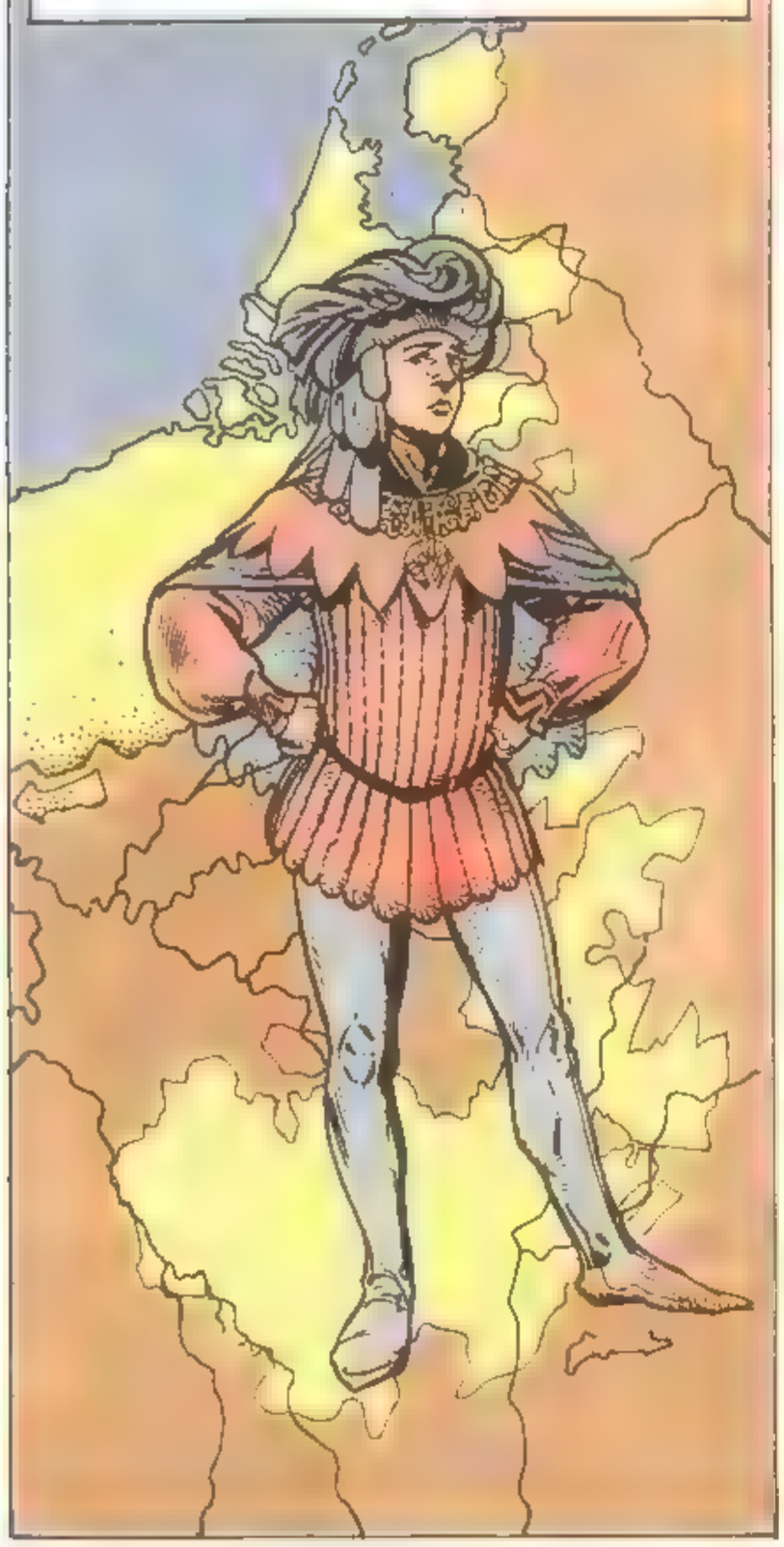

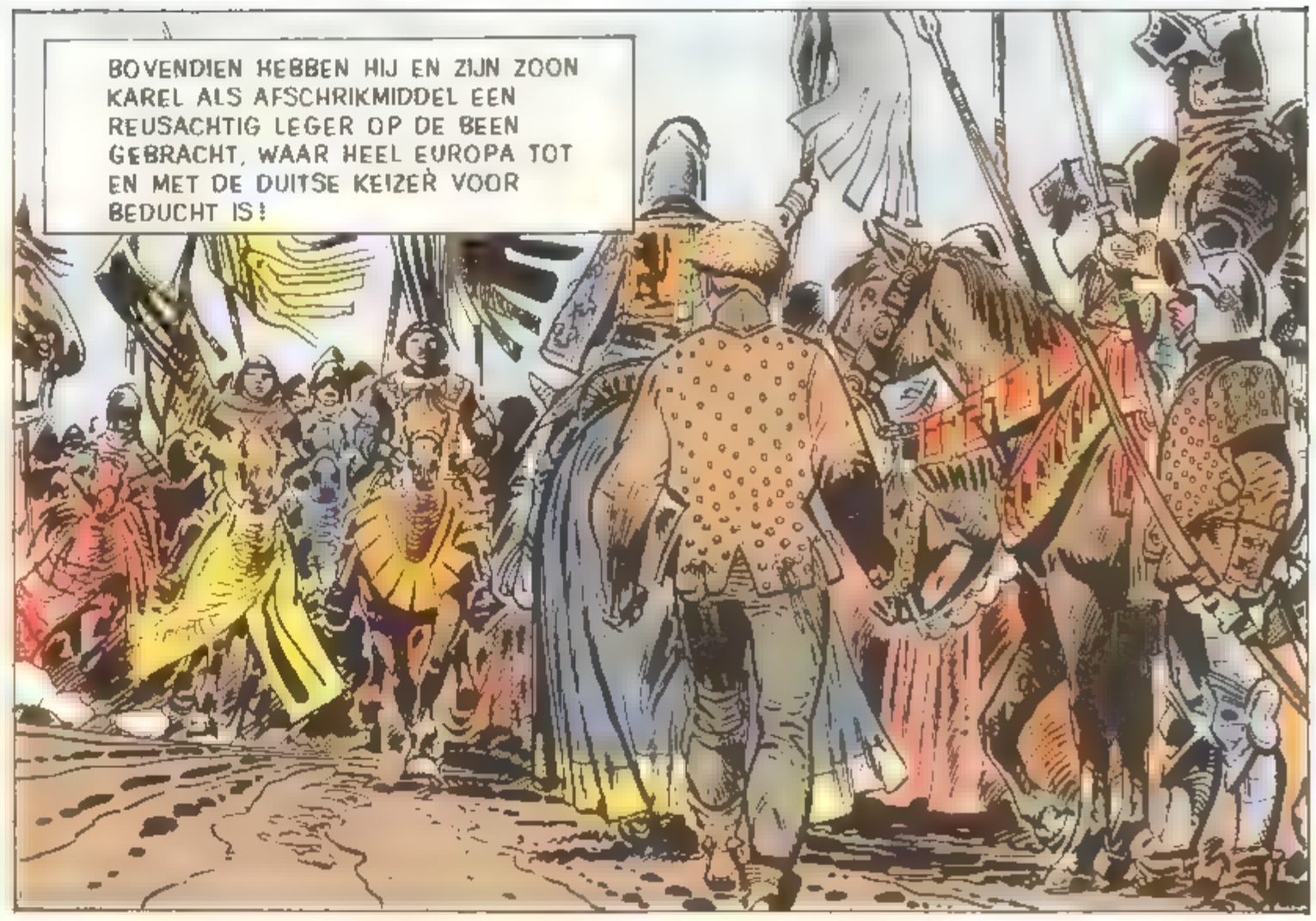

DE KRONIEKSCHRIJVER COMINES VERHAALT DAT 800 BURGERS VAN DE STAD TWEE AAN TWEE WERDEN VASTGEBONDEN EN IN DE MAAS GEGOOID, TERWIJL DE STAD WERD GEPLUNDERD, IN BRAND GESTOKEN, EN VOLGENS EEN VAST PLAN VERWOEST!...

GEEF ZE EEN LESJE DAT HEN OVER HONDERD JAAR NOG ZAL HEUGEN!

TERZIJDE

SINDS TWEE MAANDEN WEET BRUSSEL DAT KAREL DE STOUTE OP [redacted] JANUARI 1477 VLAK BIJ NANCY IS GESNEUVELD. ZIJN ERFGENAME IS ZIJN 20-JARIGE DOCHTER MARIA VAN BOURGONDIË, DIE DOOR DE STATEN GENERAAL INDERHAAST WORDT UITGEHUWELIJKT AAN DE 18-JARIGE MAXIMILIAAN VAN OOSTENRIJK. DE NEDERLAAG EN DE DOOD VAN KAREL HADDEN NIEMAND IN ONZE LAGE LANDEN VERRAST. TOT TWEEMAAL TOE HADDEN DE STATEN GENERAAL DIE IN BRUSSEL EN GENT BIJEEN WAREN GEKOMEN, AAN KAREL DE STOUTE HET GELD EN DE MANSCHAPPEN DIE HIJ OPEISTE VOOR ZIJN OORLOGEN, GEWEIGERD.

DE EERSTE INDRUK DIE MAXIMILIAAN VAN OOSTENRIJK VAN BRUSSEL KRIJGT, IS DIE VAN EEN STAD [redacted] OPSTAND. DE GILDEN VERZETTEN ZICH TEGEN HET SLECHTE FINANCIËLE BEHEER VAN DE STAD. ZE ZIJN ONTEVREDEN EN WENSEN DAT OOK TE TONEN. DE VERANTWOORDELIJKE SCHEPENEN WORDEN GEARRESTEERD EN TWEE ERVAN, NL. ALMERIK WAS EN PETER PIPENPOY WORDEN TER DOOD VEROORDEELD EN GEËXECUTEERD. BRUSSEL LIET NIET MET ZICH SPOTTEN ALS HET GING OM HET ALGEMEEN WELZIJN OF DE GEMEENTELIJKE POLITIEK.

IN HET BEGIN VAN DE JAREN 1480 IS HET LEVEN IN BRUSSEL EEN WARE NACHTMERRIE. ER HEERST HONGERSNOOD. IN 1488 BREEKT IN HET LAND EEN VRESELIJKE BURGEROORLOG UIT. VLAANDEREN EN EEN DEEL VAN BRABANT KOMEN IN VERZET TEGEN MAXIMILIAAN, DIE SINDS DE DOOD VAN MARIA IN 1482, REGENT IS. DE BRUSSELAARS VEROVEREN ONDER LEIDING VAN FILIPS VAN CLEVE, HEER VAN RAVENSTEIN, HET SLOT VAN BEERSEL, DAT EIGENDOM [redacted] VAN HENRI VAN WITTHEM, AANHANGER VAN MAXIMILIAAN.

MAAR [redacted] AUGUSTUS 1489 WORDT BRUSSEL GETEISTERD DOOR EEN PESTEPIDEMIE, DIE DE BEVOLKING DECIMEERT [redacted] DIE DE STAD DWINGT ZICH TEGENOVER MAXIMILIAAN MILDER OP TE STELLEN, [redacted] TE ' CAPITULEREN '

DE NEDERLANDSE GELEERDE ERASMUS KWAM VAAK IN LEUVEN EN BRUSSEL. IN 1494 WAS HIJ TE VINDEN [redacted] BRUSSEL, [redacted] 1502 TE LEUVEN EN [redacted] 1504 WEER IN BRUSSEL.
HIJ WOONDE ER BIJ DE KANUNNIK PIETER WYCHMAN [redacted] HET ZGN. OOIEVAARSHUIS TE ANDERLECHT, DAT IN DIE TIJD HET PLATTELAND BIJ BRUSSEL WAS.
DIT HUIS BESTAAT NOG, NU [redacted] HET EEN MUSEUM GEWORDEN, NL. HET ' ERASMUSHUIS ', ALSOF DE GELEERDE ER ZIJN HELE LEVEN ZOU HEBBEN DOORGEBRACHT. IN WERKELIJKHEID WOONDE HIJ ER MAAR ZES MAANDEN, HOEWEL HIJ IN DIE TIJD 22 BRIEVEN SCHREEF, DIE TOT DE BELANGRIJKSTE VAN ZIJN GEHELE WERK WORDEN GEREKEND.

DAT IS EEN CHAREL!

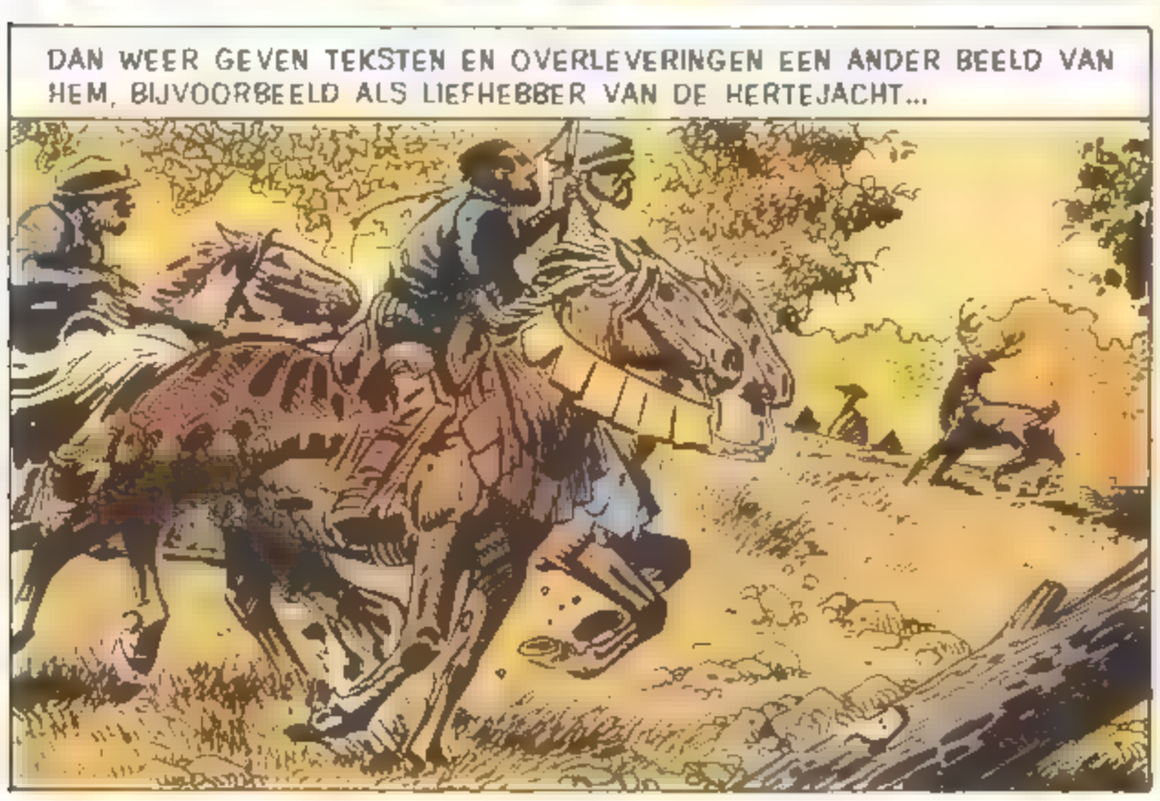

TOEN KAREL V IN 1555 IN DE GROTE ZAAL VAN HET PALEIS TE COUDENBERG AFTRAD, ZEGT MEN DAT HIJ HUILDE. WAT HAD HIJ TIJDENS ZIJN REGERING TOT STAND GEBRACHT? HIJ VERSLOEG FRANÇOIS I, KONING VAN FRANKRIJK, LEIDDE EEN EXPEDITIE TEGEN DE ISLAM NAAR HONGARIJE EN ZELFS TOT IN TUNIS, BESTREED DE SPAANSE GEMEENTEN ■ DE PROTESTANTSE VORSTEN IN DUITSLAND. IN DE BINNENLANDSE POLITIEK HAD HIJ DE MACHT STERK GECENTRALISEERD.

■ VOLKSVERHALEN EN OVERLEVERINGEN KOMT KAREL V ECHTER UITSLUITEND NAAR VOREN ALS EEN WELLUSTELING, JA ZELFS ALS EEN MARIONET UIT HET MARIONETTENTHEATER VAN DE TOONE-DYNASTIE.

■ DE SAPPIGE TAAL VAN DE BRUSSELAARS UIT DE MAROLLENWIJK ZEGT MEN VAN EEN VENT DIE TOT ALLERLEI STREKEN IN STAAT IS, NOG STEEDS : ' DAT IS EEN CHARLES ' [UITSPREKEN ALS ' CHAREL ']. DEZE HERINNERING AAN KAREL V, VIER EEUWEN NA ZIJN DOOD, GEEFT TE DENKEN!

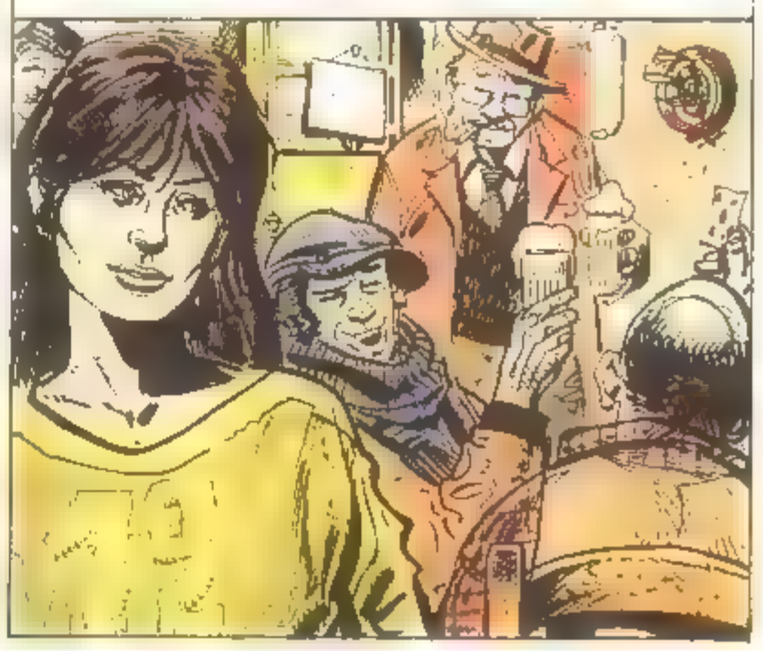

TERZIJDE

IN 1514 WERD TE BRUSSEL TUSSEN DE WOLLENDRIESCH EN DE MINIEMENSTRAAT ANDRÉ VAN WESEL, IN DE GESCHIEDENIS BETER BEKEND ALS VESALIUS GEBOREN. ZIJN VADER HAD EEN APOTHEEK ■ DEZE ONGURE BUURT, WAAR DE LIJKEN VAN DE VEROORDEELDEN BLEVEN HANGEN AAN DE GALG. NADAT VESALIUS ZIJN GEHELE JEUGD DIE DOOR DE RAVEN VERSCHEURDE LICHAMEN VAN GEHANGENEN HAD GEZIEN, VERRICHTTE HIJ NA ZIJN MEDICIJNENSTUDIE DE EERSTE ONTLEDING VAN EEN MENSELIJK LICHAAM. HIJ LEEFDE TOT 1564.

VANAF HET BEGIN VAN DE 16e EEUW, WORDT BRUSSEL EEN INTERNATIONAAL KNOOPPUNT, WAAR ALLE GROTE POSTWEGEN SAMENKOMEN. IN 1516 VRAAGT MAXIMILIAAN ENKELE ITALIAANSE BEROEPSKOERIERS NL. DE ' DELLA TORRE TASSIS ', EEN VERBINDING TOT STAND TE BRENGEN TUSSEN BRUSSEL EN WENEN. IN 1520 WERD JAN BAPTIST DE TOUR ET TAXIS, EIGENAAR VAN EEN PRACHTIG HOTEL IN DE ZAVELWIJK, BENOEMD TOT GROOTMEESTER DER POSTERIJEN. IN DIE DIE TIJD DUURDE EEN REIS NAAR PARIJS 36 UUR, NAAR LYON WAS MEN 4 DAGEN ONDERWEG, NAAR TOLEDO TWAALF DAGEN EN NAAR NAPELS TWEE WEKEN.

ONDER KAREL V WERD DE OMMEGANG OFFICIEEL ■ DE OPTOCHTEN IN DIE TIJD WAREN ZO OPZIENBAREND, DAT ZE NOG MODEL STAAN VOOR DE HUIDIGE OMMEGANG.

TWEE WEKEN VOORDAT DE OMMEGANG PLAATS VOND, WERD OP DE ZAVEL EEN SCHIETWEDSTRIJD GEHOUDEN, GEORGANISEERD DOOR HET GROOT GILDE DER KRUISBOOGSCHUTTERS. AAN DE TORENSPITS WERD DAN EEN ' PAPEGAAI ' BEVESTIGD, EN DEGENE DIE DE VOGEL ERAFSCHOOT, WAS VOOR EEN JAAR KONING VAN HET GILDE. UIT DIE KLEURRIJKE PERIODE STAMMEN TROUWENS DE MEESTE FOLKLORISTISCHE FEESTEN VAN BRUSSEL. OOK GROTE BRUSSELSE SCHRIJVERS ZOALS CHARLES DE COSTER EN MICHEL VAN GELDERODE WERDEN ERDOOR GEÏNSPIREERD.

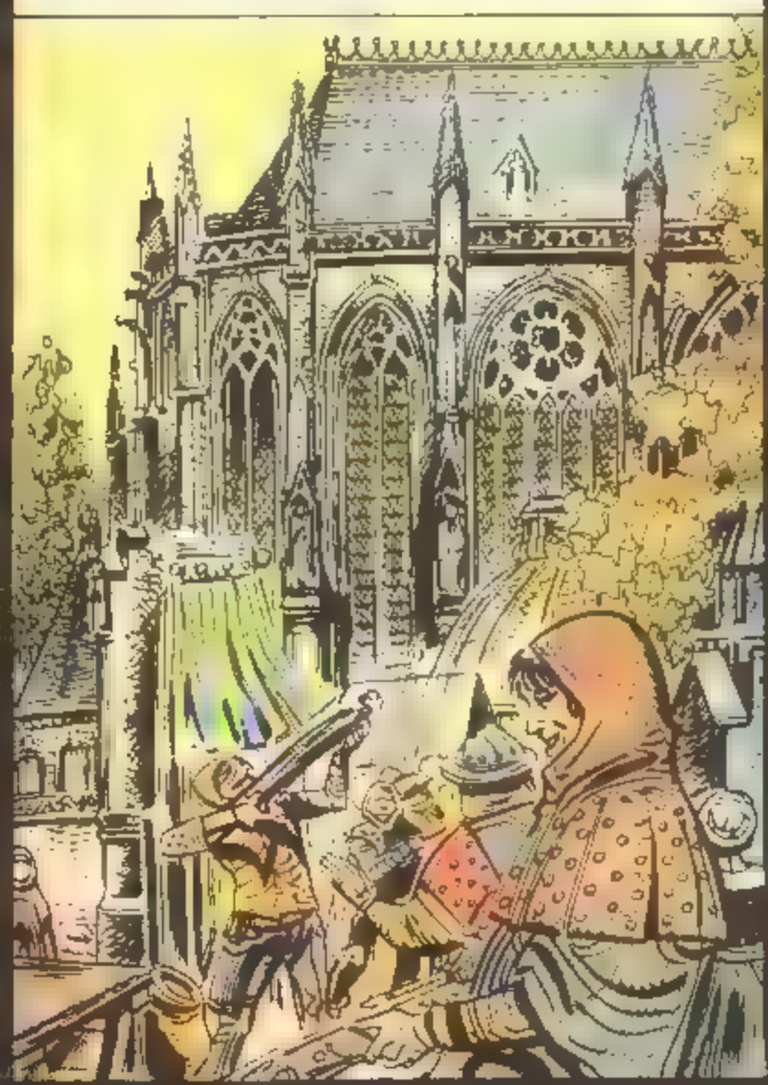

DE ZENNE WAS LANGZAAMAAN DICHTGESLIBD, EN MAAKTE DE SCHEEPVAART NAAR BRUSSEL STEEDS MOEILIJKER. BOVENDIEN HADDEN DE INWONERS VAN MECHELEN EEN MILITAIRE VERSTERKING AANGEBRACHT IN HEFFEN, WAAR ZE GEDURENDE MEER DAN HONDERD JAAR EXORBITANT HOGE TOLGELDEN EISTEN. DIT ONDERWERP WAS VOORTDUREND EEN ERNSTIG TWISTPUNT TUSSEN BRUSSEL EN MECHELEN, TOT MARIA VAN BOURGONDIË IN 1477 TOESTEMMING GAF EEN KANAAL TE GRAVEN. MEN BEGON ECHTER PAS IN JUNI 1550, OP AANDRINGEN VAN DE BURGEMEESTER VAN BRUSSEL, JAN VAN LOCQUENGHIEN, MET DE WERKZAAMHEDEN TE WILLEBROEK. HET WERK DUURDE TOT 1561 EN OP 10 OKTOBER VAN DAT JAAR WERD HET KANAAL VAN WILLEBROEK, DAT ANTWERPEN MET BRUSSEL VERBINDT, OPENGESTELD.

BRANDSTAPELS OP DE GROTE MARKT

DECEMBER 1558. KAREL V IS PAS GESTORVEN. SINDS DRIE JAAR IS ER EEN NIEUW PERSONNAGE TEN TONELE VERSCHENEN, NL. FILIPS II, KONING VAN SPANJE EN DE LAGE LANDEN, ZOON VAN EEN PORTUGESE PRINSES. HIJ IS IN SPANJE OPGEGROEID EN SPREEKT SLECHTS ENKELE WOORDEN FRANS. DAAR HIJ VERDER GEEN WOORD VLAAMS SPREEKT, HEEFT HIJ WEINIG BEGRIP VOOR DE GEVOELIGHEID EN DE AARD VAN DE INWONERS VAN ONZE VLAAMSE, WAALSE EN BRABANTSE PROVINCIES. HIJ HEEFT NIETS GEMEEN MET ZIJN VADER, DIE RUIG EN JOVIAAL WAS. FILIPS ZOU NOOIT IN DE NEDERLANDEN KOMEN WONEN. HIJ IS EEN SPAANS VORST EN WENST DAT TE BLIJVEN. ZIJN KOELE HOUDING EN ZIJN SOMBERE UITERLIJK KUNNEN ONS LAND NIET BEKOREN. BOVENDIEN BEGINT HIJ DE EDICTEN TEGEN DE LUTHERANEN EN DE CALVINISTEN STRENG TOE TE PASSEN. HIJ STELT DE INQUISITIE IN.

DE EERSTE BRANDSTAPELS WORDEN AANGESTOKEN MET DAAROP DE GEBROEDERS ANTON EN GIELIJS VERDIKT UIT HILVERSELE, DIE BESCHULDIGD VAN KETTERIJ TOT DE BRANDSTAPEL ZIJN VEROORDEELD. DE MENSEN UIT ONS LAND ZIJN VERVULD VAN AFSCHUW. WERKELIJK, FILIPS II BEGRIJPT ER NIETS VAN, OF HIJ WIL ER NIETS VAN BEGRIJPEN.

ONS VOLK HEEFT BEHOEFTE AAN VRIJHEID : DE VRIJHEID OM TE LEVEN ZOALS HET WIL. D.W.Z. VROLIJK TE ZIJN, TE DRINKEN EN TE ZINGEN, HARDOP TE KUNNEN PRATEN ALS ZE ZICHZELF WILLEN ZIJN. EN HET IS WEL ZEKER, DAT IN DAT JAAR 1558 DE MEESTE MENSEN NET ZO MIN EROVER PIEKEREN CALVINISTISCH TE WORDEN ALS MOHAMMEDAANS.

ER KOMEN IN VLAANDEREN STEEDS MEER KLANDESTIENE CALVINISTISCHE PREKERS. OP HET PLATTELAND EN ROND BRUSSEL, IN HET BOS VAN LINTHOUT. IS HET VERBODEN? WELNU, PAS DAN SLAAN WE TOE EN BIJ VOORKEUR GEWAPEND. MEER UIT NIEUWSGIERIGHEID DAN UIT OVERTUIGING. MEER OOK UIT PROTEST DAN OM UIT TE DAGEN! WORDT ER IN BRUSSEL JUIST NIET GEZEGD, DAT HET VERBODEN IS TE VERBIEDEN? AL HEET JE NU FILIPS II...?

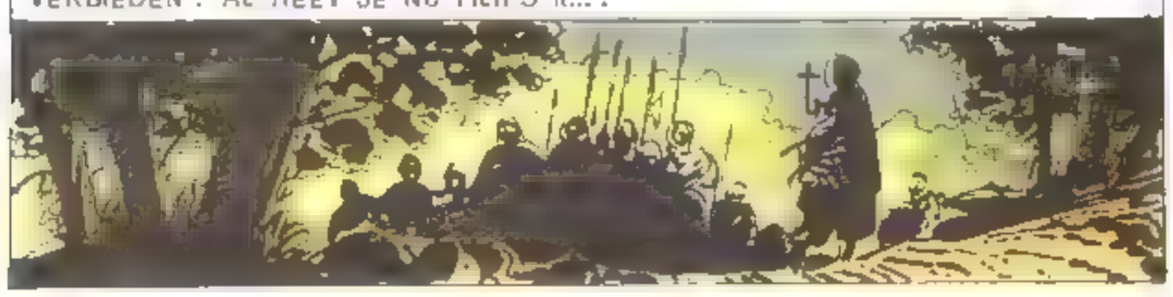

IN DE KROEGEN VAN BRUSSEL GAAT GEEN DAG VOORBIJ OF ER BREEKT WEL EEN OF ANDER RELLETJE UIT, TUSSEN EEN BIERDRINKER EN EEN WIJNDRINKER.

ALLES GEEFT AANLEIDING TOT ONTEVREDENHEID. DE SPAANSE SOLDATEN DIE TUSSEN 1559 EN 1562 PERMANENT IN ONS LAND VERBLIJVEN WORDEN SLECHT GEACCEPTEERD DOOR DE BEVOLKING. ZE WONEN BIJ DE MENSEN, DELEN HUN TAFEL EN HUN HUIS! EN DAT NU AL DRIE JAAR LANG... ZOIETS HAD MEN TIJDENS KAREL V NOOIT MEEGEMAAKT.

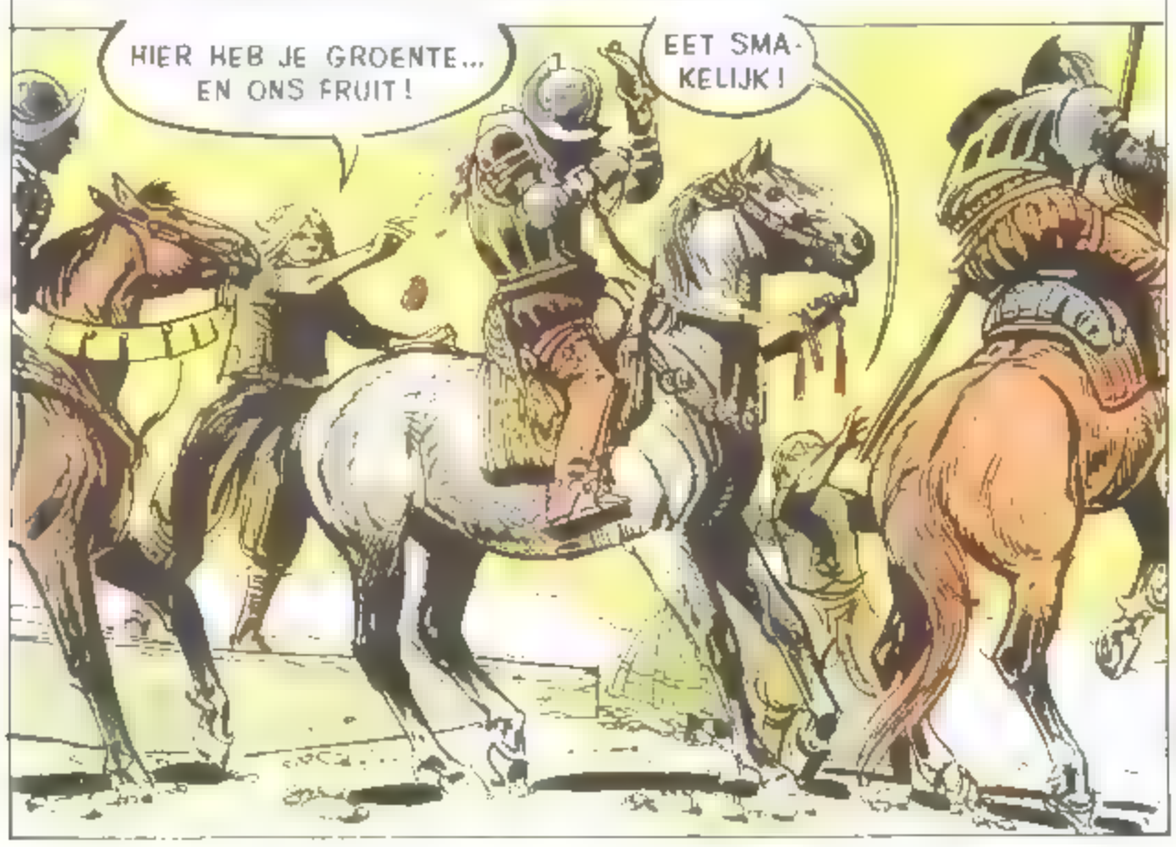

DE BELGISCHE ADEL IS OOK AL ONTEVREDEN. ALLE BESLISSINGEN WORDEN GENOMEN DOOR MARGARETA VAN PARMA, LANDVOOGDES, ONWETTIGE DOCHTER VAN KAREL V EN HALFZUSTER VAN FILIPS. ZE OMRINGT ZICH MET DRIE GEHEIMRADEN, DE ZGN. "CONSULTA" BESTAANDE UIT DRIE VERTROUWENSMANNEN VAN FILIPS, NL. KARDINAAL GRANVELLE, BERLAYMONT EN VIGLIUS. DE RAAD VAN STATE, WAARIN ZITTING HEBBEN : WILLEM, PRINS VAN ORANJE, GRAAF VAN EGMOND, GOEVERNEUR VAN VLAANDEREN EN ARTESIË EN GRAAF VAN HOORN, GROOT ADMIRAAL, WORDT NOOIT GERAADPLEEGD!

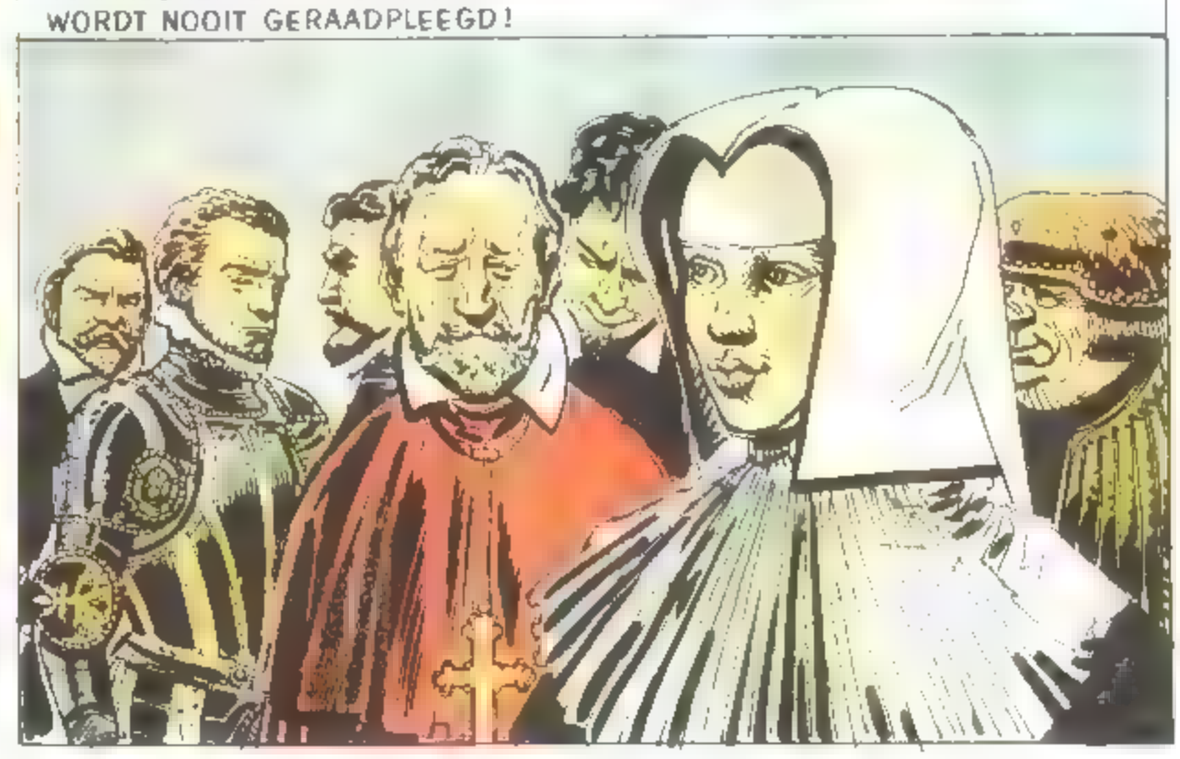

MAAR DE ONDERDRUKKING DUURT VOORT. LANGVOOGDES MARGARETA ERKENDE ZELF DAT DE BESLAGLEGGINGEN EN DE MARTELINGEN WAARAAN DE KETTERS WERDEN BLOOTGESTELD, DE PUBLIEKE OPINIE ZODANIG SCHOKTEN, DAT MEN HET NIET LANG MEER ZOU NEMEN.

DAT KAN ZO NIET LANGER!

KONING FILIPS MOET OVER ONS LAND VERKEERD ZIJN INGELICHT, OF HIJ MOET SLECHTE RAAD HEBBEN GEKREGEN. IK GA EENS MET HEM PRATEN IN MADRID!

IN 1565 SCHEEPT ADMIRAAL VAN EGMOND, PRINS VAN GAVERE, ZICH IN OM FILIPS II IN SPANJE TE ONTMOETEN.

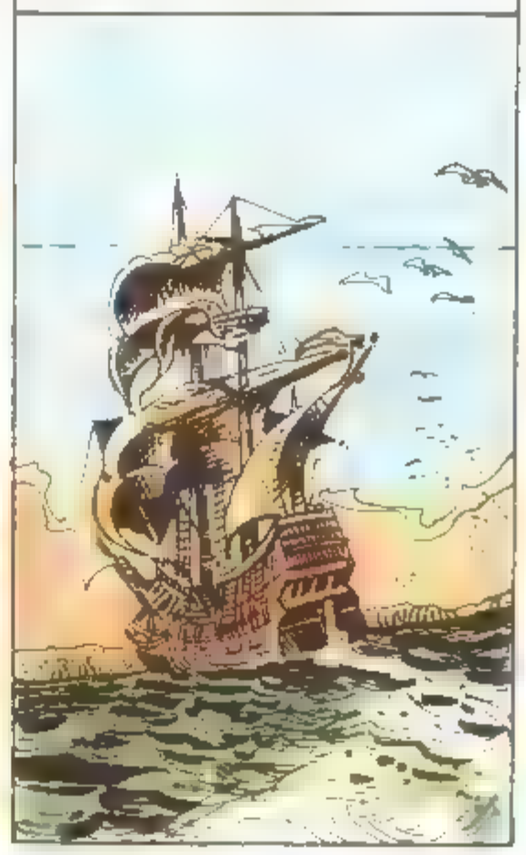

STEL U GERUST, IK BEN UITSTEKEND OP DE HOOGTE! MAAR IK VERLIES LIEVER HONDERD LEVENS, DAN DAT IK KONING BLIJF VAN EEN VOLK VAN KETTERS!

■ AUGUSTUS 1565 KOMT DE BELGISCHE / EL BIJEEN IN SPA, WAAR DE TEKST VAN EEN PETITIE WORDT OPGESTELD, DIE WORDT ONDERTEKEND DOOR MEER DAN 2.000 PERSONEN!

IK HEB DE KONING GESPROKEN. HIJ IS ONVERZETTELIJK!

DUS MOETEN WIJ DAT OOK ZIJN!

VIERHONDERD MAN DEFILEREN VOOR MARGARETA VAN PARMA OM DE TEKST VAN HET COMPROMIS VAN SPA AAN TE BIEDEN. ER WORDT GEVRAAGD OM EEN MATIGING VAN DE INQUISITIE EN OM HET BIJEENROEPEN VAN DE STATEN GENERAAL!

LAAT U NIET OMPRATEN! HET ZIJN GEWOON GEUZEN, ALLEMAAL GEUZEN!

GEUZEN? DE UITDRUKKING VAN DE GRAAF VAN BERLAYMONT WORDT ■ DANK AFGENOMEN ALS WACHTWOORD VOOR HEN, DIE TEGEN DE SPAANSE BEZETTER SAMENSPANDEN, OF ZE NU CALVINIST OF KATHOLIEK, EDELMAN OF BEDELAAR WAREN!

LAAT DE INQUISITIE OPSCHORTEN!

HET BESLUIT VAN MARGARETA KOMT TE LAAT! OP HETZELFDE MOMENT WORDEN IN BRUSSEL, IEPER, ANTWERPEN EN GENT KERKEN GEPLUNDERD EN ■ BRAND GESTOKEN. WIE DEDEN DAT? AANHANGERS VAN DE HERVORMING, EXTREMISTEN, BANDIETEN OF GEUZEN? SOMS ZEGT MEN, DAT HET ARME MENSEN WAREN, DIE DE GELEGENHEID AANGREPEN OM RIJKDOMMEN TE BEMACHTIGEN, EN TEGELIJKERTIJD TE PROTESTEREN TEGEN DE WREEDHEID VAN HET KONINGSHUIS.

NU IS HET GENOEG! FILIPS II IS RAZEND. ALLEREERST TREKT HIJ DE MAAT REGELEN TER VERSOEPELING VAN DE INQUISITIE, DIE DOOR MARGARETA WAREN AFGEKONDIGD, WEER IN. VERVOLGENS ZENDT HIJ EEN LEGER VANUIT LOMBARDIJE, ONDER AANVOERING VAN DE WREDE ALVA NAAR BRUSSEL.

TIENDUIZENDEN GEZINNEN VLUCHTEN VAN ONS LAND NAAR ENGELAND.

ZELFS WILLEM VAN ORANJE, DIE TOCH KATHOLIEK IS, BESLUIT TE VLUCHTEN.

JE ZULT STATENLOOS ZIJN!

GELOOF ME NU, EGMOND! JE BENT GEK ALS JE BLIJFT!

MEN ZEGT, DAT ORANJE HIER DE PROFETISCHE WOORDEN SPRAK DIE LATER TRIESTE WERKELIJKHEID WERDEN:

VAARWEL, PRINS ZONDER LAND!

VAARWEL, GRAAF ZONDER HOOFD!

OP 22 AUGUSTUS 1567, DOET FERDINAND ALVAREZ DE TOLEDO, HERTOG VAN ALVA, ZIJN INTREDE IN BRUSSEL AAN HET HOOFD VAN 15.000 MAN, ALLEMAAL OUDSTRIJDERS VAN SICILIË, CASTILIË EN SARDINIË EN MET HEN BEGINT HET SCHRIKBEWIND.

OP 23 AUGUSTUS WORDEN GRAAF EGMOND EN HOORN, RIDDERS VAN HET GULDEN VLIES EN LEDEN VAN DE STATEN GENERAAL, GEARRESTEERD!

DE STAAT VAN BELEG WORDT AFGEKONDIGD! ER WORDT EEN 'RAAD VAN BEROERTEN' INGESTELD, SPECIAAL OM DEGENEN, DIE VERDACHT WORDEN VAN LAUWHEID TEN OPZICHTE VAN HET BEWIND, NAAR DE GALG TE STUREN.

OF OM KETTERS OP DE BRANDSTAPEL TE LATEN OMKOMEN! HET HOUDT NIET OP... RAAD VAN BEROERTEN? IN DE VOLKSMOND HEET HET... DE BLOEDRAAD!

INTUSSEN DOET SABINE VAN BEIEREN, GRAVIN VAN EGMOND, VERWOEDE POGINGEN OM HET LEVEN VAN HAAR MAN TE REDDEN.

HET WAS TEVERGEEFS... OP 5 JUNI 1568 BESTIJGEN DE GRAVEN VAN EGMOND EN HOORN DAPPER HET SCHAVOT OP DE GROTE MARKT, WAAR ■ WORDEN ONTHOOFD!

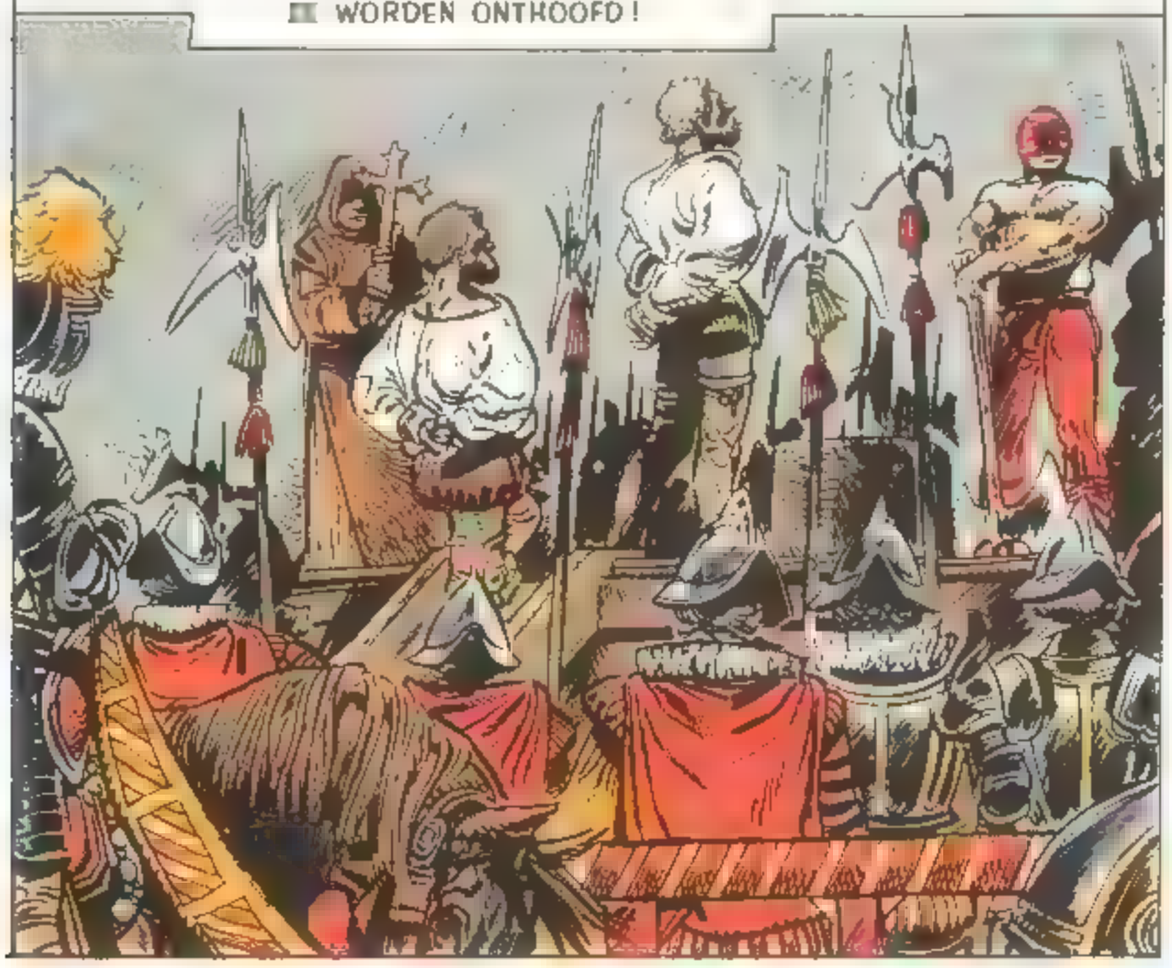

NOG MAAR NAUWELIJKS HEEFT SABINE VAN BEIEREN ZICH MET HAAR ELF KINDEREN IN DE TER-KAMERENABDIJ, WAAR ZE OM HAAR MAN WIL ROUWEN, TERUGGETROKKEN, OF ZE KRIJGT BEZOEK VAN DEGENE, DIE ALTIJD HAD GEWEIGERD HAAR TE ONTVANGEN...

TERZIJDE

PIETER BREUGHEL WAS ROND DE VEERTIG TOEN HIJ TUSSEN 1563 EN 1569 IN BRUSSEL, IN HET HUIS HOOGSTRAAT 132 WOONDE. IN DIE TIJD WAS DAT EEN WIJK VOOR DE GEGOEDE BURGERIJ. HIJ WAS PAS GETROUWD MET MARIA COECKE, DIE VEEL JONGER WAS DAN HIJ EN DIE HEM TWEÉ KINDEREN SCHONK : DE OUDSTE, PIETER DE JONGE GENAAMD, LATER DE HELSE BREUGHEL EN JAN BREUGHEL, BIJGENAAMD DE FLUWELEN OF BLOEMEN BREUGHEL. PIETER BREUGHEL MAAKTE IN BRUSSEL KENNIS MET HET UITZONDERLIJK STRENGE BEWIND VAN DE HERTOG VAN ALVA. NA EEN BESTELLING VAN OFFICIËLE ZIJDE ECHTER WAS HIJ VRIJGESTELD VAN INKWARTIERINGSPLICHT. OP 5 SEPTEMBER 1569 STIERF BREUGHEL IN ZIJN HUIS TE BRUSSEL; HIJ WERD BEGRAVEN IN DE DICHTSBIJZIJNDE KAPELLEKERK.

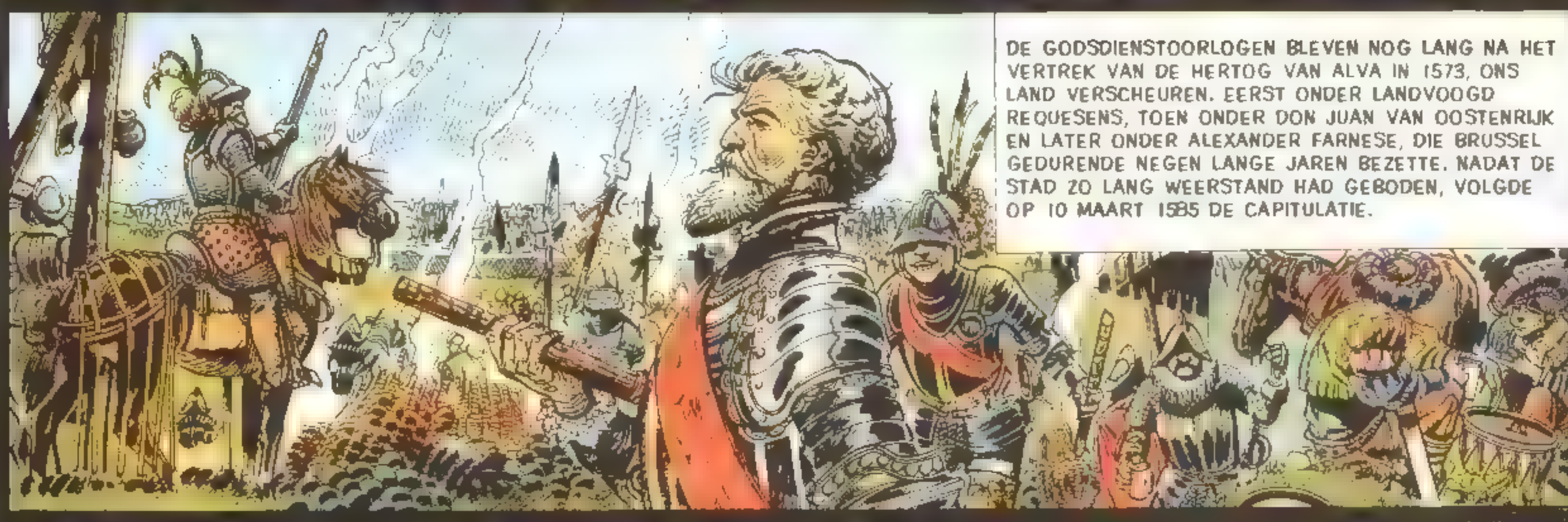

DE GODSDIENSTOORLOGEN BLEVEN NOG LANG NA HET VERTREK VAN DE HERTOG VAN ALVA IN 1573, ONS LAND VERSCHEUREN. EERST ONDER LANDVOOGD REQUESENS, TOEN ONDER DON JUAN VAN OOSTENRIJK EN LATER ONDER ALEXANDER FARNESE, DIE BRUSSEL GEDURENDE NEGEN LANGE JAREN BEZETTE. NADAT DE STAD ZO LANG WEERSTAND HAD GEBODEN, VOLGDE OP 10 MAART 1585 DE CAPITULATIE.

OP 5 SEPTEMBER 1598 DEED ISABELLA, INFANTE VAN SPANJE MET HAAR ECHTGENOOT, AARTSHERTOG ALBRECHT, HAAR ' BLIJDE INTREDE ' IN BRUSSEL. VANUIT HET COUDENBERGPALEIS IN ONZE HOOFDSTAD ZOUDEN ZE ONS LAND GEDURENDE 35 JAAR BESTUREN. DEZE PERIODE VAN DE BRUSSELSE EN DE NATIONALE GESCHIEDENIS WAS BETREKKELIJK RUSTIG. WAAROM BETREKKELIJK? ER WAREN NOG CONFLICTEN TUSSEN DE VERENIGDE PROVINCIËN EN MAURITS VAN NASSAU, ZOON VAN WILLEM VAN ORANJE. EEN VOORBEELD UIT DIE TIJD IS DE VERSCHRIKKELIJKE BELEGERING VAN OOSTENDE DOOR AMBROSIO DE SPINOLA, TUSSEN 1600 EN 1604.

STRAATKEIEN VOOR VILLEROY!

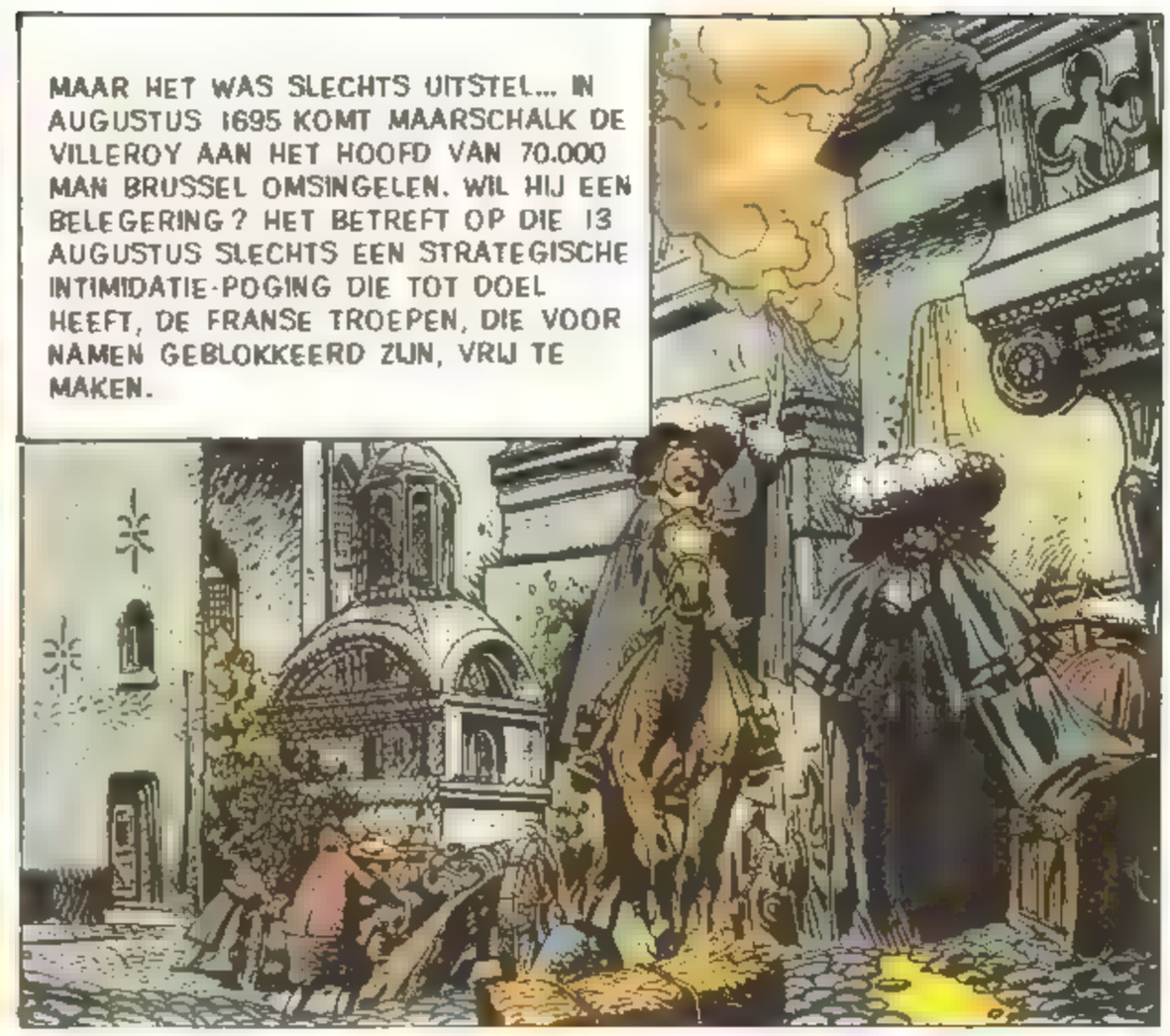

MAAR DE FRANSEN ZIJN HELEMAAL NIET VAN PLAN DE STAD BINNEN TE KOMEN! ZE BOMBARDEREN SLECHTS!

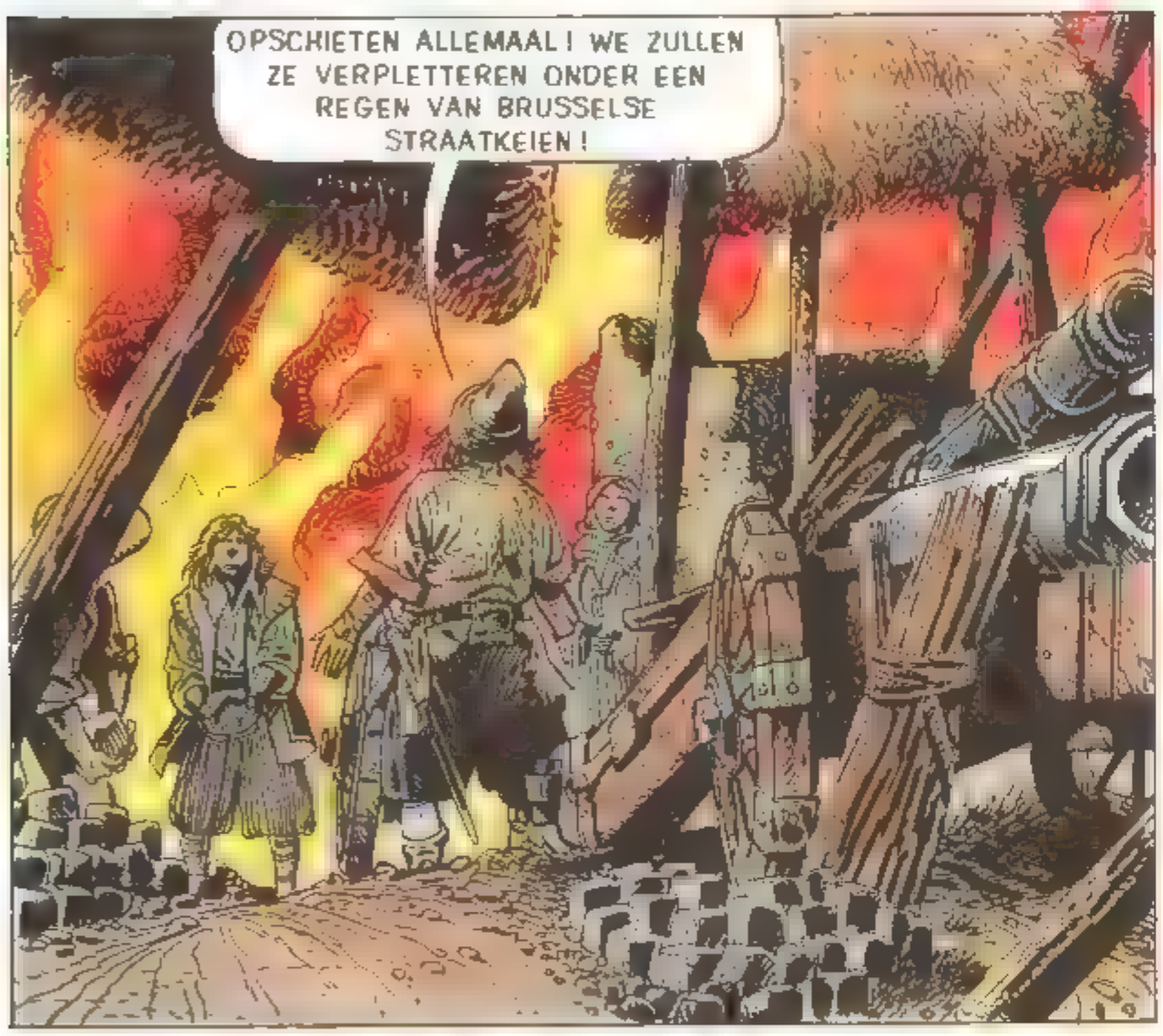

TWEE JAREN WAREN SLECHTS NODIG OM DE ENORME SCHADE DIE DE STAD HAD GELEDEN, TE HERSTELLEN. ZOZEER NAM DE GEHELE BRUSSELSE BEVOLKING DE WEDEROPBOUW VAN HAAR STAD TER HARTE!

TERZIJDE

IN 1713 EN 1714 KWAM ONS LAND DOOR DE VERDRAGEN VAN UTRECHT, RASTADT EN BADEN DEFINITIEF ONDER HET BESTUUR VAN DE OOSTENRIJKSE HABSBURGERS. KEIZER KAREL VI BENOEMDE EUGEEN VAN SAVOOIE TOT GOEVERNEUR-GENERAAL VAN ONZE PROVINCIËN. DEZE ECHTER TROK LIEVER TEN STRIJDE TEGEN DE TURKEN IN HONGARIJE EN HIJ STELDE ■ ZIJN PLAATS EEN GEVOLMACHTIGD MINISTER AAN, DE MARKIES VAN PRIÉ, DIE ZICH IN BRUSSEL ONMIDDELLIJK WEINIG GELIEFD MAAKTE. ZODRA HIJ ZICH IN BRUSSEL VERTOONDE, WERD HIJ DOOR DE MENIGTE UITGEJOUWD. DE SCHERTS VERANDERDE IN BEDREIGINGEN OP DE DAG DAT PRIÉ EEN BELASTING WILDE HEFFEN OP BIER. VOELDEN DE BRUSSELAARS ZICH BEDREIGD IN DAT WAT HEN HET DIERBAARST WAS?

DAT NIET, MAAR ZE VOELDEN WEL, DAT DE MARKIES EEN VOORTDURENDE BEDREIGING VORMDE VOOR HUN GEMEENTELIJKE VRIJHEID. DE OPSTAND SMEULDE ALS VUUR ONDER DE AS. PRIÉ WILDE EEN VOORBEELD STELLEN ■ LIET DAAROM FRANS ANNEESSENS, DEKEN VAN EEN BRUSSELSE AMBACHT, ARRESTEREN. OP 19 SEPTEMBER 1719 WERD HIJ OP DE GROTE MARKT IN BRUSSEL ONTHOOFD, TERWIJL VANUIT HET PARK ACHT KANONNEN GERICHT STONDEN OP HET STADHUIS; DE GEHELE STAD WAS OMSINGELD DOOR EEN INDRUKWEKKENDE OOSTENRIJKSE STRIJDMACHT.

IN DE NACHT VAN 3 OP 4 FEBRUARI 1731 WERD HET COUDENBERGPALEIS, DAT DOOR DE VROEGERE HERTOGEN VAN BRABANT WAS GEBOUWD, DOOR EEN ENORME BRAND VERWOEST. HET VUUR GREEP GEDURENDE TWAALF UUR OM ZICH HEEN EN VERWOESTTE TAPIJTEN VAN ONSCHATBARE WAARDE, ANTIEKE MEUBELEN, SCHILDERIJEN VAN RUBENS EN VAN VAN ORLEY. MEN ZEGT DAT EEN HELLEBAARDIER JUIST OP TIJD DE SCHAARS GEKLEDE MARIA ELISABETH, AARTSHERTOGIN, UIT DE VLAMMEN KON REDDEN.

DE OOSTENRIJKSE PERIODE WERD STEEDS MEER ERVAREN ALS EEN TIJD VAN MILITAIRE BEZETTING. BRUSSEL EN HET HELE LAND WAREN ALS HET WARE VERDOOFD. DE CENSUUR WAS OPPERMACHTIG! DE VERBREIDING VAN DE IDEEËN DER ENCYCLOPEDISTEN MOEST KOST WAT HET KOST WORDEN VERHINDERD. VOLTAIRE, DIE IN 1740 ENKELE WEKEN IN BRUSSEL BIJ MEVROUW DU CHATELET VERBLEEF, WERD OOK GETROFFEN DOOR DE SFEER DIE IN DE STAD HEERSTE, WAARDOOR HIJ HET VOLGENDE NOTEERDE : WAT BETREFT DE SOMBERE STAD WAAR IK NU BEN, DAAR HEERSEN ONWETENDHEID, LOMPHEID, VERVELING EN STOMPZINNIGE ONVERSCHILLIGHEID, IN EEN OUD EN ONDERWORPEN LAND, LAAG-BIJ-DE-GRONDS ■ ZEER GELOVIG!

IN DEZE SFEER WERD IN 1780 JOZEF II KEIZER! JOZEF II WAS IMPULSIEF, ONHANDIG, MANIAKAAL ■ DEED OF HIJ EEN VERLICHT DESPOOT WAS. SLECHT VERLICHT, ZOUDEN DE BRUSSELAARS ZEGGEN, WANT ZIJN BELEID WAS EEN MENGELING VAN HET GOEDE, HET MIDDELMATIGE ■... HET SLECHTE.

HIER ALS IN PARIJS!

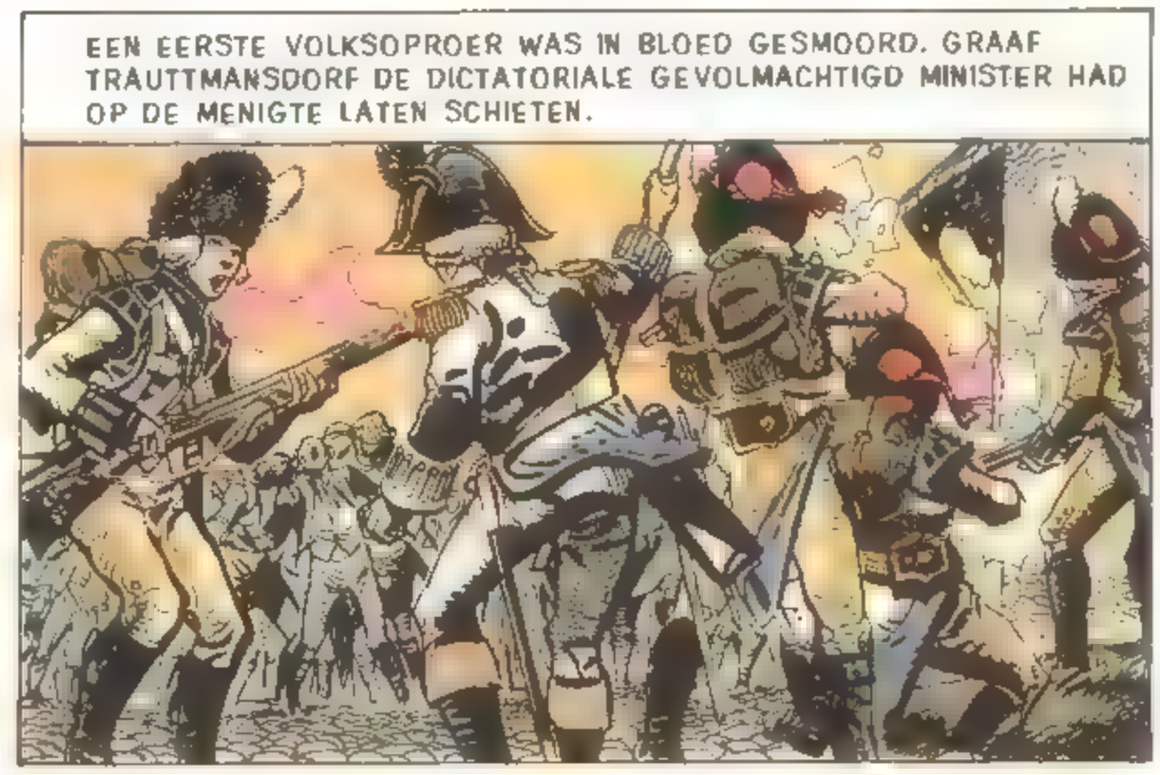

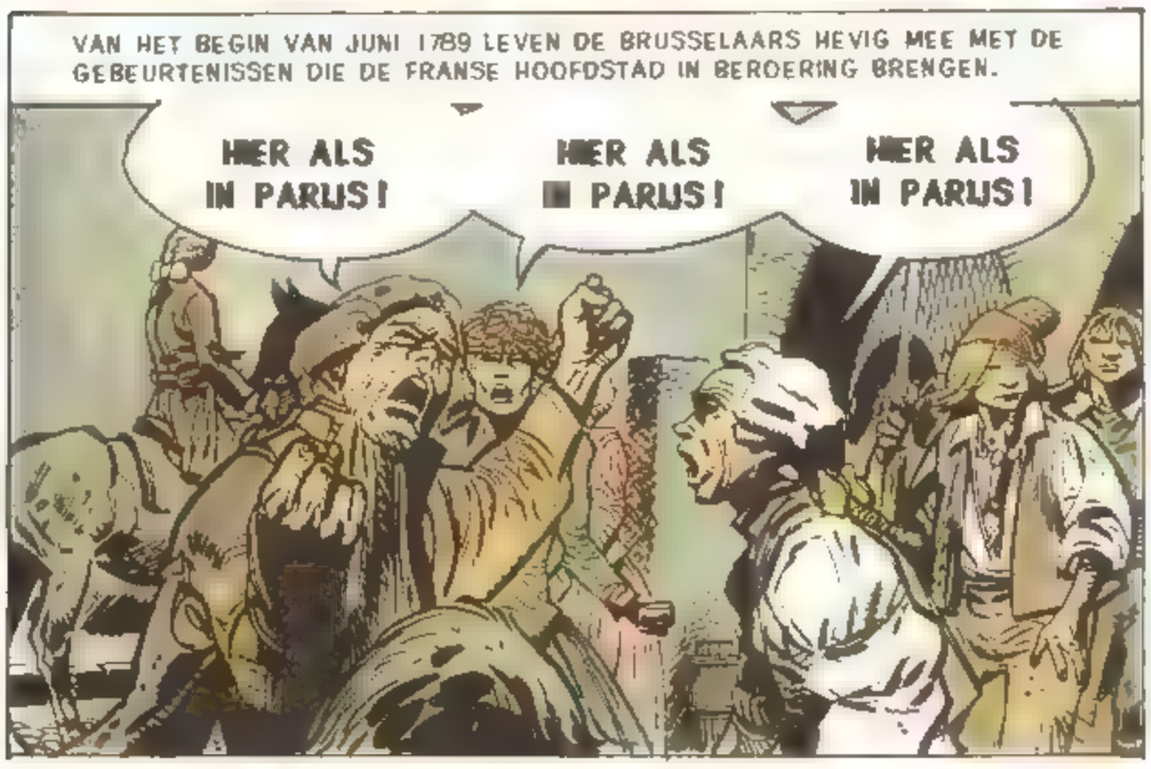

DE KOMST VAN HET OOSTENRIJKSE LEGER IN BRUSSEL KALMEERT DE GROOTSTE HEETHOOFDEN. DE STAD MAAKT EEN STAAT VAN BELEG DOOR, EVENALS — MAAR NIEMAND WEET DAT OP DAT MOMENT — DE LAATSTE RUSTIGE WEKEN IN LANGE TIJD.

IN HET PALEIS VAN GEVOLMACHTIGD MINISTER TRAUTTMANSDORF OP DE AVOND VAN 23 OKTOBER 1789.

JAWEL, VAN DER NOOT, DIE VOGELVRIJ IS VERKLAARD, HEEFT IN BREDA SAMEN MET KOLONEL VAN DER MEERSCH IN HET GROOTSTE GEHEIM EEN LEGER BIJEEN GEBRACHT.

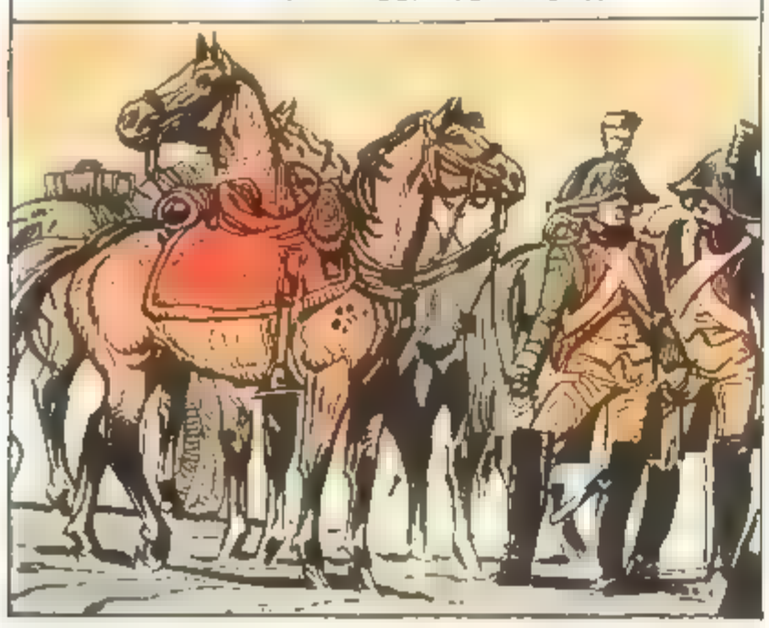

TE TURNHOUT ONTMOET HET BRABANTSE LEGER DE OOSTENRIJKERS IN DEZEN SLAAN NA EEN HEFTIG STRAATGEVECHT OP DE VLUCHT.

IN BRUSSEL ZIJN DE MENSEN STOMVERBAASD EN DEZE KEER IS HET TRAUTTMANSDORF DIE RAAR OP ZIJN NEUS KIJKT!

DE TOESTAND WORDT STEEDS VERONTRUSTENDER VOOR DE OOSTENRIJKERS. DE PATRIOTTEN HEBBEN NAMELIJK BIJNA HET LAND VAN WAAS VEROVERD EN ZE HEBBEN DE OOSTENRIJKSE SOLDATEN GEDWONGEN OM INDERHAAST DE STAD GENT EN VERSCHILLENDE ANDERE VLAAMSE STEDEN TE ONTRUIMEN.

IN BRUSSEL IS DE SFEER STEEDS MEER GESPANNEN. OP 10 DECEMBER STAAN BIJ DE UITGANG VAN DE MIS IN DE ST.- GOEDELEKERK DE PATRIOTTEN VAN BURGGRAAF **EDWARD DE WALCKIERS** EN **BARON VAN DER HAEGHEN** WAPENS EN KOGELS UIT TE DELEN AAN DE BEVOLKING.

MEN BEGINT STENEN UIT DE STRATEN TE SLOPEN OM BARRICADES OP TE WERPEN...

LATER OP DE DAG LOPEN DE BELGISCHE SOLDATEN OVER VAN HUN OOSTENRIJKSE REGIMENT VAN MURRAY NAAR DE KANT VAN DE PATRIOTTEN!

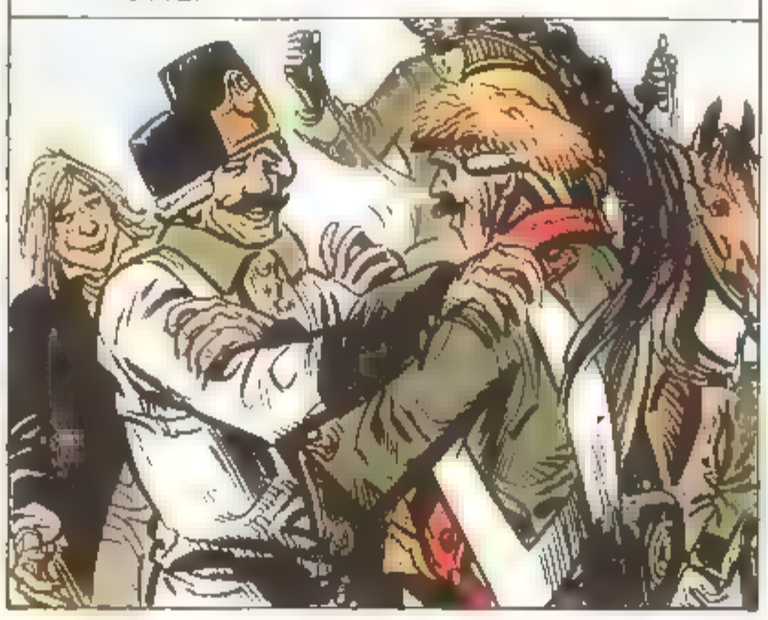

ZE BEGINNEN ALLEMAAL SAMEN DE OOSTENRIJKSE TROEPEN TE BESTOKEN.

OP VRIJDAG 11 DECEMBER VINDT OP DE GROTE MARKT HET EERSTE GROTE GEVECHT PLAATS!

DE OOSTENRIJKERS HEBBEN ZICH DAAR VERSCHANST EN SCHIETEN OP DE OPSTANDELINGEN DIE VAN ALLE KANTEN KOMEN AANSTORMEN!

MAAR ZE MOETEN HET VELD RUIMEN BIJ DE ONSTUIMIGE GEESTDRIFT VAN DE BRUSSELAARS!

VERVOLGENS JAGEN ZE MET EEN VERBAZINGWEKKEND GEMAK VERSCHEIDENE COMPAGNIEËN VAN GRENADIERS WEG, DIE SAMENGETROKKEN WAREN BIJ HET ZAVELPLEIN.

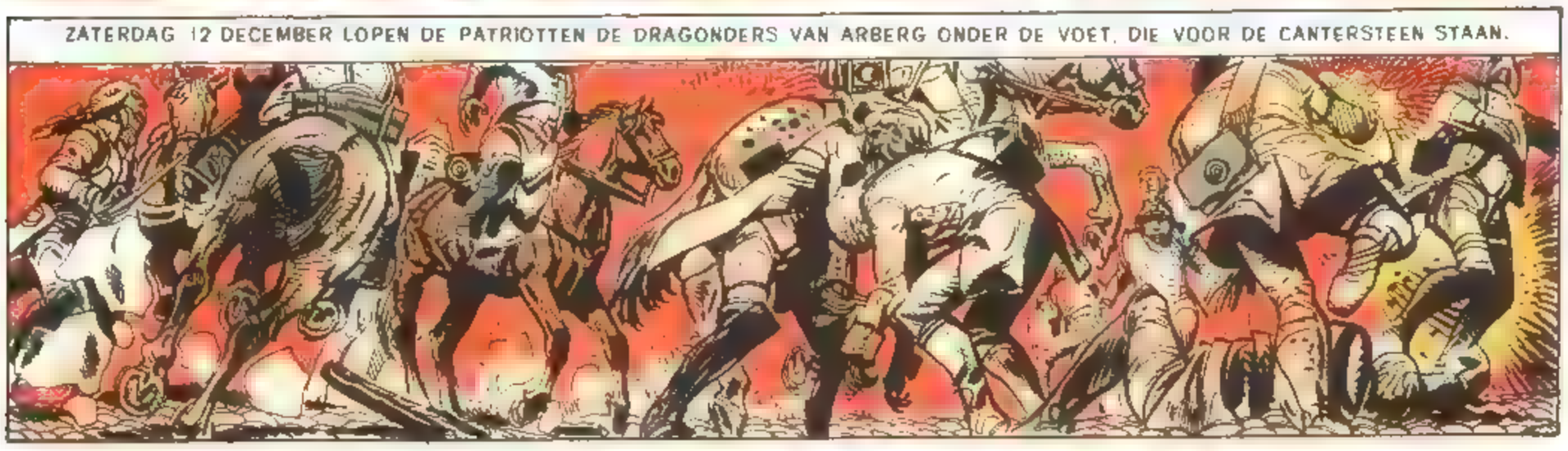
ZATERDAG 12 DECEMBER LOPEN DE PATRIOTTEN DE DRAGONDERS VAN ARBERG ONDER DE VOET, DIE VOOR DE CANTERSTEEN STAAN.

VOOR GENERAAL D'ALTON, DIE ZICH IN HET PARK VAN BRUSSEL VERSCHOLEN HOUDT, WORDT HET NIEUWS STEEDS SLECHTER.
EEN KORPS VRIJWILLIGERS IS UIT VLAANDEREN ONDERWEG HIERNAARTOE. ZE ZIJN NOG MAAR ENKELE MIJLEN VERWIJDERD!
DE SLAG OM BRUSSEL IS VERLOREN. WE MOETEN METEEN VLUCHTEN VOORDAT DE VLAMINGEN ER ZIJN!

IN BRUSSEL HEERST EEN FEESTSTEMMING... OP DE GROTE MARKT WORDT ER GEZONGEN EN GEDANST, DIE NACHT VAN 11 JANUARI 1790, WAAR OM TWEE UUR 'S NACHTS DE GEDEPUTEERDEN VAN ALLE STEDEN IN ONS LAND BIJEEN ZIJN OM HET FEDERATIEVE VERDRAG TE TEKENEN, WAARBIJ BELGIË EEN ONAFHANKELIJKE REPUBLIEK WORDT.

DE VOLGENDE MAAND, OP 20 FEBRUARI 1790, STERFT JOZEF II.
PRINS DE LIGNE, UW LAND IS MIJN DOOD GEWORDEN!

DE JONGE REPUBLIEK WAS GEEN LANG LEVEN BESCHOREN! OP 22 SEPTEMBER 1790 WERD HET VERENIGD BELGISCH LEGER TE FALMAGNE, BIJ DINANT, VERPLETTERD DOOR EEN GROOT OOSTENRIJKS LEGER. OP 2 DECEMBER 1790 HIELDEN DE OOSTENRIJKERS HUN INTOCHT TE BRUSSEL.

TERZIJDE

VANAF 1 MAART 1793 WAS BELGIË DOOR EEN DECREET AAN FRANKRIJK VERBONDEN. DE SANSCULOTTEN VERRICHTTEN IN BRUSSEL VELE WANDADEN, HETGEEN DE BEVOLKING TEN ZEERSTE SCHOKTE. ■ 1794 WERD OP HET KONINGSPLEIN HET STANDBEELD VAN KAREL VAN LOTHARINGEN, DAT DAAR OP 17 JAN. 1775 WAS GEPLAATST, WEGGEHAALD, ■ ER WERD EEN ZGN. BOOM DER VRIJHEID VOOR IN DE PLAATS GEZET. DE FRANSEN WILDEN IEDER SPOOR VAN DESPOTISME EN MONARCHIE UITWISSEN, MAAR ZE VERGATEN DAARBIJ DAT DE BRUSSELAARS KAREL VAN LOTHARINGEN, DIE GOEVERNEUR VAN DE NEDERLANDEN WAS GEWEEST, NA 25 JAAR NOG STEEDS EEN WARM HART TOEDROEGEN.

NAPOLEON KWAM TWEEMAAL NAAR BRUSSEL. DE EERSTE KEER OP 21 JULI 1803 MET JOSEPHINE DE BEAUHARNAIS, ZIJN ECHTGENOTE, EN DE TWEEDE KEER ■ 1810 MET KEIZERIN MARIE-LOUISE. DE EERSTE KEER WERD HIJ ONTVANGEN ALS DE BEVRIJDER VAN DE GESTRENGHEID DER SANSCULOTTEN, EN IEDERE BRUSSELAAR HAD EEN BOOM VOOR ZIJN HUIS GEPLANT, WAARDOOR DE HOOFDSTAD EEN GROTE TUIN LEEK. ZEVEN JAAR LATER WAS DE ONTVANGST HEEL KOEL... IN DE TUSSENTIJD WAS DE ONTEVREDENHEID GEGROEID.

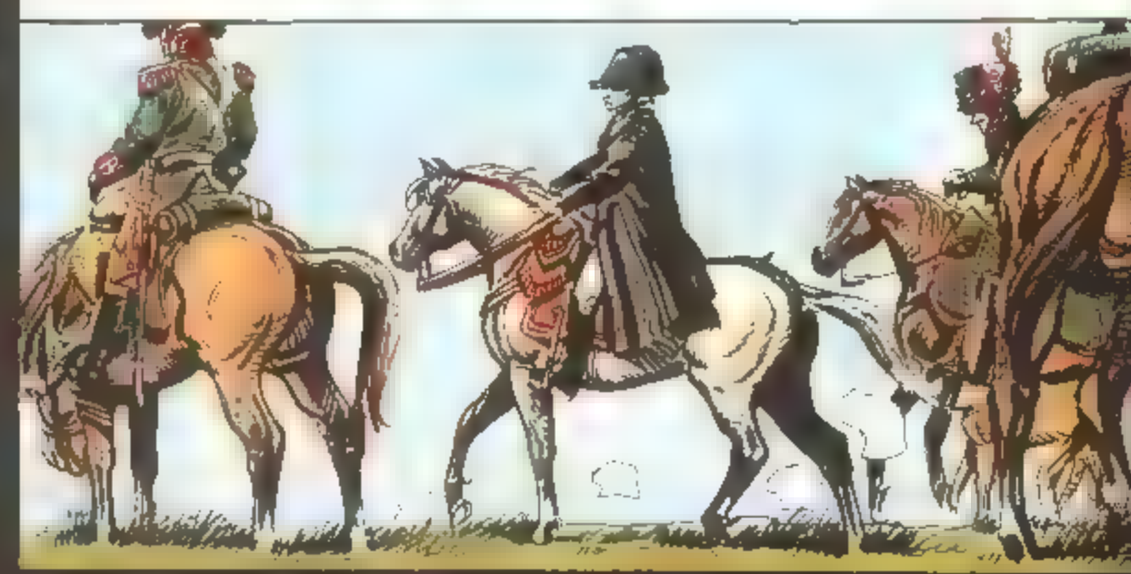

OM DIE REDENEN WERDEN IN 1814-1815 DE ENGELSE TROEPEN ZO GOED ONTVANGEN. ER WERDEN REGELMATIG BALS EN FEESTEN VOOR HEN GEGEVEN. TIJDENS ZO'N BAL TER ERE VAN WELLINGTON, WERD BEKEND GEMAAKT, DAT HET OPNIEUW GEVORMDE LEGER VAN DE KEIZER OPRUKTE VAN CHARLEROI NAAR BRUSSEL. BIJ WATERLOO VOND HET TREFFEN PLAATS.

TIJDENS EN NA DE SLAG VERZORGDEN DE BRUSSELAARS VOL TOEWIJDING DE GEWONDEN, DIE MET DUIZENDEN TEGELIJK WERDEN AANGEVOERD, ZODAT HEEL BRUSSEL NET EEN ZIEKENHUIS LEEK.

HET ZONIËNWOUD, VLAK BIJ BRUSSEL, WERD TWEEMAAL GRONDIG VERNIELD, ER WAREN 22.000 EIKEN OMGEHAKT VOOR DE OORLOGSVLOOT VAN NAPOLEON, TERWIJL IN 1836 MEER DAN 6000 HA BOS WERD VERWOEST VOOR DE LANDBOUW, DE FABRIEKEN EN BEDRIJVEN.

VANAF 24 AUGUSTUS 1819 WERDEN ENKELE STRATEN VAN BRUSSEL ALS EERSTE IN EUROPA VOORZIEN VAN GASVERLICHTING. DE BRUSSELAARS WAREN DAAR TERECHT ZEER TROTS OP.

VRIJHEID EN VADERLAND!

HÈT WAS ONVERMIJDELIJK. ONRECHT VEROORZAAKT ALTIJD HAAT. ENKELE MAANDEN LATER TELDE HET NEDERLANDS-BELGISCHE LEGER 2.377 OFFICIEREN; SLECHTS 417 DAARVAN WAREN BELGEN. DE NEDERLANDSE STAATSSCHULD WAS VEEL HOGER DAN IN BELGIË, MAAR WAS TOCH IN TWEE GELIJKE DELEN TUSSEN BEIDE LANDEN VERDEELD. OOK IN HET PARLEMENT WAREN DE ZETELS ONGELIJK VERDEELD IN HET VOORDEEL VAN DE NEDERLANDERS, VERDER WAS NEDERLANDS DE OFFICIËLE TAAL EN ZATEN ER NEDERLANDERS OP ALLE BELANGRIJKE POSTEN. NEE, TEVEEL IS TEVEEL! OP DIE AVOND VAN 25 AUGUSTUS 1830 IS DE MAAT VOL EN IN HET MUNTTHEATER LOOPT HIJ OVER DOOR DE OPVOERING VAN DE OPERA "LA MUETTE DE PORTICI" VAN AUBER. THEMA ERVAN WAS DE OPSTAND VAN DE NAPOLITANEN TEGEN SPANJE. WAT GEBEUREN MOEST, GEBEURDE! DE HELE ZAAL STOND ALS ÉÉN MAN OP, EN HIEF HET REFREIN AAN, DAT GING OVER VRIJHEID EN VADERLAND!

ER VORMDEN ZICH WELDRA SAMENSCHOLINGEN DIE STEEDS NERVEUZER EN BEDREIGENDER WERDEN. ZE HADDEN HET GEMUNT OP VAN MAANEN, MINISTER VAN JUSTITIE, DIE ZICH ONUITSTAANBAAR HAD GEDRAGEN EN OP LIBRI BAGNANO, EEN SCHURK, PAMFLETSCHRIJVER DIE MET REGERINGSSTEUN EEN KRANTJE SCHREEF, WAARIN DE GEVOELENS VAN HET VOLK VERDRAAID WERDEN WEERGEGEVEN!

OP DE KLEINE ZAVEL WORDT HET HUIS VAN MINISTER VAN MAANEN IN BRAND GESTOKEN.

DE KANTOREN VAN LIBRI BAGNANO WORDEN OVERHOOP GEHAALD.

DE VOLGENDE DAG ORGANISEREN ENKELE DOORTASTENDE BURGERS EEN BURGERWACHT ONDER LEIDING VAN BARON VAN DER LINDEN D'HOOGVORST!

OP 1 SEPTEMBER DELEGEERT DE KONING ZIJN ZOON, DIE IN BRUSSEL ZEER GELIEFD IS, TERWIJL EEN LEGER VAN 6000 MAN IN VILVOORDE BIVAKKEERT. DE BEVOLKING ONTVANGT HEM KOELTJES.

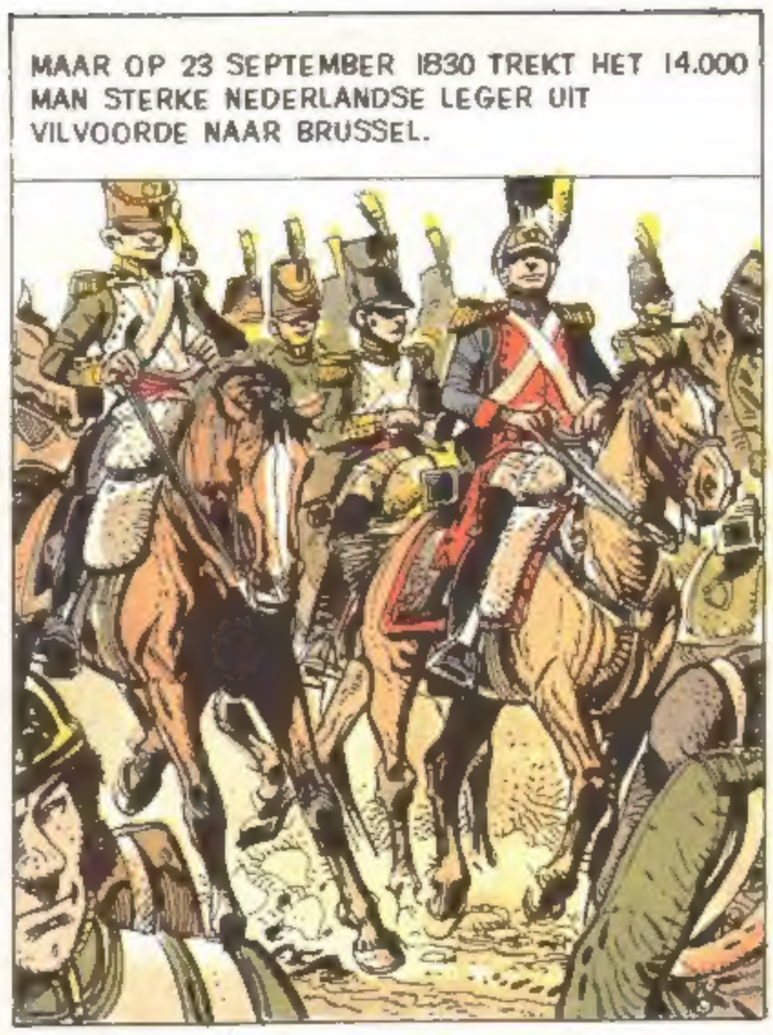

TEGEN DE MIDDAG ZIJN DE TROEPEN DIE DE STAD ZIJN BINNENGEDRONGEN IN HET PARK VAN BRUSSEL INGESLOTEN. LUIKSE VRIJWILLIGERS, WAARONDER CHARLIER, DIE IN WATERLOO EEN BEEN HEEFT VERLOREN, HADDEN ZICH BIJ DE STRIJDENDE BRUSSELAARS GEVOEGD.

ZONDAG 26 SEPTEMBER NEMEN DE NEDERLANDERS DE BENEN NAAR LEUVEN. ZE HEBBEN 2.000 MAN VERLOREN EN DE BRUSSELAARS 1.500.

DE EEN NA DE ANDER KOMEN DE STEDEN IN OPSTAND, TERWIJL IN BRUSSEL OP 10 NOVEMBER 1830 DE VOORLOPIGE REGERING BELGIË UITROEPT TOT EEN ONAFHANKELIJKE STAAT EN HET NATIONALE CONGRES BIJEENROEPT.

OP 16 JULI 1831 KOMT LEOPOLD VAN SAKSEN KOBURG GOTHA DIE DOOR HET CONGRES IS AANGEWEZEN, IN BELGIË AAN; HIJ ONTMOET DE BELGISCHE NOTABELEN IN DE DUINEN TUSSEN DUINKERKEN EN VEURNE. OP 21 JULI ZOU HIJ ZIJN PLECHTIGE INTREDE IN BRUSSEL DOEN EN DE EED OP DE NIEUWE GRONDWET AFLEGGEN.

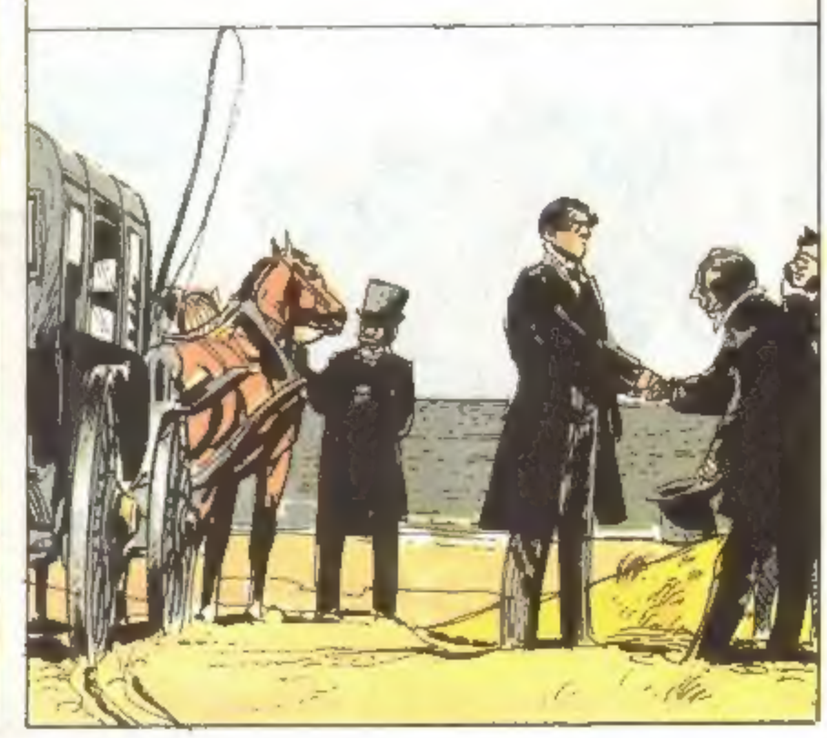

TERZIJDE

OP 5 MEI 1835 WERD OP DE **GROENDREEF** DE EERSTE SPOORLIJN GEOPEND VAN BRUSSEL NAAR MECHELEN. OP DIE DAG STORTREGENDE HET, MAAR DESONDANKS STONDEN DICHTE DROMMEN NIEUWSGIERIGEN NAAR DE GEBEURTENIS TE KIJKEN.

KORT NA DE ONAFHANKELIJKHEID TELDE BRUSSEL 12.000 HUIZEN MET 98.000 INWONERS. 1/8 VAN DE TOTALE OPPERVLAKTE VAN DE STAD BESTOND UIT WEILANDEN EN TUINEN. **ELSENE** EN MOLENBEEK KONDEN ELK BOGEN OP 4.000 INWONERS EN **JETTE**, **LAKEN**, **ST. GILLIS** EN **SCHAERBEEK** TELDEN ER MINDER DAN 2.000. IN 1846 WAS DE BEVOLKING GEGROEID TOT 140.000, TERWIJL **ELSENE**, ST. **JOOST** EN MOLENBEEK ER IEDER ONGEVEER 14.000 HADDEN.

OP 25 SEPTEMBER 1850 LEGDE KONING LEOPOLD DE EERSTE STEEN VAN DE CONGRESZUIL, ZO GENOEMD NAAR HET EERSTE NATIONALE CONGRES, DAT IN 1831 DE BELGISCHE CONSTITUTIE HAD AFGEKONDIGD. OP DE ZUIL, 47 M HOOG, STAAT EEN STANDBEELD VAN KONING LEOPOLD I.

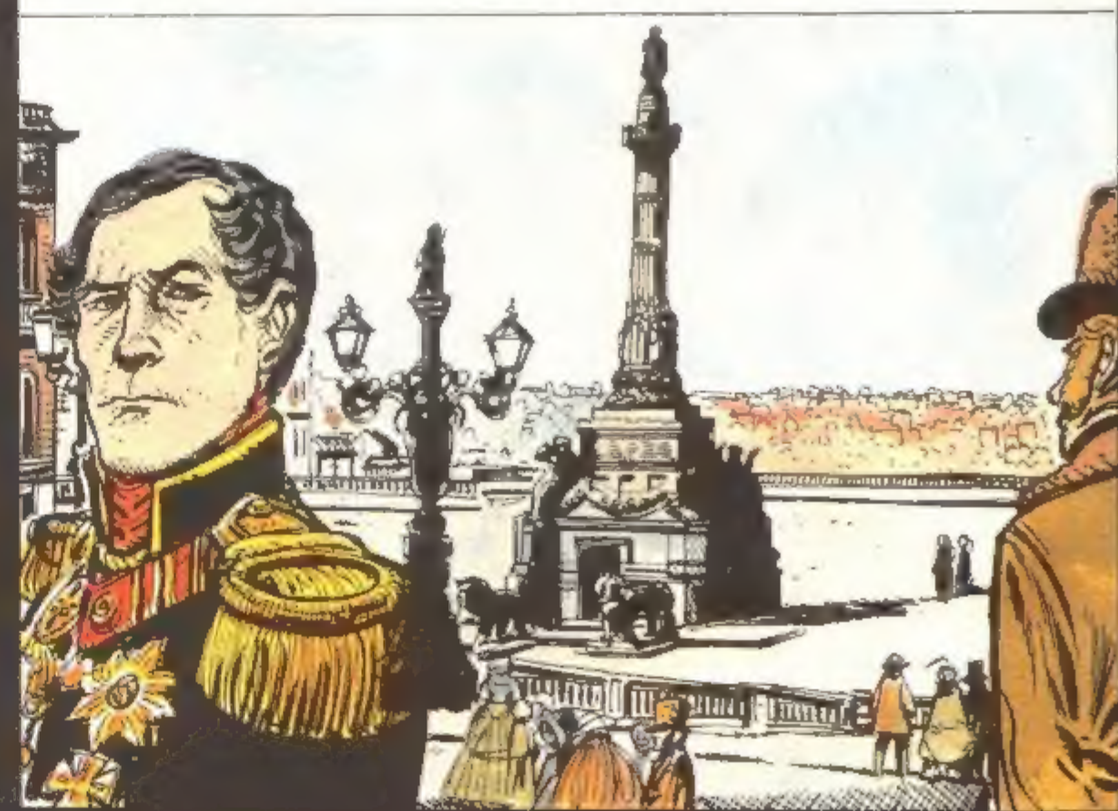

DE LAATSTE PAARDETRAM, DIE VAN DE BEURS VAN BRUSSEL NAAR DE GEMEENTE ELSENE LIEP, WERD IN 1918 OPGEHEVEN. DAARMEE BRAK EEN NIEUW TIJDPERK AAN. DE TIJD WAARIN WIJ NU LEVEN.

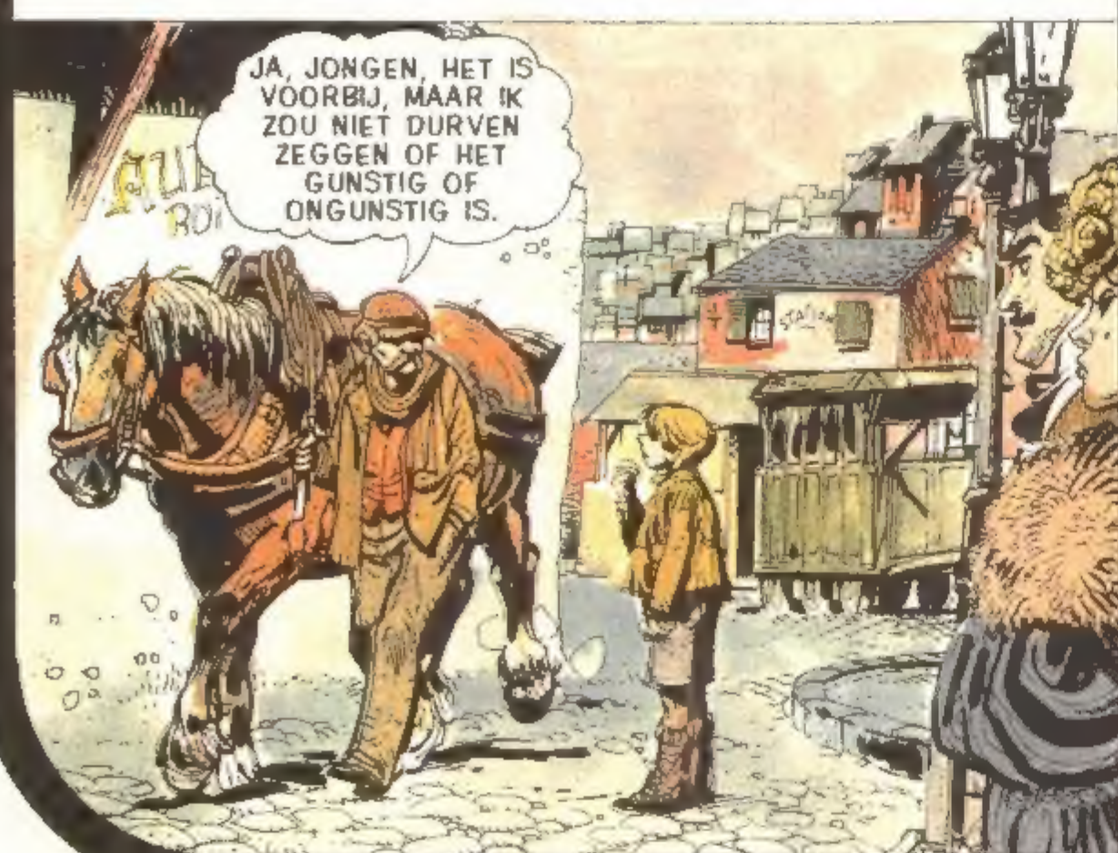

TEGENWOORDIG, ONDANKS HET FEIT DAT BRUSSEL DOOR DE TAALWET VAN 1963 IS AFGESNEDEN VAN HET ACHTERLAND BRABRANT, — ONDANKS EEN LANGE GEMEENSCHAPPELIJKE GESCHIEDENIS — SPEELT BRUSSEL EEN GROTE ROL IN EUROPA. HIER HUIZEN IMMERS BIJNA 2.000 AMBTENAREN VAN DE EEG IN HET ' BERLAIMONT ' GEBOUW, DAT IS ONTWORPEN DOOR DE ARCHITECTEN JEAN GILSON, LUCIEN DE VESTEL, ANDRÉ EN JEAN POLLACK. DAT BEWIJST WEER EENS TE MEER, DAT BRUSSEL IN DE EERSTE PLAATS DOOR DE EEUWEN HEEN EEN HANDELSSTAD IS GEBLEVEN!!!

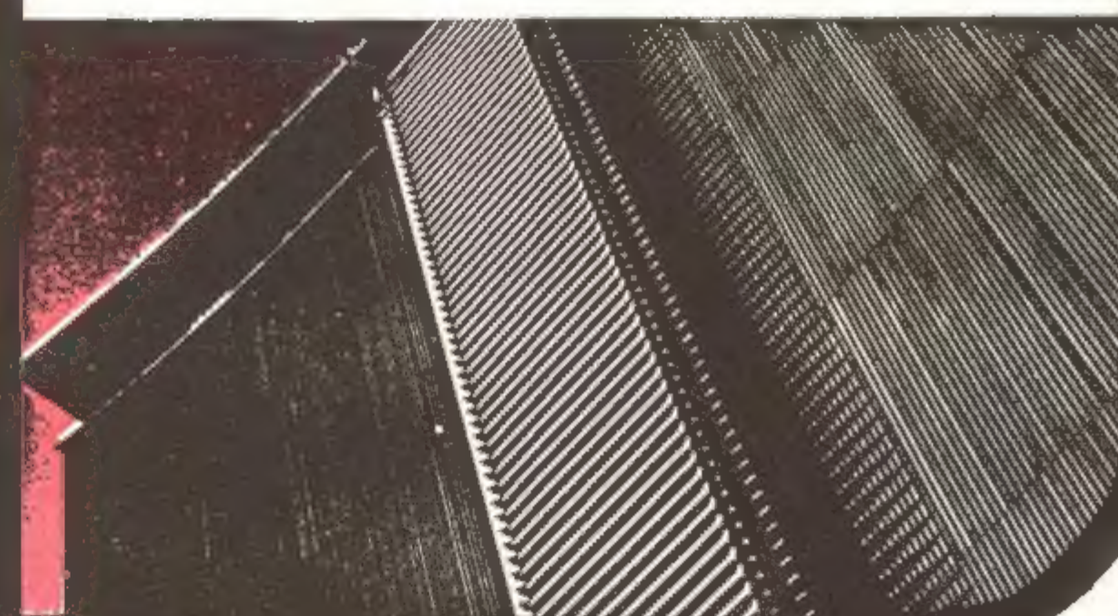

D. 1979/0053/78.

EINDE

BRUSSEL DUIZEND JAAR ROEMRIJKE GESCHIEDENIS

NAAR MEN WEET TELDE BRUSSEL VANAF 1164 30.000 INWONERS. DE ECONOMISCHE ONTWIKKELING VAN DE STAD WAS BUITENGEWOON VOORSPOEDIG GEGAAN. MAAR HOE ZAG HET BRUSSEL VAN DIE DAGEN ERUIT? HET WAS AL EEN STAD MET EEN MARKT OP DE PLAATS WAAR NU DE GROTE MARKT IS. RONDOM DE MARKT STONDEN EEN TWAALFTAL DONJONS VAN DE HUIZEN VAN DE INVLOEDRIJKE FAMILIES: SERHUYGHSKINT, MEYNAERTS, VALKENBORCH, KOEKELBERGH... HET WAREN IDEALE SCHUILPLAATSEN IN GEVAL VAN VOLKSOPSTOOTJES EN ZE VERSTERKTEN BOVENDIEN DE VEILIGHEID VAN DE STAD.

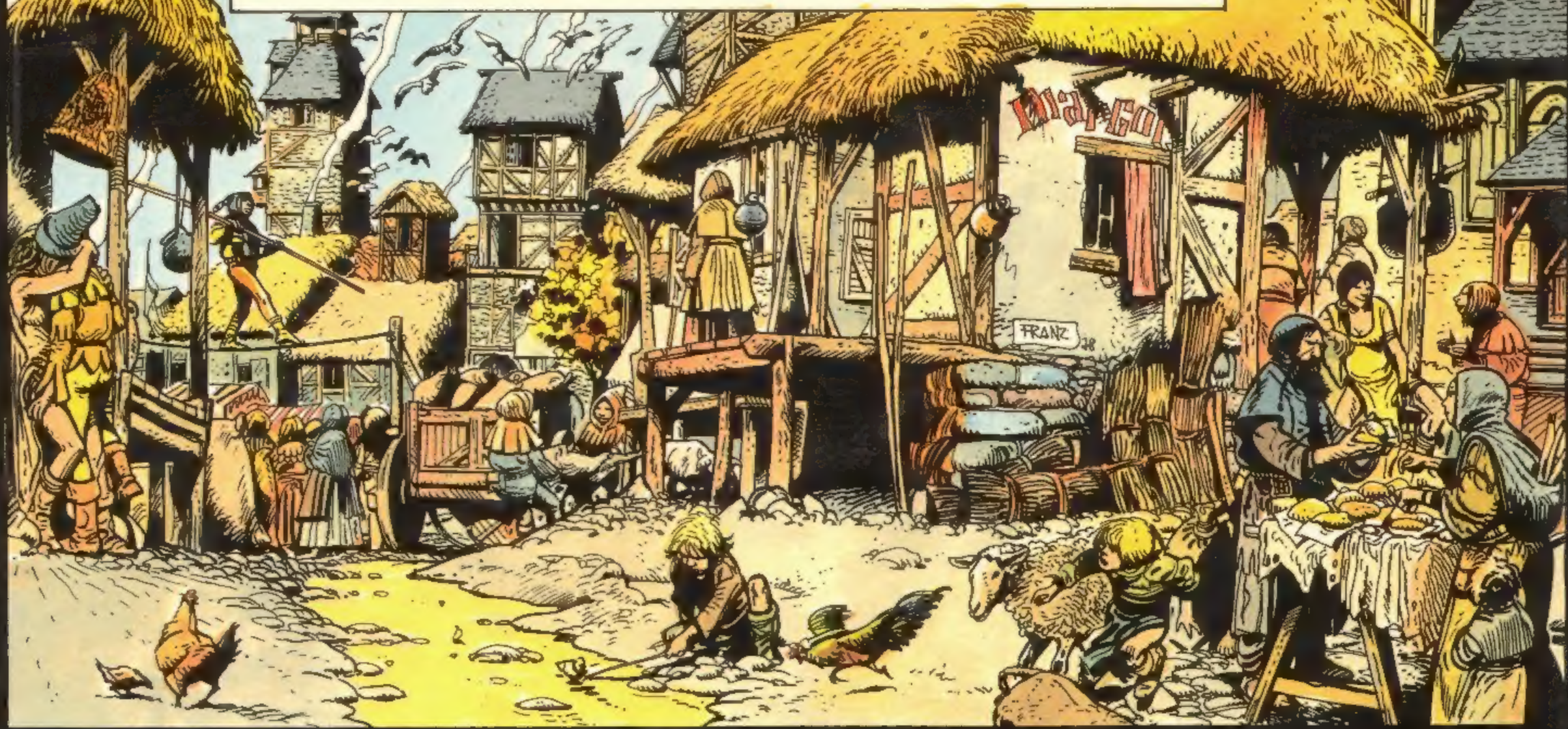

EN HOE ZAGEN DE OMRINGENDE STRATEN ERUIT? HET STRAATBEELD WAS LEVENDIG EN SCHILDERACHTIG EN WERD BEHEERST DOOR DE EZELS VAN DE MOLENAARS VAN SCHAERBEEK, DIE ZAKKEN MET KOREN DROEGEN, DOOR HONDEN, LOSLOPENDE VARKENS, WANDELAARS, BOEREN, HANDWERKSLIEDEN EN KOOPLIEDEN DIE ZICH IN DE SMALLE STRATEN VAN NIET MEER DAN VIER METER BREED, VERDRONGEN.

FRANZ DRAPPIER

Verzot op tekeningen... en paarden, maar vóór alles illustrator. Hij is verliefd geworden op Brussel en heeft het decor en de mensen van deze stad met een verbazingwekkende precisie opnieuw vorm gegeven. En met verve! Hij heeft dit Brussels epos vol warmte en levendigheid weergegeven.

JEAN-LUC VERNAL

Hij is schrijvend journalist en zijn belangstelling voor de geschiedenis wortelt in de vruchtbare bodem van het verleden van Brussel. Hij heeft dus, als scenarist en hoofdredacteur van het weekblad « Kuifje », waarlijk van strips zijn beroep gemaakt.

ISBN 90-303-9978-3